

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи Національного банку України»
Кафедра фінансів

ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

д.е.н., професор

_____ І. О. Школьник

«__» _____ 2010 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр
за спеціальністю 8.050104 «Фінанси»

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Виконав студент 5 курсу, група МФ-51

_____ О.І. Шаповал

«__» _____ 2010 р.

Керівник дипломної роботи

_____ І.М. Крайніков

«__» _____ 2010 р.

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи Національного банку України»
Кафедра фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

д.е.н., професор

_____ І.О. Школьник

«__» _____ 2010 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр
за спеціальністю 8.050104 «Фінанси»

студенту _____ курсу, групи _____

1. Тема роботи: _____

затверджена наказом по академії від «__» _____ 2010 р. №__

2. Термін здачі студентом закінченої роботи «__» _____ 2010 р.

3. Дипломна робота виконується на матеріалах _____

4. Предмет дослідження _____

5. Мета дипломної роботи _____

6. Орієнтовний план дипломної роботи, терміни подання розділів науковому керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

Розділ I _____

(назва – термін подання)

У розділі I _____

(зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент)

Розділ II

(назва – термін подання)

У розділі II _____

(зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент)

Розділ III _____

(назва – термін подання)

У розділі III _____

(зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент)

7. Консультації по роботі:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

8. Дата видачі завдання «___» _____ 2010 р.

Керівник _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Завдання до виконання одержав _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота містить 138 сторінок, 25 таблиць, 10 рисунків, список використаної літератури з 81 найменування, 15 додатків.

Актуальність теми «Управління грошовими потоками на підприємстві» є незаперечною, оскільки ефективне функціонування підприємства в значній мірі обумовлюється станом його грошових потоків, які є відображенням всього комплексу економічних процесів, що протікають на підприємстві. Система управління грошовими потоками знаходиться ще у стані формування. Так, фактично відсутня методика проведення оцінки ризиків, пов'язаних з управлінням грошовими потоками, потребує наукового обґрунтування оптимізація грошових потоків. Необхідним також є вдосконалення методичного забезпечення механізму координації грошових потоків і використання інвестиційних та фінансово-кредитних ресурсів. У зв'язку з цим особливого значення набуває підвищення якості управління грошовими потоками як одним із основних результативних показників діяльності підприємства.

Предметом дослідження є грошові потоки, які формуються у процесі функціонування приватного акціонерного товариства «Технологія».

Об'єктом дослідження виступає приватне акціонерне товариство «Технологія», що знаходиться за адресою м. Суми, вул. Курська, 147-А.

Мета дипломної роботи полягає у тому, щоб на основі вивчення спеціальної літератури та критичного аналізу практики господарювання ознайомитися з особливостями фінансово-господарської діяльності обраного акціонерного товариства, а також дослідити особливості управління грошовими потоками на досліджуваному підприємстві.

Методи дослідження: розрахунково-аналітичний, порівняльний, коефіцієнтний, статистичний, економіко-математичного моделювання.

За результатами дослідження сформовані висновки:

- грошові потоки підприємства являються сукупністю розподілених у часі надходжень та виплат грошових коштів, що формуються в процесі господарської діяльності;
- управління грошовими потоками є складним неперервним процесом, який охоплює цикли стратегічного та оперативно-тактичного управління;
- система показників аналізу стану грошових потоків та ефективності управління ними повинна включати спеціальні аналітичні інструменти різного ступеню складності та агрегації, що дозволяють описувати загальний рівень платоспроможності підприємства, обсяги та динаміку грошових потоків, структуру джерел формування та напрямків використання грошових потоків, ступінь їх ритмічності, рівномірності, синхронності та збалансованості, рівень ефективності управління ними;
- ефективність управління грошовими потоками на підприємстві ПАТ «Технологія» необхідно підвищувати. В зв'язку з цим, керівництву підприємства необхідно здійснювати пошук, дослідження та впровадження сучасних механізмів ефективного планування, моніторингу та контролінгу за ефективністю формування та управління грошовими потоками. А також розробити та впровадити на підприємстві річний фінансовий план, баланс грошових надходжень, платіжний календар та консолідований бюджет;
- у результаті проведеного факторного аналізу ефективності грошового потоку підприємства ПАТ «Технологія» зроблено висновок, що на показник ефективності потоку грошових коштів у 2008 році, найбільшою мірою впливає коефіцієнт інкасації дебіторської заборгованості, найменшою коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості грошовими виплатами.

Одержані результати мають практичну цінність і можуть бути використані керівництвом підприємства для реалізації політики ефективного управління грошовими потоками, ліквідністю та платоспроможністю.

Ключові слова: грошові потоки, рух грошових коштів, операційна діяльність, інвестиційна діяльність, фінансова діяльність.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА.....	12
1.1 Грошові потоки акціонерного товариства: суть, види та їх значення	12
1.2 Політика управління грошовими потоками акціонерного товариства.....	19
1.3 Теоретичні основи аналізу грошових потоків акціонерного товариства.....	28
1.4 Імплементация та контролінг результатів прогнозування та бюджетування грошових потоків акціонерного товариства.....	34
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПАТ «ТЕХНОЛОГІЯ».....	43
2.1 Загальна фінансово-господарська характеристика підприємства ПАТ «Технологія»	43
2.2 Оцінка фінансового стану підприємства ПАТ «Технологія».....	47
2.3 Коефіцієнтний аналіз грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» в аспекті управління ними	58
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПАТ «Технологія»	73
3.1 Аналіз управління грошовими активами підприємства та оптимізація їх залишків на ПАТ «Технологія»	73
3.2 Оцінка ефективності грошових потоків суб'єкта господарювання на основі п'ятифакторної мультиплікативної моделі	81

ВИСНОВКИ.....	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	99
ДОДАТКИ.....	107

ВСТУП

В ринковій економіці життєздатність економічної системи в значній мірі визначається наявністю, спроможністю забезпечувати достатнє надходження та ефективне використання грошових коштів. В умовах поглиблення ринкових реформ в економіці України особливого значення набувають питання забезпечення життєдіяльності підприємств. Процес одержання грошових надходжень і здійснення грошових виплат (формування вхідних і вихідних грошових потоків) є передумовою безперервного та стабільного функціонування підприємства. Ліквідність, тобто спроможність у встановлені терміни виконувати свої фінансові зобов'язання, що становить одну з необхідних умов успішного функціонування підприємства, забезпечується не тільки наявністю, але й поточним надходженням коштів. Тривала неліквідність підприємства викликає його неплатоспроможність, втрату фінансової стійкості та згодом може стати причиною кризового фінансового стану або банкрутства. Ефективне функціонування підприємства в значній мірі обумовлюється станом його грошових потоків, які є відображенням всього комплексу економічних процесів, що протікають на підприємстві.

Сучасний стан економіки України характеризується значними диспропорціями, одним з проявів яких є тотальна криза неплатежів, що охопила підприємства різних галузей економіки, в тому числі і торгівлю. Дефіцит грошових коштів на сьогоднішній день є однією з центральних проблем функціонування вітчизняних підприємств, що обумовлює їх вихід зі стану фінансової рівноваги та стримує економічне зростання.

Практична потреба у впровадженні сучасного механізму управління грошовими потоками не підкріплена відповідними теоретичними дослідженнями, які охоплювали б весь комплекс питань управління ними в торговельних підприємствах з урахуванням галузевих особливостей і

сучасного стану економічного середовища.

Концептуальні основи сутності, виникнення та руху грошових потоків достатньо широко розглянуті в економічній літературі. Дослідженню проблематики грошових потоків присвятили свої роботи українські вчені: І. О. Бланк, О. Д. Василик, В. В. Галасюк, Г. О. Крамаренко, Л. О. Лігоненко, В. М. Опарін, О. О. Терещенко, російські фахівці: В. В. Бочаров, Т. А. Бочарова, Є. В. Бикова, І. А. Жученко, В. В. Ковальов, Е. В. Негашев, Л. Н. Павлова, Б. Д. Промислов, О. Д. Шеремет, а також зарубіжні економісти – Р. Брейлі, Ю. Брігхем, Л. Гапенскі, Дж. Ван Хорн, А. М. Кінг, Б. Койлі, С. Майєрс, Ж. Перар, Т. Райс, А. М. Хіл Лафуенте, Д. Бегляйтер, Г. Боєр, Дж. Р. Міллс, Ф. Л. Бек та ін.

Проте, незважаючи на широкий спектр досліджень із зазначеної тематики, процес управління грошовими потоками підприємств не отримав достатньої розробки. В економічній літературі учені приділяють увагу проблемі регулювання грошових потоків переважно з позицій управління грошовими коштами, ліквідністю, фінансовою стійкістю. Як самостійний об'єкт аналізу та управління грошові потоки фахівцями практично не розглядаються.

Система управління грошовими потоками знаходиться ще у стані формування. Так, фактично відсутня методика проведення оцінки ризиків, пов'язаних з управлінням грошовими потоками, потребує наукового обґрунтування оптимізація грошових потоків. Необхідним також є вдосконалення методичного забезпечення механізму координації грошових потоків і використання інвестиційних та фінансово-кредитних ресурсів. У зв'язку з цим особливого значення набуває підвищення якості управління грошовими потоками як одним із основних результативних показників діяльності підприємства.

Тому, обрана тема є актуальною та набуває виключного практичного значення, так як в умовах економічної нестабільності постає необхідність ефективного управління грошовими потоками на підприємстві.

Об'єктом дослідження виступає приватне акціонерне товариство «Технологія», що знаходиться за адресою м. Суми, вул. Курська, 147-А.

Мета дипломної роботи полягає у тому, щоб на основі вивчення спеціальної літератури та критичного аналізу практики господарювання ознайомитися з особливостями фінансово-господарської діяльності обраного акціонерного товариства, а також дослідити особливості управління грошовими потоками на досліджуваному підприємстві.

Предметом дипломної роботи є грошові потоки, які формуються у процесі функціонування приватного акціонерного товариства «Технологія».

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розкрити сутність грошових потоків та їх роль у функціонуванні акціонерних товариств;
- навести класифікацію грошових потоків за ознаками, що мають практичну цінність в процесі управління ними;
- дослідити роль управління грошовими потоками у системі фінансового менеджменту підприємства;
- ознайомитися з методикою аналізу грошових потоків підприємства;
- здійснити аналіз фінансово-господарського стану підприємства ПАТ «Технологія»;
- проаналізувати управління грошовими потоками на обраному суб'єкті господарювання;
- провести оптимізацію залишку грошових коштів на підприємстві ПАТ «Технологія»;
- оцінити ефективність управління грошовими потоками на обраному об'єкті дослідження на основі п'ятифакторної мультиплікативної моделі.

При проведенні дипломного дослідження використовувалися наступні методи дослідження:

- системний аналіз (при розкритті змісту категорії «грошовий потік»);
- індукція, дедукція, абстракція та формальна логіка (для визначення

й уточнення економічної сутності та змісту категорійного апарату);

– деталізація і прийоми елімінування (для виявлення та дослідження чинників, які вплинули на формування результативного показника ефективності управління грошовими потоками);

– порівняння, групування і метод середніх величин (для опрацювання даних фінансової звітності та розрахунку оптимальної величини залишку грошових коштів).

Інформаційною основою дослідження є чинні законодавчі та нормативно-правові акти України, наукові праці з доробку вітчизняних та зарубіжних вчених щодо питань економіки, фінансового аналізу, фінансового менеджменту, матеріали науково-практичних конференцій, дані фінансової та статистичної звітності підприємства ПАТ «Технологія».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

1.1 Грошові потоки акціонерного товариства: суть, види та їх значення

Підвищений інтерес до досліджень природи грошових потоків, закономірностей і особливостей їх руху спостерігається в світовій економічній думці порівняно недавно та пов'язаний з необхідністю:

- а) здійснення динамічного аналізу функціонування підприємства;
- б) вишукування доступних підприємству джерел фінансування із забезпеченням оптимальної їх структури;
- в) раціонального розміщення коштів у відповідних елементах активів підприємства;
- г) перетворення прибутку, відображеного в бухгалтерському обліку підприємства, на величину грошових коштів;
- д) забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства.

Поняття «грошовий потік» досить часто зустрічається в зарубіжній економічній літературі. У свою чергу, вітчизняні аналітики почали широко використовувати його тільки з розвитком ринкового реформування української економіки [7].

Питання сутності грошових потоків та методів управління ними з різним ступенем теоретичного і практичного висвітлення розглянуто в багатьох виданнях сучасного часу (табл.1.1).

Бланк І. О. дає наступне визначення грошового потоку: «грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених за часом надходжень і виплат грошових коштів, які генеровані його господарською діяльністю» [10]. Ним запропонована класифікація грошових потоків підприємства, яка дозволяє цілеспрямовано здійснювати облік, аналіз, планування та управління грошовими потоками підприємства.

Таблиця 1.1 – Науково-методичні підходи до змісту поняття «грошові потоки»

Автор	Визначення	Джерело
Крамаренко Г. О.	Грошовий потік – сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, генерованих господарською діяльністю підприємства	[38]
Старостенко Г. Г., Мірко Н. В.	Грошовий потік – надходження і витрати грошових коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства	[62]
Бутинець Ф. Ф.	Грошовий потік – найважливіший самостійний об'єкт фінансового аналізу, який проводиться з метою оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства	[14]
Кірейцев Г. Г.	Грошовий потік – є одним із ключових моментів оптимального співвідношення між ліквідністю та прибутковістю	[72]
Крамаренко В. І.	Грошовий потік – сукупність надходжень і вибуття коштів за певний період часу, сформованих у процесі господарської діяльності	[36]
Маркіна І. А.	Грошовий потік – сукупність розподілених за часом надходжень і виплат грошових коштів, які утворюються в процесі господарської діяльності і пов'язані із забезпеченням його платоспроможності	[41]
Е. Нікбахт, А. Гроппеллі	Грошовий потік – як міра ліквідності підприємства, що складається з чистого доходу і безготівкових витрат, таких, як амортизаційні відрахування	[50]

Отже, з вище зазначеного випливає, що грошові потоки є найважливішим самостійним об'єктом фінансового управління підприємства, який допомагає досягнути поставлених поточних і стратегічних цілей та сприяє формуванню позитивних фінансових результатів [55].

Суторміна В. М. вважає, що фінансовий аналіз визначає грошові потоки як кошти, які одержує підприємство в результаті підприємницької діяльності [63]. Поукок М. А. і Тейлор А. Х. зазначають, що термін «грошовий потік» означає «... усі кошти, що надходять у розпорядження підприємства і доступні для використання протягом періоду часу». Крім того, загальноприйнятим чинником економічного життя, підкреслюють вони, є те, що «... якщо підприємство має намір «залишитися в бізнесі», воно повинно безперервно здійснювати продаж і покривати витрати. Тому має існувати безперервний потік і інших матеріальних цінностей у бізнесі з нього» [65].

У зарубіжних та вітчизняних джерелах немає єдиного визначення грошового потоку. Адже вжитий відокремлено і без певних характеристик цей термін не має значного змістовного навантаження. У зв'язку з цим розрізняють різні види грошових потоків залежно від тих чи інших аналітичних потреб [8].

На сьогодні в Україні під грошовими потоками розуміють сукупність розподілених у часі процесів надходження та вибуття грошових коштів, що генеруються суб'єктом господарювання в результаті здійснення його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Грошовий потік можна визначити як сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані із відособленим та логічно завершеним фактом зміни власника грошових коштів у зв'язку з виконанням договірних зобов'язань між економічними агентами (суб'єктами господарювання, державою, домогосподарствами, міжнародними організаціями). Грошові потоки безпосередньо пов'язані з рухом коштів на підприємстві, який відображає надходження в розпорядження суб'єкта господарювання коштів та їх еквівалентів і їхнім використанням.

Слід зазначити, що виникнення та формування грошового потоку при здійсненні господарських операцій у рамках реалізації операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства є результатом прояву сукупності фінансово-економічних відносин, а отже, має певні ознаки, серед яких необхідно виділити такі.

По-перше, рух грошових коштів здійснюється у зв'язку із виконанням договірних зобов'язань між суб'єктами господарювання як фінансова складова виконання відповідних господарських угод. Наприклад, угода з купівлі-продажу матеріальних цінностей передбачає поставку товару одним із учасників договору і відповідну оплату іншим учасником. Така характеристика грошового потоку потребує документарного оформлення та підтвердження причини формування грошового потоку.

По-друге, функціонально-організаційні особливості господарських

операцій підприємства дають змогу ідентифікувати рух коштів за видами грошових потоків відповідно до встановлених критеріїв групування. Так, залежно від виду фінансово-господарської діяльності підприємства розрізняють: грошовий потік від операційної діяльності, грошовий потік від інвестиційної діяльності та грошовий потік від фінансової діяльності.

За впливом на майновий стан підприємства виділяють вхідні та вихідні грошові потоки. Зауважимо, що не всі господарські операції, пов'язані з рухом грошових коштів, включаються до грошового потоку підприємства. Зокрема, не розглядаються як грошові потоки перекази грошових коштів між відособленими підрозділами підприємства, видача (повернення) грошових коштів підзвітним особам, інкасація готівки, переказ грошових коштів із розрахункового на депозитний рахунок. Однак це не означає, що такі операції не повинні розглядатися як об'єкт фінансового менеджменту.

По-третє, грошові потоки, що генеруються суб'єктом господарювання, мають виключно фінансовий характер. Адже їх результатом є формування, розподіл, перерозподіл та використання фондів грошових коштів суб'єкта господарювання (формування виручки від реалізації товарів, виплата грошових дивідендів, оплата рахунків постачальників, виплата заробітної плати, сплата податків та інших обов'язкових платежів до бюджету та позабюджетних фондів, емісія та розміщення акцій для формування статутного капіталу, погашення основної суми боргових зобов'язань суб'єкта господарювання та виплата процентів). Грошові потоки як форми вираження фінансових відносин на підприємстві відображають порядок та особливості їх реалізації, а також формування результату таких фінансових відносин (наприклад, формування та використання прибутку, формування резерву ліквідності). При цьому грошові потоки реалізуються виключно як рух грошових коштів [68].

Грошові потоки торговельного підприємства можуть бути згруповані за різними ознаками (рис. 1.1).

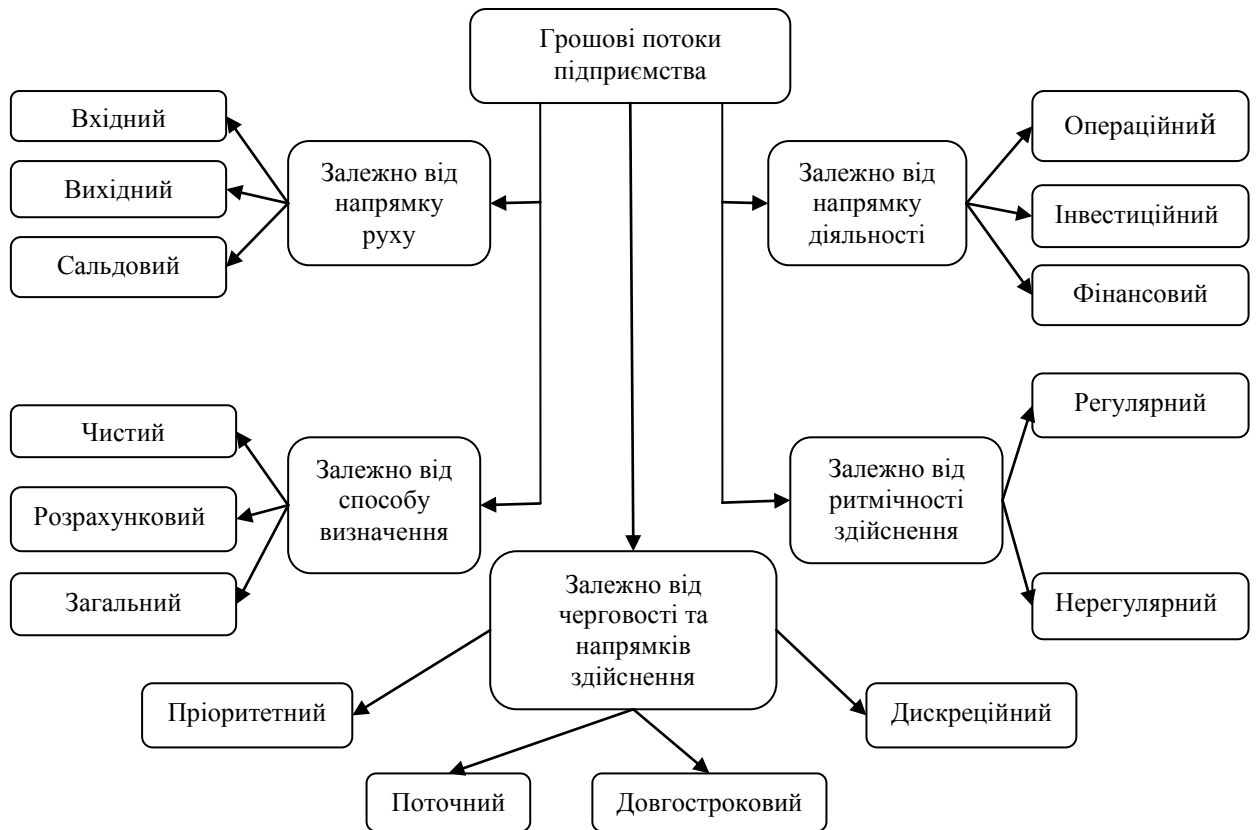

Рисунок 1.1 – Грошові потоки торговельного підприємства

Зупинимося на основних (базових) функціонально-організаційних характеристиках грошових потоків. До них слід віднести такі:

а) причину та джерело формування грошового потоку, що відповідає господарській операції суб'єкта господарювання (або їх сукупності), виконання якої і передбачає генерування руху грошових коштів, тобто формування грошового потоку;

б) фактори формування абсолютної величини грошового потоку;

в) вплив грошового потоку на майно підприємства в частині зміни (збільшення або зменшення) абсолютної величини грошових коштів та їх еквівалентів, що перебувають у розпорядженні цього підприємства – формування його резерву ліквідності;

г) форма узгодження грошового потоку – процедура ідентифікації та структурування грошового потоку, забезпечення з метою управління його зіставності (віднесення, виходячи із характеристик господарської операції,

руху грошових коштів до того чи іншого виду грошового потоку), групування та зведення грошових потоків з метою формування узагальнюючих показників оцінки грошових потоків;

д) кількісне оцінювання грошового потоку – розрахунок на основі узгодження грошових потоків абсолютної величини узагальнюючих показників руху грошових коштів (наприклад, операційного грошового, інвестиційного чи фінансового грошових потоків), відносних показників та фінансових коефіцієнтів оцінки грошових потоків (наприклад, CFROI (Cash Flow Returns on Investments), CVA (Cash Value Added) тощо) [7].

З метою ефективного управління грошові потоки підприємства слід класифікувати за такими ознаками:

а) За масштабами обслуговування: грошові потоки у підприємстві в цілому, грошові потоки у структурних підрозділах, за окремими господарськими операціями, а також за видами продукції.

б) За видами господарської діяльності грошові потоки класифікують на грошові потоки від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

в) За напрямком руху грошових коштів: вхідний грошовий потік, що є сукупністю надходжень грошових коштів на підприємство; вихідний грошовий потік – сукупність усіх видатків підприємства. Як вхідні, так і вихідні грошові потоки тісно взаємопов'язані, оскільки недостатність обсягів у часі одного грошового потоку зумовлює скорочення обсягів іншого грошового потоку.

г) За методом визначення обсягу розрізняють:

1) валовий грошовий потік – сукупність усіх надходжень та видатків підприємства;

2) чистий грошовий потік може розглядатися як показник наявних внутрішніх фінансових джерел, а отже, відображати спроможність підприємства за рахунок власних фінансових ресурсів здійснювати інвестиційну діяльність, виконувати боргові зобов'язання та виплачувати дивіденди. У цьому випадку чистий грошовий потік визначається як сума

чистого прибутку підприємства й амортизаційних відрахувань. У широкому розумінні чистий грошовий потік є основним показником звіту про рух грошових коштів, що характеризує зміну їх залишку внаслідок здійснення господарських операцій за всіма видами діяльності підприємства. Тобто в цьому випадку чистий грошовий потік – це різниця між надходженнями і виплатами коштів за певний період часу.

д) За рівнем достатності обсягу грошового потоку розглядають:

1) надлишковий грошовий потік – надходження грошових коштів значно перевищують реальну потребу підприємства;

2) дефіцитний грошовий потік – надходження грошових коштів значно нижчі реальних потреб підприємства.

е) За методами оцінки в часі – розглядають теперішній грошовий потік (поточний) та майбутній (очікуваний) грошовий потік.

ж) За ознакою безперервності формування в певному періоді:

1) регулярний грошовий потік, що здійснюється за окремими операціями протягом певного періоду постійно з певним інтервалом. За стабільністю часових інтервалів формування грошові потоки поділяють на регулярний грошовий потік із рівномірними часовими інтервалами в межах певного періоду – ануїтетний грошовий потік та регулярний грошовий потік із нерівномірними часовими інтервалами в межах певного періоду, наприклад, лізингові платежі, які сплачуються нерівномірно за погодженням сторін;

2) дискретний грошовий потік – надходження та видатки грошових коштів, що пов'язані зі здійсненням одиничних господарських операцій підприємства, як приклад може бути придбання цілісного майнового комплексу, отримання безповоротної грошової допомоги, продаж частини майна підприємства та інше.

з) За рівнем значущості для забезпечення стабільності фінансово-господарської діяльності підприємства в короткостроковому та довгостроковому періодах:

1) пріоритетні грошові потоки – формуються за операціями, які забезпечують створення більшої частини вартості або прибутку підприємства і мають, відповідно, регулярний характер: надходження виручки від реалізації, оплата рахунків постачальників, сплата податків та інших обов'язкових платежів, виплата заробітної плати тощо;

2) другорядні грошові потоки;

3) обслуговуючі грошові потоки – формуються за господарськими операціями, які хоча безпосередньо і не створюють вартості підприємства, однак є необхідними для забезпечення нормального режиму його функціонування, пов'язані, наприклад, з організацією відносин із комерційним банком, зі страховою компанією.

Основна увага фінансового менеджера має бути зосереджена на грошових потоках підприємства, що належать до пріоритетних [79].

Організацію управління грошовими потоками підприємства доцільно здійснювати на основі поопераційного менеджменту. Так, для потреб управління грошові потоки суб'єкта господарювання поділяють у розрізі центрів формування таких грошових потоків, що дає змогу забезпечити прийняття адекватних управлінських фінансових рішень відповідно до специфіки окремих господарських операцій та особливостей їх виконання. Під центрами формування грошових потоків розуміють, як правило, відособлені та логічно завершені напрями фінансово-господарської діяльності підприємства.

1.2 Політика управління грошовими потоками акціонерного товариства

Грошові потоки акціонерного товариства є одним із об'єктів фінансового менеджменту, в рамках якого забезпечується адекватність моделі управління фінансами підприємства потребам мінливого ринкового

середовища та ефективність досягнення корпоративних цілей, зокрема підтримання конкурентоспроможності у короткостроковому та довгостроковому періодах і максимізація добробуту власників [68].

Така адекватність та ефективність передбачає необхідність організації управління грошовими потоками відповідно до потреб фінансового менеджменту, що визначаються корпоративною та фінансовою стратегіями підприємства – обґрунтування та реалізація політики управління грошовими потоками (рис. 1.2).

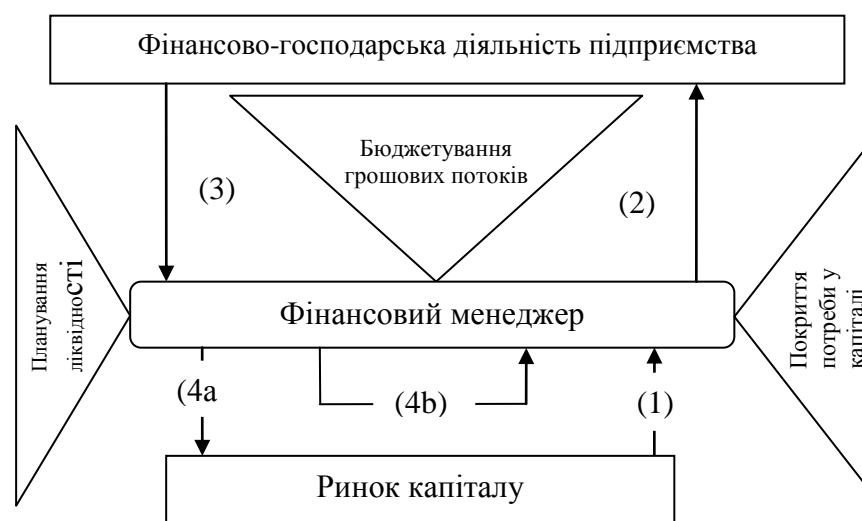

Рисунок 1.2 – Обґрунтування та реалізація політики управління грошовими потоками

1 – залучення капіталу в господарський оборот підприємства (вхідні грошові потоки);

2 – вкладання коштів у фінансово господарську діяльність (вихідні грошові потоки);

3 – надходження виручки від реалізації (вхідні грошові потоки);

4a – обслуговування заборгованості та її погашення (вихідні грошові потоки);

4b – реінвестування у діяльність підприємства (чистий грошовий потік, Cash Flow).

Політику управління грошовими потоками необхідно розглядати як комплексне поняття, у структурі якого можна виділити такі складові елементи (детермінанти політики):

- а) цілі та завдання управління грошовими потоками;
- б) основні напрями управління грошовими потоками;
- в) критерії прийняття управлінських фінансових рішень;
- г) методи кількісної оцінки грошових потоків;
- д) форми управління грошовими потоками.

Відповідно до принципів організації моделі управління грошовими потоками суб'єкта господарювання остання включає такі основні функціональні елементи:

- а) формування та прискорення надходження вхідних грошових потоків суб'єкта господарювання;
- б) концентрація надходження грошових коштів;
- в) контроль за формуванням вихідних грошових потоків суб'єкта господарювання у часі;
- г) прогнозування та планування резерву ліквідності;
- д) формування системи моніторингу, управління та контролю резерву ліквідності підприємства;
- е) оптимізація використання тимчасового надлишку грошових коштів у розпорядженні підприємства [67].

Управління грошовими потоками, як і будь-яка свідомо керована діяльність, реалізується відповідно до встановлених менеджментом цілями та завданнями, адекватна ідентифікація та обґрунтування яких є вихідним етапом формування моделі управління грошовими потоками. Так, сукупність цілей, які ставляться перед моделлю управління грошовими потоками, включає як загальні цілі управління фінансами суб'єкта господарювання, так і специфічні:

- а) повнота та своєчасність покриття потреби підприємства у капіталі для фінансування його операційної, інвестиційної та фінансової

діяльності;

б) підтримання прийняттого рівня платоспроможності та ліквідності, а також попередження формування чи розвитку фінансової кризи;

в) збільшення вхідних грошових потоків як основного джерела фінансування підприємства та їх оптимізації у розрізі видів;

г) скорочення циклу обороту грошових коштів;

д) підтримання адекватного балансу між формуванням резерву ліквідності та втраченими альтернативними можливостями;

е) забезпечення ефективності використання грошових коштів підприємства через оптимальний їх розподіл у часі та просторі;

ж) скорочення накладних затрат підприємства, пов'язаних із генеруванням його грошових потоків, насамперед із надходженням вхідних грошових потоків.

Визначена вище сукупність цілей управління грошовими потоками конкретизується відповідно до індивідуальних потреб підприємства в конкретний момент часу шляхом установаження проміжних (поточних) завдань управління грошовими потоками. Обґрунтування цілей та встановлення поточних завдань управління грошовими потоками має здійснюватися із дотриманням таких правил.

По-перше, системність формування цільових фінансових показників та коефіцієнтів управління рухом грошових коштів відповідно до сукупності цілей та завдань моделі управління грошовими потоками підприємства.

По-друге, повнота та достовірність формування вхідної первинної інформації щодо управління грошовими потоками за напрямками такого управління – у розрізі вхідних та вихідних грошових потоків, грошових потоків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

По-третє, забезпечення зіставності та інформативності фінансових показників та коефіцієнтів з метою їх адекватної статистичної та математичної обробки для обґрунтування та прийняття управлінських фінансових рішень фінансовим менеджером підприємства.

По-четверте, обґрунтування використання методів обробки з метою адекватної консолідації вхідних первинних інформаційних ресурсів та подальшої ідентифікації на їх основі цільових параметрів моделі управління грошовими потоками суб'єкта господарювання.

По-п'яте, формування якісних та кількісних параметрів грошових потоків на основі визначення сукупності цільових фінансових показників як результуючих відносно усталеної сукупності відособлених фінансових показників, що характеризують окремі сторони руху грошових коштів підприємства.

По-шосте, забезпечення можливості адекватного контролінгу системи цільових параметрів руху грошових коштів підприємства з метою забезпечення виконання управлінських фінансових рішень (моніторинг виконання плану, виявлення відхилень та проведення коригування параметрів грошових потоків).

По-сьоме, забезпечення прийнятності цільових параметрів грошових потоків для їх використання в управлінні грошовими потоками підприємства у наступних періодах [68].

Визначення цілей та конкретизація сукупності поточних завдань управління грошовими потоками здійснюється за напрямками реалізації такого управління, які виділяються відповідно до видів грошових потоків. Як напрям управління грошовими потоками має формуватися цілісна, логічно завершена сукупність господарських операцій підприємства, спрямована на виконання певних функцій фінансового менеджменту. Базовими напрямками управління грошовими потоками є:

- а) операційний грошовий потік;
- б) інвестиційний грошовий потік;
- в) фінансовий грошовий потік.

Грошовий потік від операційної діяльності суб'єкта господарювання відповідно до національних П(С)БО [24] являє собою основну діяльність підприємства, а також будь-які інші види діяльності, які не можуть бути

віднесені до інвестиційної або фінансової діяльності.

У зв'язку з цим, у фінансовій літературі на позначення операційної діяльності досить часто використовується термін основна діяльність. Незважаючи на присутність певної неточності, такий підхід є досить раціональним і з ним можна погодитися. Загалом операційна, або основна, діяльність суб'єкта господарювання являє собою сукупність господарських операцій, реалізація яких безпосередньо пов'язана зі здійсненням тих видів підприємницької діяльності, що передбачені положеннями статутних документів такого підприємства і забезпечують формування основної частини його доходів.

Важливою кількісною характеристикою господарської діяльності суб'єкта господарювання є розрахунок та оцінювання абсолютної величини грошового потоку, який генерується в рамках операційної діяльності – операційний грошовий потік. Величина операційного грошового потоку є основою для розрахунку як чистого грошового потоку суб'єкта господарювання, так і більшості фінансових показників та коефіцієнтів, що використовуються для потреб управління грошовими потоками. Слід наголосити на тому, що грошовий потік від операційної діяльності суб'єкта господарювання має розглядатися як основне джерело фінансового забезпечення його господарської діяльності у наступні періоди. Тому однією із ключових характеристик ефективно функціонуючого підприємства є наявність протягом тривалого періоду позитивного операційного грошового потоку із відносно стабільною абсолютною величиною. При цьому високий рівень абсолютної величини операційного грошового потоку має розглядатися як позитивне явище.

Грошовий потік від інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання відповідно до національних П(С)БО [24] ідентифікується як сукупність операцій із придбання та продажу довгострокових (необоротних) активів, а також короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів. Іншими словами, операції в межах

інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання ведуть до зміни, як правило, абсолютної величини або ж структури першого розділу активу балансу підприємства – необоротних активів. Типовими прикладами таких операцій можуть бути:

- а) придбання та введення в експлуатацію виробничого обладнання;
- б) придбання нематеріальних активів;
- в) здійснення дезінвестицій;
- г) придбання ринкових цінних паперів і, відповідно, отримання пасивного (проценти або дивіденди) чи активного доходу;
- д) фінансування та отримання доходів від спільної діяльності.

Рух грошових коштів, який має місце під час здійснення сукупності господарських операцій у рамках інвестиційної діяльності, формує грошовий потік від інвестиційної діяльності – інвестиційний грошовий потік. На відміну від операційного грошового потоку грошовий потік від інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання не розглядається як основне джерело формування його потреби у капіталі, оскільки має переважно обслуговуючий характер відносно передбаченої статутними документами основної діяльності. Абсолютна величина інвестиційного грошового потоку здебільшого має від'ємне значення, оскільки доходи від інвестиційної діяльності, як правило, не перекривають потреби підприємства в інвестиційному капіталі, насамперед, потреби на фінансування реальних інвестицій.

Величина реальних інвестицій, і відповідно інвестиційний грошовий потік, у сучасній науково-практичній фінансовій літературі розглядається як свідчення проведення довгострокової реструктуризації, що здійснюється підприємством, і може сприйматися як показник ефективності його фінансово-господарської діяльності (за умови, що такі інвестиції є цільовими та керованими).

Грошовий потік від фінансової діяльності суб'єктів господарювання в національних П(С)БО [24] визначають як сукупність господарських операцій,

які ведуть до зміни величини та/або складу власного і позичкового капіталу. Іншими словами, фінансова діяльність спрямована на кількісну та/або якісну зміну його пасивів з метою покриття потреб підприємства у капіталі. Типовими прикладами таких господарських операцій суб'єктів господарювання, які належать до фінансової діяльності, можуть бути:

- а) емісія корпоративних прав (акцій) та обслуговування їх вторинного обігу;
- б) отримання банківського кредиту та його погашення;
- в) розміщення корпоративних облігацій та обслуговування їх обігу;
- г) отримання безповоротної фінансової допомоги;
- д) лізингове фінансування придбання основних засобів;
- е) викуп корпоративних прав власної емісії.

Грошовий потік від фінансової діяльності суб'єкта господарювання, фінансовий грошовий потік – має розглядатися як коригуючий механізм формування фінансового забезпечення потреби підприємства у капіталі для фінансування операційної та інвестиційної діяльності.

Формування фінансового грошового потоку, як правило, не характеризується стабільністю. Перманентність формування позитивного грошового потоку від фінансової діяльності свідчить про стійку залежність підприємства від зовнішнього фінансування. У випадку, коли таким зовнішнім джерелом є позичковий капітал, постає питання щодо фінансової спроможності підприємства забезпечити формування у майбутньому необхідної абсолютної величини операційного грошового потоку для обслуговування зобов'язань – забезпечити джерело обслуговування виплати процентів та погашення основної суми боргу. Абсолютна величина грошового потоку від фінансової діяльності та його розподіл у часі визначають поточні та майбутні претензії власників і кредиторів підприємства щодо грошових потоків, які генеруються таким суб'єктом господарювання в результаті його фінансово-господарської діяльності [73].

У рамках зазначених напрямів управління грошовими потоками

здійснюється концентрація уваги на вхідних та вихідних грошових потоках. Управління грошовими потоками відповідно до визначених напрямів здійснюється фінансовим менеджером з урахуванням сукупності критеріїв, дотримання яких має на меті забезпечення адекватності та ефективності управління. Грошові потоки нерозривно пов'язані з питаннями фінансування та фінансового забезпечення потреби у капіталі, що дає змогу використовувати під час прийняття управлінських рішень загальні критерії, які впливають на обґрунтування таких рішень щодо фінансування: прибуток (рентабельність), ліквідність, структура капіталу, мінімізація оподаткування, об'єктивні (ринкові) та нормативно-правові (законодавчі) обмеження. Крім того, управління грошовими потоками у розрізі вхідних та вихідних потоків має здійснюватися з урахуванням вимог до забезпечення фінансової рівноваги, які формалізовані у вигляді правил фінансування. Однак функціонально-організаційні особливості управління грошовими потоками вимагають застосування специфічних критеріїв прийняття управлінських фінансових рішень, які можна формалізувати так:

- а) абсолютна величина грошового потоку, розподіл грошового потоку у часі та його приведена вартість;
- б) накладні витрати, пов'язані із генеруванням грошового потоку;
- в) вплив грошового потоку на абсолютну величину потреби підприємства у капіталі;
- г) вплив грошового потоку на рівень платоспроможності підприємства (планування ліквідності);
- д) строк мобілізації (імобілізації) грошових коштів підприємства;
- е) пріоритет вхідних грошових потоків від операційної діяльності порівняно з іншими видами вхідних грошових потоків [75].

Модель управління грошовими потоками суб'єкта господарювання є індивідуальною для кожного підприємства, оскільки має враховувати особливості його фінансово-господарської діяльності та специфічні умови зовнішнього і внутрішнього середовища її реалізації. Однак така

індивідуальність досягається шляхом використання сукупності загальних підходів, прийомів та методів – інструментарію управління грошовими потоками.

1.3 Теоретичні основи аналізу грошових потоків акціонерного товариства

Основною метою проведення аналізу грошових потоків підприємства є виявлення рівня достатності формування грошових коштів, ефективності їх використання, а також збалансованості потоку надходжень та видатків грошових коштів за обсягом та в часі.

Аналіз грошових потоків попереднього періоду здійснюється в такій послідовності:

- а) аналіз вхідних грошових потоків;
- б) аналіз вихідних грошових потоків;
- в) оцінка збалансованості вхідного і вихідного грошових потоків у загальному обсязі, аналіз динаміки чистого грошового потоку;
- г) оцінка синхронності формування вхідного і вихідного грошових потоків у розрізі окремих інтервалів звітного періоду, аналіз динаміки залишків грошових активів;
- д) оцінка ефективності грошових потоків.

На першому етапі дають оцінку динаміки вхідного грошового потоку за джерелами його утворення. Потрібно зіставити темпи приросту вхідного грошового потоку з темпами приросту активів підприємства, збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції. Особливу увагу треба приділити дослідженню співвідношень залучення коштів за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел та оцінки ступеня залежності (від зовнішніх джерел фінансування).

На другому етапі аналізу розглядається динаміка обсягу формування вихідного грошового потоку підприємства, а також структура цього потоку за напрямками витрат коштів. На цьому етапі аналізу визначається, наскільки змінилися внаслідок витрат коштів окремі види активів підприємства, що забезпечують приріст його ринкової вартості, за якими напрямками використовувалися кошти, залучені зі зовнішніх джерел. Варто виявити стан погашення кредитних зобов'язань.

На третьому етапі аналізу досліджується збалансованість вхідного та вихідного грошових потоків у загальному обсязі, вивчається динаміка показника чистого грошового потоку.

Особлива увага на цьому етапі аналізу надається «якості чистого грошового потоку». Якість чистого грошового потоку можна оцінити як високу, якщо за результатами звітного періоду спостерігається позитивний чистий рух коштів від операційної діяльності та від'ємний – унаслідок інвестиційної й фінансової діяльності. Це означає, що операційна діяльність підприємства забезпечує достатню кількість коштів для здійснення операційних витрат, фінансування інвестиційних потреб підприємства й для здійснення платежів за фінансовою діяльністю (погашення кредитів, виплата дивідендів тощо). При цьому бажано мати позитивне значення чистого руху коштів унаслідок усіх видів діяльності за період.

При нормальній якості чистого грошового потоку чистий рух коштів від операційної та фінансової діяльності має позитивне значення, а від інвестиційної – від'ємне. У цьому випадку підприємство здійснює інвестиції за рахунок коштів, отриманих від операційної діяльності, і залучених кредитів або додаткових вкладень власників. У такій ситуації обов'язково мати позитивний чистий рух грошових коштів за період [39].

Крім співвідношення чистих грошових потоків за видами діяльності, для оцінки якості грошових потоків варто проаналізувати структуру надходжень і вибуття коштів, зокрема, необхідно звернути особливу увагу на зміну суми і питомої ваги грошових надходжень від реалізації продукції.

Важливою характеристикою ефективності діяльності підприємства є величина грошового потоку до фінансування (Free Cash Flow):

$$FCF = \text{ОГП} + \text{ІГП} - \text{ПВ} \quad (1.1)$$

де FCF – грошовий потік до фінансування, тис. грн.;

ОГП – грошовий потік від операційної діяльності, тис. грн.;

ІГП – грошовий потік від інвестиційної діяльності, тис. грн.;

ПВ – процентні платежі, тис. грн.

Один із аспектів аналізу, який здійснюють на цьому етапі, це визначення достатності генерованого підприємством чистого грошового потоку з позицій фінансованих ним потреб.

Для цього використовують коефіцієнт достатності чистого грошового потоку, який розраховують за формулою:

$$K_{\text{д.ч.г.п.}} = \frac{\text{ЧГП}}{\text{ПК} + \Delta\text{З} + \text{Д}} \quad (1.2)$$

де ЧГП – сума чистого грошового потоку підприємства за аналізований період, тис. грн.;

ПК – сума погашення довгострокових і короткострокових кредитів, тис. грн.;

$\Delta\text{З}$ – приріст виробничих запасів, тис. грн.;

Д – сума виплачених дивідендів, тис. грн.

Досліджуючи рівномірність та синхронність формування різних видів грошових потоків, розраховують динаміку коефіцієнта ліквідності грошового потоку підприємства.

Рівень ліквідності грошового потоку підприємства оцінюється за допомогою коефіцієнта ліквідності грошових потоків – співвідношення вхідного і вихідного грошових потоків:

$$K_{\text{л.г.п.}} = \frac{\text{ПГП}}{\text{НГП}} \quad (1.3)$$

де ПГП – сума валового вхідного грошового потоку, тис. грн.;

НГП – сума валового вихідного грошового потоку, тис. грн.

Якщо $K_{\text{л.г.п.}} < 1$, то підприємству необхідно вжити заходів щодо додаткового залучення інвестиційних ресурсів [31].

Існує й інша формула визначення даного показника, що враховує зміну залишків грошових коштів протягом аналізованого періоду, оскільки вони використовуються для фінансування витрат періоду:

$$K_{\text{л.г.п.}} = \frac{\text{ПГП} - (\text{ГА}_к - \text{ГА}_п)}{\text{НГП}} \quad (1.4)$$

де $\text{ГА}_к$, $\text{ГА}_п$ – сума залишку грошових активів підприємства на кінець та на початок аналізованого періоду відповідно, тис. грн.

Також для оцінки рівномірності формування і синхронності позитивного і від'ємного грошового потоку розраховують такі статистичні показники варіації, як:

а) середньоквадратичне відхилення – показує відхилення індивідуальних значень (x_i) від середнього рівня показника (\bar{x}):

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}} \quad (1.5)$$

де n – кількість підперіодів аналізованого періоду часу.

б) коефіцієнт варіації – відносна міра відхилення індивідуальних значень від середнього рівня показника:

$$V = \frac{\sigma}{\bar{x}} \cdot 100\% \quad (1.6)$$

в) коефіцієнт кореляції – показує ступінь синхронізації грошових потоків за аналізований період.

Коефіцієнт кореляції вхідного та вихідного грошових потоків розраховується за такою формулою:

$$KK_{г.п.} = \sum_{i=1}^n \left(\frac{ПГП_i - \overline{ПГП}}{\sigma_{ПГП}} \right) \cdot \left(\frac{НГП_i - \overline{НГП}}{\sigma_{НГП}} \right) \quad (1.7)$$

де $KK_{г.п.}$ – коефіцієнт кореляції вхідного та вихідного грошового потоку в часі;

$\overline{ПГП}$ – середня сума вхідного грошового потоку в певному інтервалі планового періоду;

$\overline{НГП}$ – середня сума вихідного грошового потоку в одному інтервалі планового періоду;

$\sigma_{ПГП}$, $\sigma_{НГП}$ – середньоквадратичне стандартне відхилення розміру грошових потоків (вхідного та вихідного відповідно).

Ефективність грошових потоків оцінюється коефіцієнтом ефективності грошових потоків:

$$K_{\text{е.г.п.}} = \frac{\text{ЧГП}}{\text{НГП}} = K_{\text{л.г.п.}} - 1 \quad (1.8)$$

Економічний зміст цього показника аналогічний показникам рентабельності. Відмінність полягає в тому, що він дозволяє оцінити співвідношення не доходів і витрат, а надходження і вибуття коштів за період, при цьому абсолютним показником результативності діяльності є не прибуток, а чистий грошовий потік.

Позитивне значення коефіцієнта ефективності грошових потоків означає, що надходження коштів у звітному періоді перевищували відтоки. Він указує величину чистого грошового потоку (надходження або відтоку) на 1 грн. грошових виплат.

Рівень ефективності грошового потоку визначається за коефіцієнтом реінвестування чистого грошового потоку, який розраховується за формулою:

$$K_{\text{р.ч.г.п.}} = \frac{\text{ЧГП} - \text{Д}}{\Delta \text{РІ} + \Delta \text{ФІ}} \quad (1.9)$$

де Д – сума дивідендів (процентів), виплачених власникам підприємства (акціонерам) на вкладений капітал (акції, паї);

$\Delta \text{РІ}$ – сума приросту реальних інвестицій підприємства (за всіма формами) за аналізований період, тис. грн.;

$\Delta \text{ФІ}$ – сума приросту довгострокових фінансових інвестицій підприємства за аналізований період, тис. грн. [79].

Розглянуті коефіцієнти в даному розділі є базовими при здійсненні аналізу грошових потоків підприємства, оскільки дають можливість здійснити аналіз їх стану та ефективності управління, а також дозволяють оцінювати загальний рівень платоспроможності підприємства, обсяги та

динаміку грошових потоків, структуру джерел формування та напрямків використання грошових потоків, ступінь їх ритмічності, рівномірності, синхронності та збалансованості, рівень ефективності управління ними.

1.4 Імплементация та контролінг результатів прогнозування та бюджетування грошових потоків акціонерного товариства

Імплементация результатів фінансового планування та прогнозування грошових потоків підприємства, що є основою для фінансового контролінгу та коригування прогнозних і планових показників, як етап управління грошовими потоками, задля підвищення їх ефективності, має базуватися на таких операціях:

а) установленні масштабу цін на продукцію, товари, послуги підприємства;

б) визначення політики грошових розрахунків підприємства із покупцями та постачальниками;

в) залученні необхідного додаткового капіталу у розпорядження підприємства в рамках фінансової діяльності, зокрема: отримання короткострокових та довгострокових банківських кредитів, комерційних кредитів, випуску та розміщенні цінних паперів тощо;

г) реалізації інших заходів, спрямованих на мобілізацію фінансових ресурсів їх внутрішніх та зовнішніх джерел (дезінвестиції, стягнення дебіторської заборгованості, рефінансування боргових вимог до третіх осіб тощо);

д) інших господарських операцій, спрямованих на виконання фінансового плану взагалі та окремих його положень зокрема.

В свою чергу фінансовий контролінг руху грошових засобів являє собою специфічну систему, що при оптимізації інформаційно-аналітичних

потоків, забезпечує контроль та регулювання грошових потоків на базі принципу «управління за відхиленнями».

В рамках інструментів фінансового контролінгу доцільно використовувати аналітичні розрахунки, спрямовані на прийняття управлінських рішень на основі метода «директ-кост», аналізу точки беззбитковості, формування системи основних підконтрольних показників, аналізу по відхиленням та на основі визначення кореляційної залежності між об'єктом виробництва, витратами, прибутком тощо. При цьому технологія отримання управлінської інформації являє собою систему бюджетування, моделювання, регулювання господарської діяльності, а також ціноутворення тощо [48].

Варто зазначити, що ефективність контролінгу залежить від вибору об'єкта контролінгу, а його класифікація має відповідати цілям управління.

Найбільш змістовне визначення об'єкта контролінгу, запропоноване І. А. Бланком: «Об'єкт фінансового контролінгу являє собою процес реалізації управлінських рішень по основним аспектам фінансової діяльності підприємства» [10].

У відповідності до вищезазначеного, пропонується, при управлінні грошовими потоками підприємства, виділяти склад об'єктів контролінгу згідно зі схемою представленою на рисунку 1.3.

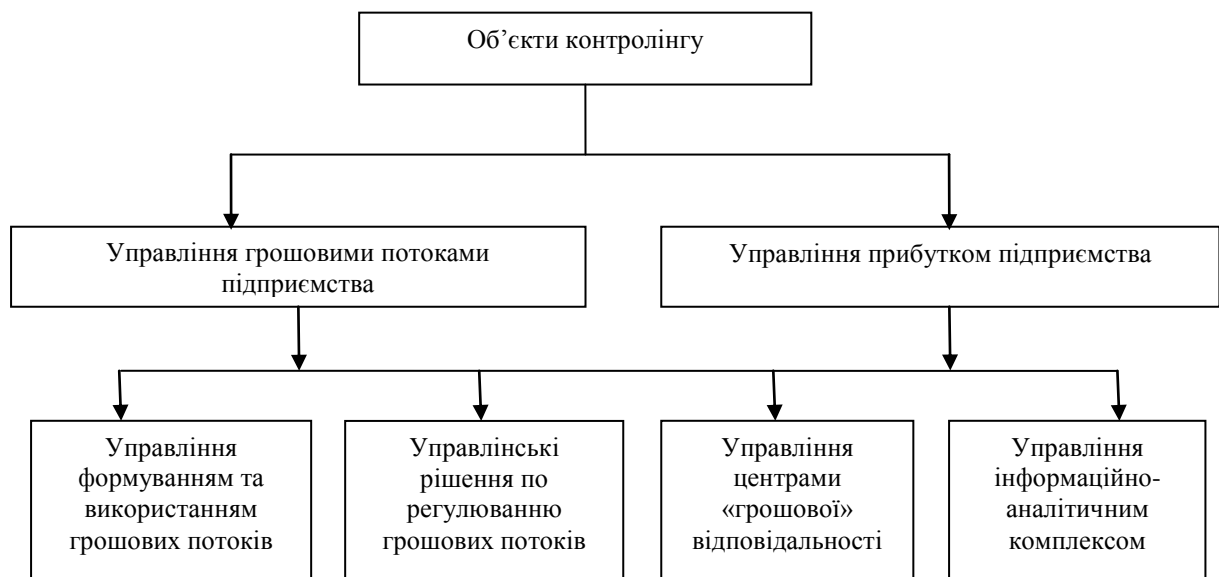

Рисунок 1.3 – Деталізація об'єктів контролінгу грошових потоків

Найбільший інтерес, в зазначеній схемі, викликає управління центрами «грошової» відповідальності (рис. 1.4).

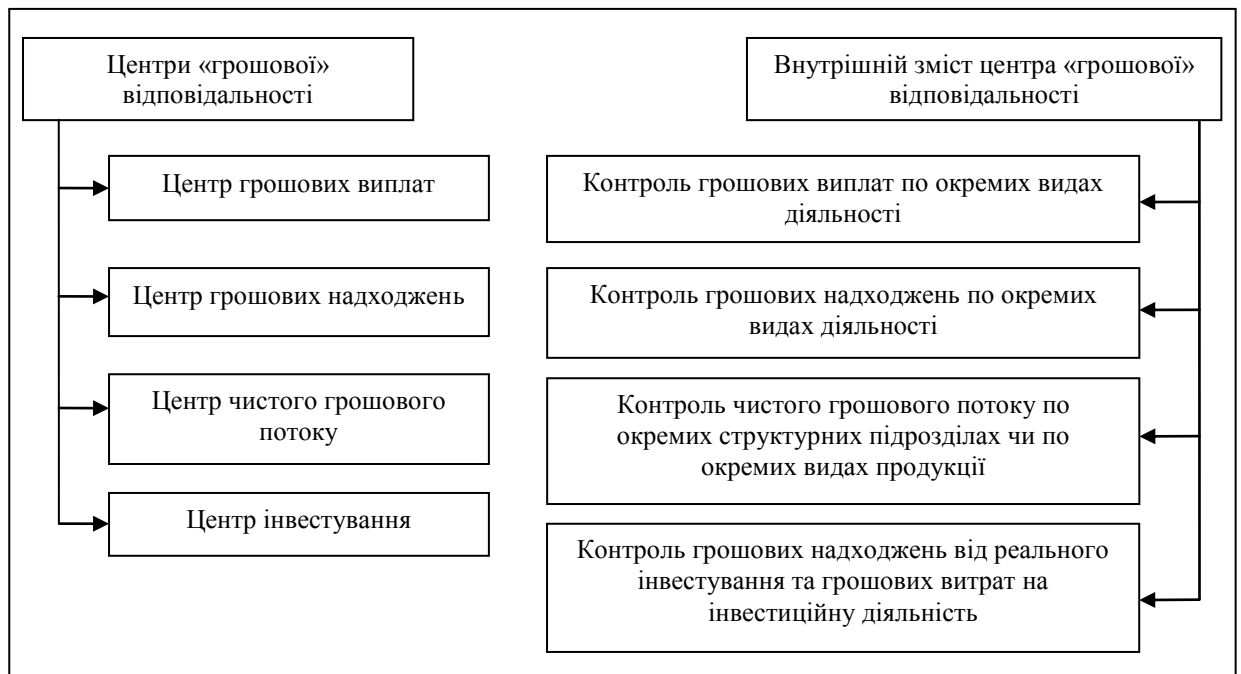

Рисунок 1.4 – Центри «грошової» відповідальності та їх внутрішній зміст

Оскільки важливу роль в прийнятті управлінських рішень та у фінансовому контролінгу відіграє саме створення, обробка, перевірка і представлення системою управлінської інформації, то в іноземній літературі контролінг і трактується як «концепція управління та інформації».

У зв'язку із вищезазначеним, з метою оптимізації управлінських рішень, необхідно розділяти всю сукупність інформаційних потоків на вхідні та вихідні, що дасть змогу більш якісно визначити необхідні характеристики грошових потоків. Перелік основних вимог до інформації в системі контролінгу представлено на рисунку 1.5.

У зв'язку з тим, що контролінг є одним з основних елементів менеджменту на підприємстві, його доцільно розділяти на дві підсистеми: оперативного та стратегічного контролінгу.

При цьому варто зазначити, що стратегічний контролінг використовується переважно як засіб виживання підприємства, а оперативний – як засіб досягнення поточних цілей підприємства.

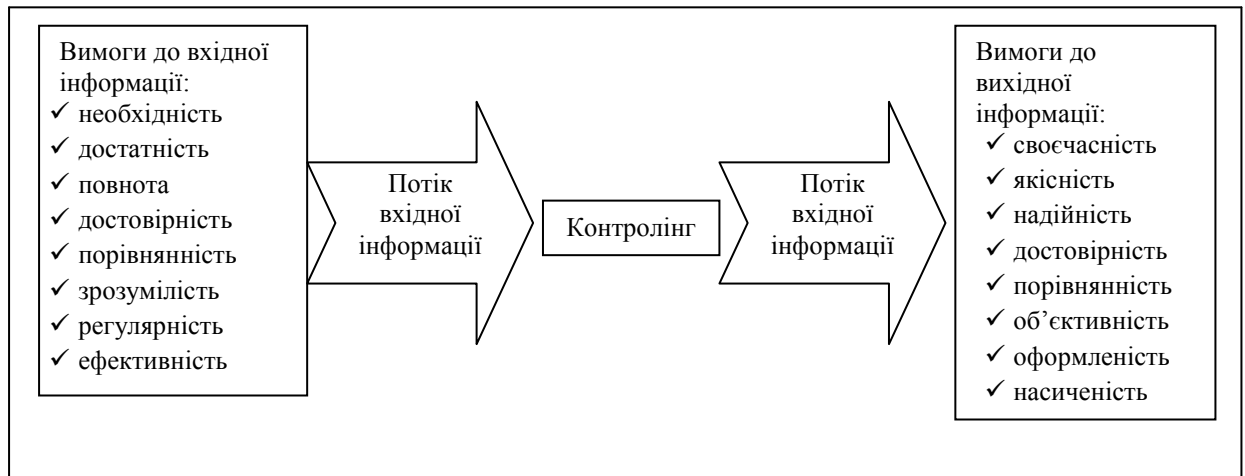

Рисунок 1.5 – Основні вимоги до інформації в системі контролінгу руху грошових засобів підприємства

Таким чином, оперативний контролінг має бути зорієнтованим на регулювання процесу короткотермінового управління грошовими потоками. Основною метою короткотермінового контролінгу є забезпечення достатності грошових надходжень для покриття грошових виплат, в тому числі і шляхом синхронізації надходження та витрачання грошових коштів підприємства (як по сумі, так і по термінах виникнення). Крім того, варто зазначити, що оперативний контролінг грошових потоків підприємства зорієнтований, зазвичай, на внутрішню сферу підприємства.

Для досягнення основної мети оперативного контролінга грошових засобів підприємства необхідно:

- а) досягти визначеності щодо необхідної і достатньої інформації;
- б) проводити аналіз динаміки грошових потоків та факторів, що впливають на її зміну;
- в) здійснювати динамічний аналіз відхилень фактичних зазначень грошових потоків від нормативних, а також причин їх виникнення;
- г) проводити дослідження впливу виявлених відхилень на

виконання поточних планів;

д) здійснювати формування поточних планів, перевірку їх на повноту та виконуваність;

е) встановити адекватність використання методів планування та прогнозування;

ж) провадити систематичний поточний контроль.

Стратегічний контролінг грошових потоків має бути зорієнтований на регулювання процесів досягнення середньо - та довгострокових цілей підприємства в сфері управління грошовими потоками. При цьому основною метою стратегічного контролінгу має бути максимізація чистого грошового потоку, тобто досягнення стабільного перевищення вхідних грошових потоків над вихідними. Останнє дає змогу забезпечити фінансову рівновагу та стабільне внутрішнє джерело грошових коштів підприємства в довгостроковій перспективі.

Для досягнення основної мети стратегічного контролінгу руху грошових коштів підприємства необхідно:

а) сформувати ефективну інформаційну систему збору, обробки інформації та систему організації руху грошових засобів;

б) проводити стратегічний аналіз зовнішнього середовища та тенденцій зміни грошових потоків;

в) вибрати обмежений перелік підконтрольних показників та визначити допустимі їх відхилення від нормативних значень;

г) здійснювати аналіз впливу відхилень на виконання стратегічних планів;

д) сформувати систему комплексного стратегічного планування (координації та консолідації планів по термінам та змісту);

е) удосконалити та оптимізувати методи планування та прогнозування грошових потоків підприємства спрямоване на врахування всіх особливостей діяльності підприємства;

ж) сформувати систему стратегічного контролінгу, чітко визначену

методологію його проведення тощо.

Інструментами оперативного контролінгу грошових коштів підприємства має бути оперативне планування та складання поточних бюджетів, тоді як інструментами стратегічно контролінгу є стратегічне планування та складання бізнес-планів підприємства [48].

У зв'язку з тим, що основним принципом контролінгу є «управління за відхиленнями», необхідно на кожному з підприємств, впроваджувати модель оцінки впливу факторів на відхилення фактичного чистого грошового потоку від такого планового значення. З цією метою доцільно використовувати наступні види відхилень:

а) абсолютне відхилення, що представляє собою різницю фактичних та планових значень показників, розраховується за формулою:

$$NCF_{\phi} - NCF_n \quad (1.10)$$

де NCF_{ϕ} – фактичне значення чистого грошового потоку;

NCF_n – планове значення чистого грошового потоку;

б) відносне відхилення, що визначається по відношенню до інших показників та вимірюється у відсотках;

в) селективні відхилення, що використовуються для співставлення підконтрольних показників в часовому розрізі, наприклад не з попереднім періодом, а за аналогічним періодом минулого року (особливу актуальність даний прийом набуває на підприємствах де є чітко вираженою сезонна складова діяльності);

г) кумулятивні відхилення, тобто відхилення величин, що розраховані наростаючим підсумком.

Можуть використовуватися й інші, більш детальні, розрахунки відхилень фактичних показників, що характеризують рух грошових засобів, від їх планових значень.

Варто зазначити, що всі вищезазначені відхилення, є складовими об'єктами моніторингу руху грошових коштів підприємства. Моніторинг має представляти собою систему обстеження всіх процесів фінансово-господарської діяльності, що відбуваються на підприємстві та за його межами в режимі реального часу. На основі даних моніторингу робляться висновки про сильні та слабкі сторони підприємства, тенденції їх розвитку тощо.

Схематично модель моніторингу факторів, що впливають на зміну величини чистого грошового потоку, що доцільно застосовувати на всіх підприємствах, наведено на рисунку 1.6.

Рисунок 1.6 – Модель моніторингу грошових потоків підприємства

Як видно з вищенаведеної схеми, моніторинг грошових потоків підприємства представляє собою замкнутий цикл, вихідною точкою якого є дослідження в режимі реального часу змін внутрішніх показників та зовнішніх умов діяльності підприємства в аспекті руху його грошових коштів.

На основі вищезазначених досліджень має проводитися прогнозування

стану підприємства та зміни його грошових потоків, а також інших змін зовнішнього середовища.

Відповідно до побудованих прогнозів має відбуватися перевірка досяжності, оптимальності, несуперечності, погодженості раніше поставлених цілей регулювання грошових потоків підприємства. За результатами даного дослідження відбувається корегування раніше розроблених планів, в тому числі і в частині чистого грошового потоку, грошових надходжень та виплат тощо.

Відкориговані плани мають впроваджуватися та виконуватися. В подальшому обов'язковим є відслідковування досягнутих грошових результатів діяльності підприємства, порівняння досягнутих грошових результатів з їх цільовими значеннями та формування висновків за результатами проведеного порівняння. Таким чином, цикл контролінгу набуває завершеності та замкнутості [48].

Отже, моніторинг в системі контролінгу грошових потоків підприємства є невід'ємною складовою оптимізації процесу управління грошовими потоками та спрямування контролінгової системи на досягнення його стратегічних цілей.

Імплементация результатів фінансового планування та прогнозування грошових потоків підприємства, що є основою для фінансового контролінгу та коригування прогнозних і планових показників мають впроваджуватися на кожному з підприємств, а впровадження на підприємствах контролінгу грошових потоків дозволить підвищити якість та оперативність управління фінансово-господарською діяльністю підприємства та підвищити ефективність його грошових потоків зокрема.

Таким чином, з трансформацією економічних процесів в Україні з'явилося нове для аналітиків поняття – грошовий потік. Пояснюється це тим, що у ринкових умовах господарювання власник повинен дати відповідь на три питання:

а) Якими повинні бути величина та оптимальний склад активів

підприємства, що дають змогу досягнути найбільшого прибутку.

б) Де знайти джерела фінансування та якою повинна бути їх оптимальна структура.

в) Як організувати управління фінансовою діяльністю, щоб забезпечити платоспроможність та фінансову стійкість підприємства.

При цьому грошові потоки розглядаються як основа самофінансування суб'єкта господарювання – покриття потреби підприємства в капіталі за рахунок внутрішніх джерел. У аналітичній практиці методика аналізу зводиться до аналізу грошових потоків за трьома основними напрямками:

а) операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю;

б) інвестиційна діяльність – діяльність, яка призводить до придбання та реалізації тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів;

в) фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

Таке групування дає можливість проаналізувати поточні потоки грошових коштів, оцінити здатність підприємства погасити свою заборгованість та виплатити дивіденди, проаналізувати необхідність залучення додаткових фінансових ресурсів.

У сучасній теорії корпоративних фінансів та в повсякденній роботі фінансових менеджерів питанням управління грошовими потоками приділяється значна увага, оскільки останні є матеріальною основою фінансового менеджменту. Платоспроможність та ліквідність підприємства безпосередньо залежать від його спроможності своєчасно та в необхідному розмірі генерувати грошові потоки. Ця залежність потребує реалізації цілісної системи прогнозування, планування та контролю за грошовими потоками, що формуються в результаті фінансово-господарської діяльності підприємства, тобто управління грошовими потоками. Ефективність такого управління визначається рівнем кваліфікації фінансового менеджера.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПАТ «ТЕХНОЛОГІЯ»

2.1 Загальна фінансово-господарська характеристика підприємства ПАТ «Технологія»

Приватне акціонерне товариство «Технологія» створено на підставі Статуту та Установчого договору товариства. Свою історію виробництва закупорювальної продукції підприємство веде з 1992 року. Воно одне з перших освоїло випуск абсолютно нової на той час продукції для України – шампанської капсули.

З того часу професійний кадровий склад, який регулярно проходить навчання у провідних західних компаніях, і виробництво, оснащене сучасним високоточним обладнанням, дозволяє ПАТ «Технологія» утримувати лідерські позиції в Європі з виробництва декоративної оболонки з алюмінію, ПВХ та інших матеріалів.

На сьогоднішній день продукція ПАТ «Технологія» експортується до 17 країн світу. Компанія виготовляє широкий асортимент сучасної яскравої оболонки з поліамінату та алюмінієвої фольги для виробників шампанських та ігристих вин, а також декоративні ковпачки з термоусадочної стрічки (ПВХ) і поліамінату для тихих вин і коньяків.

Підприємство першим запропонувало повнокольоровий друк на декоративній оболонці й залишається найкращим в якості друку. На даний момент підприємство виготовляє більш ніж триста кольорів матеріалу.

Логічним продовженням виробництва закупорювальної продукції стало освоєння нового виробництва – виробництво етикеток для вин, шампанського та інших напоїв, а в подальшому й усього ринку як харчової, так і нехарчової продукції.

Етикеточна продукція виготовляється на новітніх флексографічних

машинах NILPETER і MPS. Персонал пройшов стажування на провідній типографії у Німеччині. Дизайн-студія приймає активну участь у створенні оригінал-макетів. При друку використовуються моноплівки, самоклеючі матеріали на основі паперу та плівки, включаючи термочутливі плівки, багатошарові плівки, ламінаційні матеріали. ПАТ «Технологія» виготовляє великий асортимент комбінованих матеріалів. При необхідності наноситься флексоdruk, гарячий та холодний відтиск, трафаретний друк УФ-фарбами.

Якість виготовленої продукції забезпечують лінії провідних світових виробників MAJER і EMB, а також висококваліфікований персонал. Це, в свою чергу дозволяє клієнтам завжди отримувати досконалий продукт в бездоганному технічному виконанні та ексклюзивному дизайнерському рішенні, точно в строк. Продукція ПАТ «Технологія» гарантує виняткову якість закупорювання, захист від підробки та забезпечує пізнаваність продукту їхніх партнерів.

Приватне акціонерне товариство «Технологія» є провідним виробником закупорювальної та декоративної продукції для тихих ігристих вин, коньяків, горілки і самоклеючих етикеток в Україні та країнах Східної Європи. Продукція проходить складну систему випробувань у лабораторіях підприємства. Система менеджменту якості компанії сертифікована за стандартами ISO 9001:2000.

ПАТ «Технологія» в даний момент займає провідні позиції у Східній Європі у сфері виробництва широкого спектру сучасної закупорювальної продукції. Завдяки ефективному менеджменту, відпрацьованій технології створення і контролю продукції, мережі представництв, дані високоякісні вироби забезпечують надійний захист продукції харчової промисловості від підробок і вже не один рік ексклюзивно виглядають на торгових полицях України та зарубіжжя.

Бездоганна репутація та співробітництво з міжнародними банками забезпечують підприємству стабільний ріст й удосконалення виробничого парку.

Основними видами діяльності є виробництво закупорювальних засобів до продуктів харчової промисловості, виготовлення флексографічної продукції, оптова та роздрібна торгівля товарами широкого вжитку.

Для того щоб проаналізувати ефективність діяльності ПАТ «Технологія» за період з 2004 по 2008 роки скористаємось даними таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства ПАТ «Технологія» за період з 2004 по 2008 рр., тис. грн.

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Дохід (виручка) від реалізації продукції	138306,50	185799,50	220808,10	300508,50	249860,00
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	117884,50	159798,10	190057,50	259866,90	221578,00
Собівартість реалізованої продукції	94262,20	122333,90	143271,30	186474,50	163178,00
Валовий прибуток	23622,30	37464,20	46786,20	73392,40	58400,00
Фінансовий результат від операційної діяльності	13332,00	26766,90	33546,40	60020,20	40821,00
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	11586,10	22690,90	31366,10	58749,00	40145,00
Фінансовий результат від звичайної діяльності	8689,60	17018,20	23524,60	44061,70	26935,00
Чистий прибуток підприємства	8689,60	17018,20	23524,60	44061,70	26935,00

Як видно з даних таблиці 2.1, дохід від реалізації продукції протягом аналізованого періоду зростає, так його значення в 2007 році становить 300 508,5 тис. грн., що на 162 202 тис. грн. або на 117,28 % більше ніж у 2004 році. Це є свідченням того, що продукція даного товаровиробника користується значним попитом на ринку товарів відповідної групи. Однак в 2008 році спостерігається зменшення доходу від реалізації продукції на 50 648,5 тис. грн., що пов'язано зі складною економічною ситуацією в світі та в країні зокрема. Платоспроможність більшості контрагентів за період падає, як наслідок відбувається падіння обсягів реалізації продукції. Це в

свою чергу зумовлює зменшення в 2008 році чистого доходу (виручки) від реалізації на 38 288,9 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції відображає рівень витрат виробництва і становить 70-80 % від чистого доходу в аналізованого періоду. Це свідчить про рівномірний, рівноприскорений розвиток виробництва та реалізації продукції. Високі значення собівартості реалізованої продукції мають істотний вплив на результативний показник – валовий прибуток, котрий у 2008 році дорівнює 58 400 тис. грн. зменшившись при цьому на 20,43 %.

В кінцевому результаті, чистий прибуток підприємства, який за 2004-2007 роки виріс на 407,1 %, зменшився на 17 126,7 тис. грн. у 2008 році. Це пов'язано з тим, що процес виробництва супроводжується значними витратами, серед яких переважають адміністративні витрати, які на кінець періоду зросли на 54,19 %. Також збільшуються інші витрати та інші операційні витрати, які в 2008 році становили 64 046 тис. грн. і 101 969 тис. грн. відповідно, що значно знижує суму фінансового результату підприємства.

Оцінюючи масштабність діяльності підприємства скористаємося агрегованим балансом (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Агрегований баланс підприємства ПАТ «Технологія» за 2004-2008 рр., тис. грн.

Стаття	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
1	2	3	4	5	6
Активи					
Необоротні активи	35716,2	59431,1	78325,7	83882,9	64123,0
Оборотні активи	29297,7	33771,2	61340,0	89047,8	118936,0
Витрати майбутніх періодів	65,4	229,3	233,2	77,0	3,0
Баланс	65079,3	93431,6	139898,9	173007,7	183062,0
Пасиви					
Власний капітал	25198,1	67976,0	91500,6	128562,3	149943,0
Забезпечення наступних витрат і платежів	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Довгострокові зобов'язання	6004,5	11074,1	18257,7	6879,0	5263,0
Поточні зобов'язання	33876,8	14381,6	30140,7	37566,4	27856,0
Доходи майбутніх періодів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Баланс	65079,3	93431,6	139898,9	173007,7	183062,0

Здійснивши аналіз агрегованого балансу підприємства можемо зробити висновок, що на сьогодні оборотні активи займають більшу частину в майні підприємства ніж необоротні активи, тобто баланс є легким, що для підприємств цієї галузі промисловості є характерним. Станом на 2008 рік необоротні активи складають 64 123 тис. грн. (35 %) і можуть бути повністю сформовані за рахунок власного капіталу. Оборотні активи складають 118 936 тис. грн. (64,97 %) і можуть бути сформовані на 85 820 тис. грн. (72,16 %) за рахунок власного капіталу, на 5 263 тис. грн. (4,43 %) за рахунок довгострокових зобов'язань та на 27 853 тис. грн. (23,41 %) за рахунок поточних зобов'язань.

2.2 Оцінка фінансового стану підприємства ПАТ «Технологія»

Фінансовий стан є комплексним поняттям, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність розміщення і використання фінансових ресурсів.

Оцінка фінансового стану полягає в аналізі та розробці заходів щодо зміцнення фінансового стану підприємства на основі удосконалення фінансово-господарської роботи на підприємстві.

Для аналізу фінансового стану потрібно розрахувати показники, які б характеризували: майновий стан підприємства, його ліквідність та платоспроможність, а також фінансову стійкість, рентабельність та ділову активність.

Першим кроком при аналізі фінансового стану підприємства буде дослідження його майнового стану (табл. 2.3), що дає змогу визначити, наскільки ефективно використовується майно підприємства. Такий аналіз

наочно демонструє конкретні резерви підвищення ефективності використання майна підприємства.

Таблиця 2.3 – Показники майнового стану підприємства ПАТ «Технологія» за період з 2004 по 2008 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/-	
	2004	2005	2006	2007	2008	2008-2004	2008-2007
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,16	0,25	0,29	0,37	0,41	0,25	0,04
Коефіцієнт придатності	0,84	0,75	0,71	0,63	0,59	-0,25	-0,04
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,67	0,17	0,27	0,16	0,59	-0,08	0,43
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,13	0,01	0,01	0,04	0,83	0,70	0,79
Коефіцієнт приросту вартості основних засобів	0,90	0,21	0,31	0,13	-0,84	-1,74	-0,97

Беручи до уваги коефіцієнт зносу, що показує ступінь зношеності основних засобів підприємства можемо відмітити його щорічне збільшення. Значення даного показника в 2008 році сягає 0,41, що свідчить про те, що основні засоби підприємства потребують модернізації у майбутньому. Проте 59 % основних засобів на підприємстві ще є придатними до використання в 2008 році, що є досить не погано.

Зростання коефіцієнт оновлення в 2008 році на 268,75 % у порівнянні з 2007 роком, свідчить про поступове оновлення основних засобів на підприємстві, що пов'язано з введенням в експлуатацію нової виробничої лінії та позитивно відображається на процесі виробництва загалом і якості продукції зокрема. Коефіцієнт вибуття в 2008 році зріс до рекордного значення за період і дорівнює 0,83. Це дає змогу стверджувати, що на підприємстві ведеться постійний облік якості виробничих потужностей, завдяки чому зберігається постійно висока якість кінцевої продукції.

Значення коефіцієнта приросту вартості основних засобів в аналізованому періоді зменшилось з 0,9 до -0,84. Це є свідченням того, що

темпи оновлення основних засобів є повільнішими за темпи їх вибуття, тобто відбувається недоукомплектація виробничих потужностей підприємства у зв'язку з їхньою специфічністю та дороговизною. Отже, майновий стан підприємства можна класифікувати як задовільний.

Таблиця 2.4 – Показники ліквідності та платоспроможності підприємства ПАТ «Технологія» за період з 2004 по 2008 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/-	
	2004	2005	2006	2007	2008	2008-2004	2008-2007
Коефіцієнт покриття	0,86	2,35	2,04	2,37	4,27	3,41	1,90
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,48	1,24	1,29	1,69	3,71	3,23	2,02
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,04	0,06	0,02	0,22	2,14	2,10	1,92
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-4579,1	19389,6	31199,3	51481,4	91080,0	95659,1	39598,6

Коефіцієнт покриття свідчить про те, якою мірою ми можемо покрити наші поточні зобов'язання реалізувавши власні оборотні кошти. Треба не лише виплачувати зобов'язання, але й залишати на подальшу діяльність підприємства, тому цей показник має бути більше 100%. У 2004 році він склав 0,86, що говорить про те, що підприємство може на 86% покрити свої поточні зобов'язання. Але в 2008 році цей показник збільшився до 4,27, що пов'язано зі збільшенням оборотних активів на підприємстві в цілому, а зокрема грошових коштів та їх еквівалентів в наслідок реалізації більш застарілого обладнання. Таким чином ріст оборотних активів в 2008 році по відношенню до 2004 року склав 305,96 %, що в абсолютному значенні становить 89 638,3 тис. грн.

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує спроможність підприємства покрити свої зобов'язання за допомогою оборотних активів, проте за вирахуванням з них запасів, бо ті в свою чергу мають повільну

ліквідність. Приріст даного показника за аналізований період склав 672,92 %, що пояснюється значним збільшенням обсягів дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги у 2005-2007 роках на 312,06 %, а також зростанням у 2008 році дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом та за виданими авансами на 5 499 % і 106,79 % відповідно.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно. У 2004-2006 роках ця можливість складала від 2 до 6 %, що є негативним для підприємства, бо нормативне значення цього показника варіює від 0,2 до 0,25. У 2007 році цей норматив зріс в 10 разів і склав 0,22, а в 2008 році збільшився до 2,14. В основному це відбулося через збільшення грошових коштів у національній валюті, приріст обсягу яких у 2008 році склав 817,97 %, що в абсолютному вимірі складає 52 522 тис. грн.

Отже, можна сказати, що ліквідність являє собою спроможність будь-якого з активів трансформуватися в гроші (кошти) в будь-який момент часу без здійснення додаткових витрат. Тоді як рівень ліквідності визначається тривалістю періоду, протягом якого цю трансформацію можна здійснити. Що коротший цей період, то вищою є ліквідність.

Таблиця 2.5 – Показники фінансової стійкості підприємства ПАТ «Технологія» за період з 2004 по 2008 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/-	
	2004	2005	2006	2007	2008	2008-2004	2008-2007
Коефіцієнт автономії	0,39	0,73	0,65	0,74	0,82	0,43	0,08
Коефіцієнт фінансування	1,58	0,37	0,53	0,35	0,22	-1,36	-0,13
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,63	2,67	1,89	2,89	4,53	3,90	1,64
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	-0,16	0,57	0,51	0,58	0,77	0,93	0,19
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,18	0,29	0,34	0,40	0,61	0,79	0,21

Дані показники дозволяють виявити рівень фінансового ризику, пов'язаного зі структурою джерел формування капіталу підприємства, а відповідно і ступінь його фінансової стабільності в процесі подальшого розвитку. Аналіз фінансових коефіцієнтів полягає в порівнянні їх значень з базовими величинами, а також у вивченні їх динаміки за звітний період та за декілька років.

Із таблиці 2.5 бачимо, що за відповідний період фінансова стійкість акціонерного товариства зростає. Так, якщо за 2004 рік значення коефіцієнта автономії становило 0,39, то наприкінці 2008 року воно складало вже 0,82. Рівень автономії цікавить не тільки саме підприємство, але і його кредиторів. Збільшення коефіцієнту автономії свідчить про зростання фінансової незалежності, підвищення гарантії погашення підприємством своїх зобов'язань та розширює можливості залучення коштів ззовні. Зменшення коефіцієнта фінансування за аналізований період становить 86 %, що є позитивною тенденцією, яка характеризує зменшення залежності підприємства від залучених засобів. Тобто в 2008 році зобов'язання підприємства становлять лише 22 % у складі власного капіталу підприємства. Показник фінансової стійкості характеризує відносну кількість власних грошових ресурсів на 1 гривню залучених. Значення даного показника за період з 2004 по 2008 роки зростає з 0,63 до 4,53 грн., що також можна характеризувати як позитивну тенденцію.

Для визначення типу фінансової стійкості аналізованого підприємства скористаємося низкою абсолютних показників та відобразимо отримані результати у вигляді нерівностей (табл. 2.6). На основі виконання чи невиконання цих нерівностей зможемо дійти кінцевого висновку про його фінансову стійкість.

Таблиця 2.6 – Визначення типу фінансової стійкості підприємства ПАТ «Технологія» за період з 2004 по 2008 рр., тис. грн.

Тип фінансової стійкості підприємства	Показники	Рік				
		2004	2005	2006	2007	2008
«абсолютна фінансова стійкість»	ВОК	-10518,10	8544,90	13174,90	44679,40	85820,00
	Запаси + Витрати	13082,90	16224,50	22644,50	25794,50	15466,00
«нормальний фінансовий стан»	ВОК + ДЗ	-4513,60	19619,00	31432,60	-	-
	Запаси + Витрати	13082,90	16224,50	22644,50	-	-
«нестійкий фінансовий стан»	ВОК + ДЗ + КЗ	29363,20	-	-	-	-
	Запаси + Витрати	13082,90	-	-	-	-
«кризовий фінансовий стан»	ВОК + ДЗ + КЗ	-	-	-	-	-
	Запаси + Витрати	-	-	-	-	-

Аналізуючи отримані результати можемо зазначити, що у 2004 році підприємство мало нестійкий фінансовий стан про що свідчить суттєве перевищення суми необхідних витрат над власним оборотним капіталом підприємства. Це говорить про те, що підприємство не в змозі покрити власним коштом власні витрати. Ситуація виправляється лише тоді, коли поряд із власними оборотними коштами підприємство починає використовувати додаткові джерела фінансування, тобто залучати довгострокові та короткострокові позикові кошти, які дають змогу забезпечити безперебійний процес виробництва. У 2005 та 2006 роках підприємство мало нормальний фінансовий стан, тобто воно здатне було покрити свої витрати лише при залученні довгострокових позикових коштів. А в 2007 та 2008 роках на підприємстві спостерігається абсолютна фінансова стійкість. Це свідчить про те, що підприємство здатне покрити власним коштом довгострокові витрати і матиме в своєму розпорядженні кошти на фінансування своєї оборотності.

Таблиця 2.7 – Розрахунок показників «золотого» правила економіки для підприємства ПАТ «Технологія» за 2004-2008 рр.

Показник	Темп приросту за рік, %				
	2004/2003	2005/2004	2006/2005	2007/2006	2008/2007
Валюта балансу	51,45	43,57	49,73	23,67	5,81
Виручка від реалізації продукції	7,92	34,34	18,84	36,09	-16,85
Чистий прибуток	26,30	95,85	38,23	87,30	-38,87

Кількісну оцінку ділової активності як правило починають з аналізу «золотого» правила економіки:

$$100\% < T_{ВБ} < T_{В} < T_{ЧП} \quad (2.1)$$

де $T_{ВБ}$ – темп приросту валюти балансу;

$T_{В}$ – темп приросту виручки від реалізації;

$T_{ЧП}$ – темп приросту чистого прибутку підприємства.

Виконання цієї нерівності говорить про розширений тип відтворення підприємства. Перша нерівність означає, що економічний потенціал підприємства зростає і розширюються масштаби його діяльності. Друга нерівність вказує на те, що на фоні зростання економічного потенціалу, виручка від реалізації зростає більшими темпами, тобто ресурси підприємства використовуються ефективніше, підвищується віддача з кожної гривні вкладеної в підприємство. Третя нерівність означає, що на підприємстві відбувається відносне зниження витрат виробництва і реалізації, як результату дій спрямованих на оптимізацію технологічного процесу і взаємовідносин з контрагентами.

Отже проаналізувавши дані таблиці 2.7 можемо зазначити, що протягом 2004-2008 років «золоте» правило економіки на підприємстві виконується лише в 2007 році, що свідчить про розширений тип відтворення та інтенсивний розвиток підприємства в даному періоді.

Таблиця 2.8 – Показники ділової активності підприємства ПАТ «Технологія» за період з 2004 по 2008 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/-	
	2004	2005	2006	2007	2008	2008-2004	2008-2007
Коефіцієнт оборотності активів	2,18	2,02	1,63	1,66	1,24	-0,94	-0,42
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	6,77	10,19	7,30	5,79	4,53	-2,24	-1,26
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	4,31	5,51	6,64	5,75	5,22	0,91	-0,53
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	53,21	35,31	49,35	62,18	79,43	26,22	17,25
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	83,50	65,36	54,22	62,56	68,97	-14,53	6,41
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	8,83	8,43	7,46	7,75	7,93	-0,9	0,18
Коефіцієнт оборотності основних засобів	4,20	2,73	2,08	2,28	2,59	-1,61	0,31
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	5,56	3,43	2,38	2,36	1,59	-3,97	-0,77
Операційний цикл, дні	93,98	78,00	97,60	108,6	124,9	30,92	16,3
Фінансовий цикл, дні	10,48	12,64	43,38	46,07	55,89	45,41	9,82

Аналізуючи показники ділової активності відмічаємо щорічне зменшення показників оборотності як активів, так і власного капіталу. Це є негативним явищем на аналізованому підприємстві, оскільки в даному випадку вивільнення коштів з обороту не відбувається, що є наслідком нераціонального використання наявних на підприємстві ресурсів. За останні три роки функціонування підприємства спостерігається тенденція до того, що на 1 грн. дебіторської заборгованості підприємства припадає все менше гривень його чистого доходу. Це означає, що підприємство нарощує обсяги реалізації своєї продукції в борг, збільшуючи при цьому свою залежність від своєчасності розрахунків контрагентів. Позитивно оцінюємо строк погашення кредиторської заборгованості в 2006-2008 роках, так як підприємство додатковий час може безкоштовно використовувати грошові кошти, які йому не належать, нівелюючи при цьому недостатність

розрахунків з дебіторами. Таким чином строк погашення кредиторської заборгованості в 2008 році становить 69 днів. Операційний цикл є проміжком часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції. За період значення даного показника має зменшуватися, проте не ставати від'ємним. По підприємству загалом відбувається збільшення його значень з 94 днів у 2004 році до 125 днів у 2008 році, що показує уповільнення процесу реалізації продукції з затримкою її оплати, що є свідченням сповільнення розрахункових відносин підприємства зі своїми контрагентами. Фінансовий цикл відображає, як підприємство розраховується за своїми зобов'язаннями. Загальне збільшення даного показника за період становить 45 днів. Це є свідченням відносного погіршення розрахунково-касової дисципліни на підприємстві.

Таблиця 2.9 – Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства ПАТ «Технологія» за період з 2004 по 2008 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/-	
	2004	2005	2006	2007	2008	2008-2004	2008-2007
Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів	0,30	0,54	0,49	0,59	0,26	-0,04	-0,33
Коефіцієнт обертання оборотних активів	10,98	10,90	9,78	10,73	10,74	-0,24	0,01
Коефіцієнт навантаження оборотних активів	0,09	0,09	0,10	0,09	0,09	0,00	0,00
Тривалість 1 обороту, днів	32,80	33,01	36,81	33,55	33,52	0,72	-0,03

Проаналізувавши результати діяльності обраного підприємства за 2004-2008 роки можна зазначити, що воно працювало не найкращим чином. Результатом цьому є недосить ефективне використання ресурсів підприємства.

Значення коефіцієнта ефективності використання оборотних активів зрісши з 0,3 до 0,59 у 2007 році, зменшилось на 55,93 % у 2008 році. Це говорить про те, що з 1 грн. вкладеної в оборотні активи, підприємство в

2008 році отримало 26 копійок чистого прибутку, тоді як у 2007 році 59 копійок. При цьому оборотність активів залишиється майже на тому ж рівні. Тобто 1 грн. оборотних активів у 2004-2008 роках обертається приблизно 10-11 разів на рік, створюючи при цьому 9 коп. чистого доходу. Як бачимо тривалість 1 обороту за період також суттєво не змінюється. Значення показника в аналізованому періоді коливається від 33 до 37 днів.

Рентабельність являється відносним показником, що означає прибутковість або дохідність виробництва та реалізації продукції або характеризує ефективність будь-якої фінансової операції.

Таблиця 2.10 – Показники рентабельності підприємства ПАТ «Технологія» за період з 2004 по 2008 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/-	
	2004	2005	2006	2007	2008	2008-2004	2008-2007
Коефіцієнт рентабельності активів	0,16	0,21	0,20	0,28	0,15	-0,01	-0,13
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,41	0,37	0,30	0,40	0,19	-0,22	-0,21
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,07	0,11	0,12	0,17	0,12	0,05	-0,05
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,14	0,18	0,22	0,30	0,26	0,12	-0,04

Коефіцієнт рентабельності активів показує скільки чистого прибутку отримає підприємство на 1 грн. вкладену в активи. Зрісши з 0,16 у 2004 році до 0,28 у 2007 році, цей показник зменшився на 46,43 %, тобто у 2008 році на 1 грн. вкладену в активи, підприємство отримує 15 коп. чистого прибутку. Значення показника за період має збільшуватися, але в 2008 році на аналізованому підприємстві існує низький рівень рентабельності, що пов'язано зі зменшенням обсягу чистого прибутку в даному періоді.

Рентабельність власного капіталу дає змогу визначити прибутковість акціонерного капіталу, тобто яку віддачу в грошовому вимірі приносить діяльність підприємства в розрахунку на 1 грн. власного капіталу

підприємства. Отримані результати свідчать про зменшення значення аналізованого показника за увесь період на 53,66 %. Це спричинено зменшенням у 2008 році суми чистого прибутку підприємства на 38,87 %, з одночасним збільшенням середньорічної вартості власного капіталу підприємства на 16,63 %.

Коефіцієнт рентабельності діяльності показує скільки чистого прибутку отримає підприємство на 1 грн. отриманого чистого доходу. Значення даного показника з кожним роком збільшується і по відношенню до 2004 року ріст у 2007 році становив 142,86 %, тобто 1 грн. чистого доходу 2007 року містить 17 коп. чистого прибутку підприємства того ж таки року. У 2008 році цей показник становив лише 0,12.

Коефіцієнт рентабельності продукції у 2004 році склав 0,14. Це означає, що на 1 грн. витрат підприємства припадає 14 коп. чистого прибутку. У 2005 році цей показник зріс до 18 коп., в 2006 році він склав 22 коп., в 2007 році 30 коп., а у 2008 році зменшився до 26 коп.

Отже, підсумовуючи все вищевикладене можемо сказати, що по-перше, на підприємстві у 2007-2008 роках спостерігається абсолютна фінансова стійкість, що саме по собі вже свідчить про надійність даного суб'єкту господарювання, тобто підприємство не залежить від несприятливих коливань на ринку позикового капіталу. По-друге, коефіцієнт автономії за аналізований період зріс на 110,25 % – це свідчить про те, що 82 % від загальної суми коштів, котру має підприємство в своєму розпорядженні в 2008 році, становить його власний капітал. А по-третє, виконання золотого правила економіки в 2007 році є свідченням раціональності процесу виробництва, що здійснює підприємство, тобто воно йде шляхом інтенсифікації виробничого процесу, коли кожна додаткова одиниця ресурсів приносить більше корисності.

2.3 Коефіцієнтний аналіз грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» в аспекті управління ними

Аналіз грошових потоків пов'язаний із з'ясуванням причин, які вплинули на збільшення (зменшення) припливу грошових коштів та збільшення (зменшення) їх відпливу.

Для того, щоб зрозуміти реальний рух грошових коштів на підприємстві, оцінити синхронність надходження і витрачання грошових коштів, а також поєднати величину одержаного фінансового результату зі станом грошових коштів на підприємстві, необхідно виділити і проаналізувати всі напрямки надходження (припливу) грошових коштів, а також їх вибуття (відпливу).

При аналізі потоки грошових коштів розглядаються по трьом видам діяльності: операційна (основна), інвестиційна та фінансова. Розрізняють також надходження грошових коштів до підприємства – «притоки», і вибуття грошових коштів – «відтоки» по кожному з 3-х видів діяльності.

В першу чергу необхідно проаналізувати та оцінити динаміку вхідних та вихідних грошових потоків підприємства за джерелами їх утворення, для цього скористаємось даними таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Оцінка валових вхідних та вихідних грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» за 2004-2008 рр., тис. грн.

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Операційна діяльність					
Вхідний	41068,90	40304,10	66493,00	86305,40	76886,00
Вихідний	10401,00	35671,20	41151,50	37632,50	27059,00
Інвестиційна діяльність					
Вхідний	110,60	436,10	214,60	2909,80	65202,00
Вихідний	26662,60	11201,40	31154,80	27841,00	53151,00
Фінансова діяльність					
Вхідний	104749,40	167501,40	190402,10	187864,50	183060,00
Вихідний	107163,40	163134,00	184962,60	203309,10	193989,00

Важливою кількісною характеристикою господарської діяльності суб'єкта господарювання є розрахунок і оцінювання величини вхідного та вихідного грошових потоків, які генеруються в рамках операційної діяльності. Як видно з даних таблиці 2.11 вхідний грошовий потік в рамках операційної діяльності за період дещо коливався. Так зменшившись у 2005 році на 1,86 %, він починає зростати й у 2007 році темп його приросту становить 114,14 %. Однак в 2008 році спостерігається його зменшення на 10,91 %. Це пов'язано з тим, що у 2008 році скоротився прибуток підприємства від звичайної діяльності до оподаткування, що може свідчити про неефективну збутову діяльність підприємства. Вихідний грошовий потік з 2004 року по 2006 рік стабільно зростав, темп його приросту за цей період становив 295,65 %. Але з 2007 року вихідний потік кожного року зменшується, падіння становить 34,25 %, що може свідчити про деяке скорочення обсягів діяльності підприємства.

Аналізуючи рух грошових коштів в рамках інвестиційної діяльності необхідно відмітити його змінність. Так вихідний потік зріс за період з 2004 по 2006 рік на 4 492,2 тис. грн., або на 16,85 %, в 2007 році зменшився на 3 313,8 тис. грн., або на 10,64 % в порівнянні з 2006 роком і становив 27 841 тис. грн. Це пов'язано з тим, що підприємство скоротило обсяги інвестування на оновлення своїх виробничих фондів у даному році. Однак у 2008 році підприємство почало нарощувати свою інвестиційну діяльність та здійснило придбання необоротних активів на суму 53 151 тис. грн., що на 25 310 тис. грн. (90,9 %) більше ніж у 2007 році.

Збільшення величини реальних інвестицій, а відповідно й перевищення вихідного грошового потоку над вхідним, у рамках інвестиційної діяльності, є свідченням ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства (за умови, що такі інвестиції є цільовими та керованими). Однак на аналізованому підприємстві у 2008 році спостерігається інша ситуація, коли обсяг реальних інвестицій зростає, але вхідний потік перевищує вихідний.

Формування вхідного та вихідного грошових потоків в рамках

фінансової діяльності за аналізований період характеризувалося своєю нестабільністю. Так у 2005 та 2006 роках як вхідний так і вихідний грошові потоки зростають. Темп приросту вхідного потоку за період з 2004 по 2006 рік становить 81,77 %, проте з 2006 по 2008 рік розмір вхідного потоку вже зменшується на 7 342,1 тис. грн., або на 3,86 %. Тоді як вихідний потік зростає у період з 2004 по 2007 рік на 89,72 % і зменшується на 4,58 %, або на 9 320,1 тис. грн. у 2008 році. Це пов'язано з тим, що в 2008 році підприємство здійснило залучення позик у меншому обсязі ніж у 2007 році на 4 804,5 тис. грн., як результат сума погашення позики була меншою. Також в 2008 році підприємство здійснило виплату дивідендів у розмірі 5 900 тис. грн., що на 1 100 тис. грн., або на 15,71 % менше ніж у 2007 році.

Ключовим елементом структурування грошових потоків суб'єкта господарювання є розрахунок чистого (сукупного) грошового потоку, що являє собою зміну абсолютної величини грошових коштів, які перебувають у розпорядженні підприємства, за певний період. Така зміна грошової позиції суб'єкта господарювання еквівалентна арифметичній сумі грошових потоків від його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, кількісна оцінка абсолютної величини яких і є основою для розрахунку чистого сукупного грошового потоку підприємства (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Оцінка чистого руху грошових коштів підприємства ПАТ «Технологія» за 2004-2008 рр., тис. грн.

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності	30667,9	4632,9	25341,5	48672,9	49827,0
Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності	-26552,0	-10765,3	-30940,2	-24931,2	12051,0
Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності	-2414,0	4367,4	5439,5	-15444,6	-10929,0
Чистий рух коштів за звітний період	1701,9	-1765,0	-159,20	8297,1	50949,0

Величина операційного грошового потоку є основою для розрахунку як чистого грошового потоку суб'єкта господарювання, так і більшості фінансових показників та коефіцієнтів, що використовуються для потреб

управління грошовими потоками. Слід наголосити на тому, що чистий грошовий потік від операційної діяльності суб'єкта господарювання має розглядатися як основне джерело фінансового забезпечення його господарської діяльності у наступні періоди. Тому однією із ключових характеристик ефективно функціонуючого підприємства є наявність протягом тривалого періоду позитивного операційного грошового потоку із відносно стабільною абсолютною величиною. Таким чином відмічаємо, що за період з 2004 по 2008 роки на аналізованому підприємстві наявний позитивний, високий рівень абсолютної величини операційного грошового потоку, що розглядається як позитивне явище.

На відміну від операційного грошового потоку, грошовий потік від інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання не розглядається як основне джерело формування його потреби у капіталі, оскільки має переважно обслуговуючий характер. Абсолютна величина чистого інвестиційного грошового потоку на аналізованому підприємстві у 2004 та 2007 роках має від'ємне значення, оскільки доходи від інвестиційної діяльності, як правило, не перекривають потреби підприємства в інвестиційному капіталі, насамперед, потреби на фінансування реальних інвестицій. Наявність від'ємного чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності є свідченням активної інвестиційної політики, яку здійснювало ПАТ «Технологія» в 2004 та 2007 роках. Проте в 2008 році чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності має позитивне значення, що свідчить про скорочення інвестиційної активності підприємства в даному році.

Перманентність формування негативного чистого грошового потоку від фінансової діяльності свідчить про те, що підприємство в меншій мірі залежить від зовнішнього фінансування. Виходячи з цього можемо сказати, що підприємство є фінансово спроможним забезпечити формування у майбутньому необхідної абсолютної величини операційного грошового потоку для обслуговування зобов'язань – забезпечити джерело обслуговування виплати процентів, дивідендів та погашення основної

суми боргу.

Аналізуючи чистий рух грошових коштів по підприємству в цілому необхідно відмітити його коливання за період, однак у 2004, 2007 та 2008 роках даний показник має позитивне значення. Це означає, що операційна діяльність підприємства забезпечує достатню кількість коштів для здійснення операційних витрат, фінансування інвестиційних потреб підприємства й для здійснення платежів за фінансовою діяльністю (погашення кредитів, виплата дивідендів тощо).

До основних формалізованих методів аналізу грошових потоків включається і розрахунок відповідних коефіцієнтів, серед яких виділяють наступні (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 – Показники аналізу грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» за 2004-2008 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/-	
	2004	2005	2006	2007	2008	2008-2004	2008-2007
Коефіцієнт достатності грошових потоків від операційної діяльності	0,27	0,03	0,13	0,24	0,27	0,00	0,03
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	1,00	0,99	1,00	1,00	0,99	-0,01	-0,01
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	0,01	-0,01	-0,01	0,03	0,19	0,18	0,16
Коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку від операційної діяльності	0,03	-0,05	-0,01	0,09	-0,63	-0,66	-0,72

Як бачимо з таблиці 2.13, коефіцієнт достатності грошових потоків від операційної діяльності за період з 2004 року по 2008 рік коливався, але на кінець періоду має теж саме значення 0,27. Розраховані значення показника свідчать про те, що у підприємства не вистачає грошових коштів для забезпечення необхідних видатків у процесі діяльності. Така ситуація потребує синхронізації потоків, пошуку джерел скорочення витратної частини та збільшення доходної частини бюджету грошових коштів.

Коефіцієнт ліквідності грошового потоку за аналізований період знаходиться на одному й тому ж рівні ($K_{л.г.п.}=1$). Це говорить про наявний

запас грошових коштів та їх приріст в результаті проведення господарської діяльності, що дозволяє покривати можливі флуктуації грошових потоків. В даному випадку підприємство повинно здійснити комплекс заходів щодо утримання ситуації та провести пошук резервів зростання чистого грошового потоку для можливості його реінвестування.

Коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку від операційної діяльності показує частку грошових інвестицій, спрямованих на заміну активів зростання виробництва, і вважається достатнім на рівні 8-10%. Таким чином у 2007 році коефіцієнт відповідає нормативному значенню, однак в 2005 та 2006 роках, а особливо в 2008 році він значно зменшився й становить від'ємне значення. Це пов'язано з тим, що в даному році підприємство не здійснювало довгострокових фінансових інвестицій, а приріст реальних інвестицій підприємства в аналізованому періоді був незначним, або приросту взагалі не відбувалося. В даному випадку підприємству необхідно здійснювати пошук оптимальної композиції власних та зовнішніх джерел залучення грошових коштів з метою підвищення рівня рентабельності власного капіталу, контролювати рівень ефективності інвестування чистого грошового потоку.

Аналіз ефективності управління грошовими потоками є завершальним етапом аналітичної роботи, мета якого полягає у визначенні результативності управлінських рішень щодо грошових потоків підприємства та їх впливу на стан фінансової рівноваги і забезпечення сталого економічного зростання. Однак необхідно зазначити, що хоча коефіцієнт ефективності грошового потоку за період зріс, приріст складає 1 800 %, і становить додатне значення, проте воно є незначним 0,19 у 2008 році, що є свідченням не досить ефективного управління грошовими потоками на підприємстві.

Для більш глибокого аналізу грошових потоків можливим представляється групування відносних показників (коефіцієнтів) на основі таких класифікаційних ознак:

- а) коефіцієнти ліквідності грошових потоків підприємства;

- б) коефіцієнти грошової місткості грошових потоків підприємства;
- в) коефіцієнти ефективності грошових потоків підприємства;
- г) коефіцієнти аналізу майбутніх грошових потоків;
- д) коефіцієнти маневреності грошових потоків підприємства.

Таблиця 2.14 – Коефіцієнти ліквідності грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» за 2004-2008 рр.

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	1,01	0,99	0,99	1,03	1,19
Коефіцієнт відношення грошових надходжень до чистого грошового потоку	85,74	-117,98	-1615,01	33,39	6,38
Коефіцієнт інкасації дебіторської заборгованості	9,76	12,69	7,32	5,12	7,51
Коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості надходженням грошових засобів	4,84	16,39	8,99	8,14	11,68
Коефіцієнт поповнення грошових засобів	115,12	230,13	559,42	33,14	5,46
Коефіцієнт обертання оборотних активів на основі грошових надходжень	4,98	6,17	4,19	3,11	2,73

Значення коефіцієнта ліквідності грошового потоку за аналізований період складає, що позитивно характеризує грошові потоки підприємства (тобто грошові виплати покриваються грошовими надходженнями практично повністю – від 99 % до 119 %). Позитивно трактуємо зменшення коефіцієнта відношення грошових надходжень до чистого грошового потоку за період, в зв'язку з тим, що з кожним роком підприємству необхідно все менше грошових надходжень для формування 1 грн. чистого грошового потоку. В 2005 та 2006 роках коефіцієнт має мінусові значення через те, що на підприємстві спостерігається чистий грошовий відтік. В результаті збільшення обсягу дебіторської заборгованості за період у 2,9 рази, відбувається відволікання коштів з обороту. Як результат підприємство спроможне перекрити дебіторську заборгованість за рахунок своїх грошових надходжень лише в 7,5 рази, тоді як поточні зобов'язань майже в 12 разів, що позитивно характеризує ліквідність підприємства. В результаті збільшення суми оборотних активів на підприємстві за період з 2004 по 2008 рік у 4,06 рази

коефіцієнт обертання оборотних активів на основі грошових надходжень знизився з 4,98 до 2,73, що свідчать про те, що в 2008 році оборотні активи зробили майже 3 оберти та повернулися на підприємство у вигляді грошових надходжень. Дане зниження кількості обертів на фоні зростання суми оборотних активів може викликати в майбутньому скорочення ефективності діяльності за рахунок відволікання ресурсів та зниження їх оборотності.

Таблиця 2.15 – Коефіцієнти грошової місткості грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» за 2004-2008 рр.

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Коефіцієнт окупності грошового потоку	0,99	1,01	1,00	0,97	0,84
Коефіцієнт співвідношення грошових виплат та чистого грошового потоку	84,74	-118,98	-1616,01	32,39	5,38
Коефіцієнт співвідношення грошових виплат та дебіторської заборгованості	9,65	12,80	7,33	4,97	6,33
Коефіцієнт погашення кредиторської заборгованості	4,79	16,53	8,99	7,90	9,85
Коефіцієнт вибуття грошових засобів	113,78	232,08	559,77	32,15	4,61
Коефіцієнт співвідношення оборотних активів підприємства і грошових виплат	4,92	6,22	4,19	3,02	2,31

Значення коефіцієнтів окупності грошового потоку і співвідношення грошових виплат та чистого грошового доходу за 2004-2008 роки знизились на 14,67 % і 93,65 %. Аналіз показників свідчить про те, що для отримання 1 грн. грошових надходжень та чистого грошового потоку, підприємству в досліджуваному періоді необхідно здійснювати з кожним роком все менше грошових виплат. Коефіцієнт співвідношення грошових виплат та дебіторської заборгованості в 2004-2008 роках стабільно перевищує одиничне значення, що негативно характеризує грошовий потік. Однак значення показника за період впало на 34,4 %, що можна трактувати позитивно, так як у 2008 році за рахунок повної інкасації дебіторської заборгованості підприємство здатне покрити 6 частину грошових виплат, тоді як у 2004 році воно перекривало лише 10 частину. Зростання показника погашення кредиторської заборгованості за період у 2,06 рази, говорить про щорічне зменшення кредиторської заборгованості у складі грошових виплат,

що є негативним для підприємства. Коефіцієнт вибуття грошових засобів свідчить, що на 1 грн. залишку грошових засобів у аналізованому періоді припадає від 4,61 грн. до 559,77 грн. грошових виплат. Різке зменшення показника за 2006-2008 роки на 99,18 % говорить про низьку швидкість обертання грошових засобів на підприємстві та наявну тенденцію до їх уповільнення. Коефіцієнт співвідношення оборотних активів підприємства і грошових виплат характеризує грошову місткість оборотних активів, яка щороку падає, тобто розмір грошових виплат, що потрібно здійснити для формування 1 грн. оборотних активів з кожним роком знижується.

Таблиця 2.16 – Коефіцієнти ефективності грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» за 2004-2008 рр.

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Коефіцієнт притоку грошових засобів	0,01	-0,01	-0,01	0,03	0,16
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	0,01	-0,01	-0,01	0,03	0,19
Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості чистим грошовим потоком	0,11	-0,11	-0,01	0,15	1,18
Коефіцієнт забезпечення кредиторської заборгованості чистим грошовим потоком	0,06	-0,14	-0,01	0,24	1,83
Коефіцієнт чистого поповнення грошових засобів	1,34	-1,95	-0,35	0,99	0,86
Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів на основі чистого грошового потоку	0,06	-0,05	-0,01	0,09	0,43

Проаналізувавши дані таблиці 2.16 відмічаємо, що показники ефективності грошових потоків з кожним роком зростають, окрім коефіцієнта чистого поповнення грошових засобів. Таким чином 1 грн. грошових надходжень 2008 року генерує 16 коп. чистого грошового потоку (приріст показника за період складає 1 243,57 %), тоді як 1 грн. грошових виплат формує 19 коп. чистого грошового потоку (приріст показника за період складає 1 474,64 %). Значення даних показників у 2005 і 2006 роках були від'ємними, тобто надходження на підприємство та вибуття з нього 1 грн. грошових коштів генерувало чистий грошовий відтік у розмірі 1 коп. Також за рахунок збільшення в 2008 році розміру чистого грошового потоку

в 6 разів по відношенню до 2007 року, підприємство здатне перекрыти всю свою дебіторську заборгованість на 118 %, а кредиторську на 183 %. Значення коефіцієнта ефективності використання оборотних активів на основі чистого грошового потоку за період зросло з 0,06 до 0,43. Приріс на 637,43 % говорить про те, що в порівнянні з 6 коп. чистого грошового потоку в 2004 році, 1 грн. оборотних активів генерує 43 коп. чистого грошового потоку, але вже у 2008 році.

Здійснивши аналіз коефіцієнта чистого поповнення грошових засобів бачимо, що 1 грн. залишку грошових коштів підприємства в 2004 році генерує 1,34 грн. чистого грошового потоку, але в 2007 та 2008 роках значення показника знижується (падіння за період складає 36,22 %), що пов'язано з більш швидшими темпами приросту грошових коштів на підприємстві, а ніж відбувається приріст чистого грошового потоку.

Таблиця 2.17 – Коефіцієнти аналізу майбутніх грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» за 2004-2008 рр.

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості і надходження грошових засобів	0,10	0,08	0,14	0,20	0,13
Коефіцієнт забезпеченості кредиторської заборгованості надходженням грошових засобів	0,21	0,06	0,11	0,12	0,09
Коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості і грошових виплат	0,10	0,08	0,14	0,20	0,16
Коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості грошовими виплатами	0,21	0,06	0,11	0,13	0,10
Коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості і чистого грошового потоку	8,78	-9,29	-220,47	6,52	0,85
Коефіцієнт забезпеченості кредиторської заборгованості чистим грошовим потоком	17,70	-7,20	-179,71	4,10	0,55
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	2,02	0,77	0,82	0,63	0,64
Коефіцієнт ліквідності майбутнього грошового потоку	0,50	1,29	1,23	1,59	1,56
Коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості і наявних грошових засобів	11,79	18,13	76,37	6,47	0,73
Коефіцієнт навантаження кредиторської заборгованості на 1 гривню грошових засобів	23,76	14,04	62,25	4,07	0,47

Коефіцієнт відволікання грошових засобів у дебіторську заборгованість	0,51	0,49	0,57	0,61	0,36
Коефіцієнт оберненої поточної ліквідності	1,03	0,38	0,47	0,38	0,23

Значення коефіцієнта співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості за період зменшилось з 2,02 до 0,64. Це може бути наслідком того, що контрагенти відмовляються надавати підприємству відстрочку платежу. Натомість показник ліквідності майбутнього грошового потоку за період з 2004 по 2008 рік зростає на 212 %, що характеризує здатність підприємства за рахунок повної інкасації дебіторської заборгованості на кінець аналізованого періоду покрити свою заборгованість перед кредиторами на 156 %. Зниження коефіцієнта навантаження кредиторської заборгованості за період, свідчить про те, що в порівнянні з 2006 роком, коли на 1 грн. грошових засобів припадало майже 24 грн. кредиторської заборгованості, то у 2008 році дане навантаження складає лише 0,5 грн. на 1 грн. залишків грошових коштів. Коефіцієнт відволікання грошових засобів у дебіторську заборгованість характеризує частку оборотних активів підприємства, що інвестована в комерційне кредитування контрагентів. Таким чином бачимо, що показник за аналізований період зменшився з 51 % до 36 %, тобто все менша частка оборотних активів утримується підприємством у формі заборгованості дебіторів. Падіння показника оберненої поточної ліквідності за період становить 77,67 %, тобто в 2008 році на 1 грн. оборотних активів припадає 0,23 грн. майбутніх виплат, тоді як у 2004 році лана сума становила 1,03 грн.

Таблиця 2.18 – Коефіцієнти маневреності грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» за 2004-2008 рр.

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Коефіцієнт осідання позитивного грошового потоку	0,01	0,01	0,01	0,03	0,18
Коефіцієнт достатності грошових засобів для здійснення грошових виплат	0,01	0,01	0,01	0,03	0,22
Коефіцієнт осідання чистого грошового потоку	0,74	-0,51	-2,89	1,01	1,17

Коефіцієнт співвідношення грошових засобів і дебіторської заборгованості	0,08	0,06	0,01	0,15	1,37
Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	0,04	0,07	0,02	0,25	2,14
Коефіцієнт маневреності оборотних активів	0,04	0,03	0,01	0,09	0,50

Аналізуючи дані таблиці 2.18 бачимо, що суттєво зріс коефіцієнт осідання позитивного грошового потоку, таким чином у 2008 році в грошових коштах осідає 18 % грошових надходжень. При цьому за рахунок цих коштів підприємство спроможне профінансувати 22 % грошових виплат. Значення показника осідання чистого грошового потоку за аналізований період зростає, так якщо у 2004 році в грошових засобах осідало 74 % чистого грошового потоку, то в 2008 році дане значення складає 117 %, приріст становить 58,11 %. Також в 2008 році за рахунок майбутнього грошового потоку грошові засоби на підприємстві можуть зрости в 1,4 рази, але при цьому дана сума вилучається з обороту. Позитивним фактом є суттєве зростання коефіцієнта абсолютної платоспроможності з 0,04 у 2004 році до 2,14 у 2008 році, тобто підприємство спроможне перекрити свої поточні зобов'язання більше ніж в 2 рази. Маневреність оборотних активів за період зросла більш ніж у 12 разів. Якщо в 2004 році 4 % оборотних активів трималися підприємства у вигляді грошових коштів, то в 2008 році цей показник зріс до 50 %.

У результаті проведеного комплексного коефіцієнтного аналізу грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» можливо зробити висновок про їх низьку ефективність у 2004-2006 роках, про що свідчать низькі значення коефіцієнтів ефективності грошових потоків та маневреності грошових потоків підприємства, а також суттєве скорочення значень таких коефіцієнтів як: ліквідність грошового потоку, покриття кредиторської заборгованості надходженням грошових засобів, окупності грошового потоку, погашення кредиторської заборгованості. Також негативно трактується зростання наступних показників: відношення грошових надходжень до чистого грошового потоку, співвідношення оборотних активів підприємства і грошових виплат, співвідношення грошових виплат та

чистого грошового потоку, а також ріст коефіцієнтів майбутніх грошових потоків підприємства у цьому ж періоді. Основною причиною низької ефективності грошових потоків, є відсутність чистого грошового потоку на підприємстві у 2005 і 2006 роках та його незначного розміру в 2004 році. Як результат цього, на підприємстві формуються мізерні залишки грошових коштів, що негативно впливає на ліквідність та платоспроможність підприємства.

Хоча деякі показники в 2007 та 2008 роках все ще мають не досить високі значення, але позитивно можемо трактувати динаміку їх зростання. Таким чином грошові надходження повністю перекривають виплати підприємства, в тому числі й кредиторську заборгованість аж у 12 разів. Все менший обсяг коштів необхідно підприємству для формування 1 грн. чистого грошового потоку та оборотних активів підприємства. Значний розмір кредиторської заборгованості в 2007 році говорить про зростання довіри до підприємства з боку контрагентів, проте в 2008 році її розмір зменшується, як результат на 1 грн. оборотних активів припадає все менше майбутніх виплат, тобто розрахункова дисципліна на підприємстві покращується. Однак з іншого боку, кредиторська заборгованість не перекриває значний розмір дебіторської, який сформувався на підприємстві в 2007-2008 роках. В результаті відбувається відволікання грошових коштів з обороту, що негативно впливає на оборотність грошових ресурсів, яка знижується щороку. Але все ж таки у 2008 році спостерігається скорочення майбутніх надходжень, тобто все менша частка оборотних активів утримується підприємством у формі заборгованості дебіторів.

Також необхідно відмітити зростання показників ефективності грошового потоку, як результат на підприємстві з кожним роком зростає чистий грошовий потік, який спроможний повністю перекрити дебіторську та кредиторську заборгованість. Розмір чистого грошового потоку який у 2008 році осідає в грошових коштах становить 100 %, тобто за рахунок залишку грошових коштів підприємство перекриває 22 % всіх грошових

виплат, в тому числі й кредиторську заборгованість в 2 рази. Обсяг грошових коштів на підприємстві за аналізований період зріс у 47 разів, в результаті чого оборотні активи збільшились в 4 рази.

Однак ефективність управління грошовими потоками на підприємстві ПАТ «Технологія» необхідно підвищувати. В зв'язку з цим, керівництву підприємства необхідно здійснювати пошук, дослідження та впровадження сучасних механізмів ефективного планування, моніторингу та контролінгу за ефективністю формування та управління грошовими потоками. Здійснити розробку методики оперативного управління високоліквідними оборотними коштами на підприємстві, а також здійснювати оперативне фінансове планування, яке на сьогоднішній день відсутнє на досліджуваному суб'єкті господарювання, тобто на підприємстві необхідно розробити та впровадити річний фінансовий план, баланс грошових надходжень, платіжний календар та консолідований бюджет.

Викладена послідовність аналізу грошових потоків та система аналітичних показників, що формує зміст кожного з етапів роботи, дозволяє забезпечити комплексне дослідження грошових потоків, надає всебічну та повну інформацію про стан і тенденції розвитку грошових потоків, розкриває причинно-наслідкові зв'язки цих тенденцій, що створює підстави для формування коректних висновків та прийняття ефективних управлінських рішень у сфері управління грошовими потоками.

Розглянувши і проаналізувавши всі показники фінансового стану аналізованого підприємства ми можемо зробити наступні висновки:

а) Майновий стан підприємства є задовільним, оскільки рівень зношеності обладнання становить 41%.

б) В 2007 році на підприємстві виконується «золоте» правило економіки, що свідчить про ріст економічного потенціал підприємства в даному періоді.

в) Підприємство є високо ліквідним, оскільки коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2008 році становить 2,14.

г) Коефіцієнт покриття у 2008 році склав 4,27 – це говорить про те, що підприємство може на 427 % покрити свої зобов'язання за рахунок оборотних активів.

д) Показники ділової активності за аналізований період дещо коливалися, проте знаходяться на досить непоганому рівні й засвідчують, що підприємство працює досить ефективно.

е) Проаналізувавши рентабельність обраного підприємства можна стверджувати, що підприємство має достатньо високу рентабельність, так як за 2004-2007 роки ці показники мають високі значення, проте в 2008 році вони дещо знизились.

ж) Аналіз грошових потоків засвідчив, що для ефективного управління ними на підприємстві необхідно розробляти та впроваджувати сучасні механізми ефективного планування, моніторингу та управління грошовими потоками.

Таким чином, фінансова стійкість підприємства протягом періоду зросла в 7 разів. Проте керівництву треба прийняти дії, щодо покращення ділової активності підприємства його рентабельності, ефективності управління оборотністю грошових коштів, здійснити оновлення майна виробничого призначення.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПАТ «ТЕХНОЛОГІЯ»

3.1 Аналіз управління грошовими активами підприємства та оптимізація їх залишків на ПАТ «Технологія»

Грошові кошти є одним із вагомих факторів, що визначають фінансове положення підприємства, його життєздатність. Значущість та роль грошей на рівні підприємства зумовлюють доцільність їх окремого детального дослідження, визначення стратегії і тактики управління їх формуванням та використанням.

Розмір залишку грошових активів, які знаходяться в розпорядженні підприємства, визначає рівень його платоспроможності, впливає на тривалість операційного циклу, а відповідно і на розмір фінансових ресурсів, інвестованих в оборотні активи, а також характеризує певною мірою інвестиційний потенціал здійснення короткострокових фінансових вкладень.

З метою дослідження ефективності управління залишком грошових коштів, що знаходиться в розпорядженні підприємства ПАТ «Технологія» проведемо розрахунок наступних показників (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Показники оборотності грошових коштів на підприємстві ПАТ «Технологія» за період з 2004 по 2008 рр.

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Коефіцієнт участі грошових коштів в оборотних активах	0,04	0,03	0,01	0,06	0,33
Середній період обороту грошових коштів, дні	38	61	78	90	150
Кількість оборотів грошових коштів	218	171	324	68	7

Дані свідчать, що коефіцієнт участі грошових коштів в оборотних активах у аналізованому періоді зріс. Хоча і спостерігалось його зменшення в 2006 році на 75 % у порівнянні з 2004 роком, проте в 2007 році темп його приросту становить 500 %, а у 2008 році даний показник зріс ще на 450 % по відношенню до 2007 року. Це свідчить про те, що з 2007 року грошові кошти на аналізованому підприємстві починають використовуватись все менш і менш ефективніше ніж це було в попередніх роках.

Характеризуючи середній період обороту грошових коштів можна сказати, що за аналізований період відбулося сповільнення обороту грошових коштів на 112 днів, що є негативним у роботі підприємства, так як йому необхідно залучати додаткові ресурси. Відповідно до цього спостерігаємо зменшення кількості оборотів грошових коштів за аналізований період, в результаті чого вивільнення коштів з обігу не відбувається.

Для забезпечення безперервності процесу виробництва та діяльності в цілому, кожному підприємству, в тому числі й ПАТ «Технологія», необхідна певна величина грошових коштів. Ці кошти забезпечують фінансування поточної, інвестиційної та фінансової діяльності, а тому потребують ефективного управління їхнім залишком. При збільшенні розміру коштів до певного рівня, вони мають бути конвертовані в поточні фінансові інвестиції, а при зменшенні їхнього розміру до певного встановленого рівня відбувається зворотна операція, а саме: надходження грошових коштів від продажу поточних фінансових інвестицій. Цей процес в подальшому може повторюватися.

В даному розділі нами будуть проведені розрахунки оптимального залишку грошових коштів на поточному рахунку та межі їхнього відхилення для ПАТ «Технологія» з метою забезпечення ефективного управління цими коштами. Для цього ми використаємо дві моделі: модель Баумоля та модель Міллера-Орра.

Вихідним положенням моделі Баумоля є постійність потоку витрат

грошових коштів, зберігання всіх резервів у формі короткострокових фінансових вкладень і змін залишку грошових активів від їх максимуму до їх мінімуму, що дорівнює нулю. Як тільки запас грошових коштів стає рівним нулю або досягає певного заданого рівня безпеки, підприємство продає частину короткострокових цінних паперів і таким чином поповнює запас грошових коштів до максимальної величини.

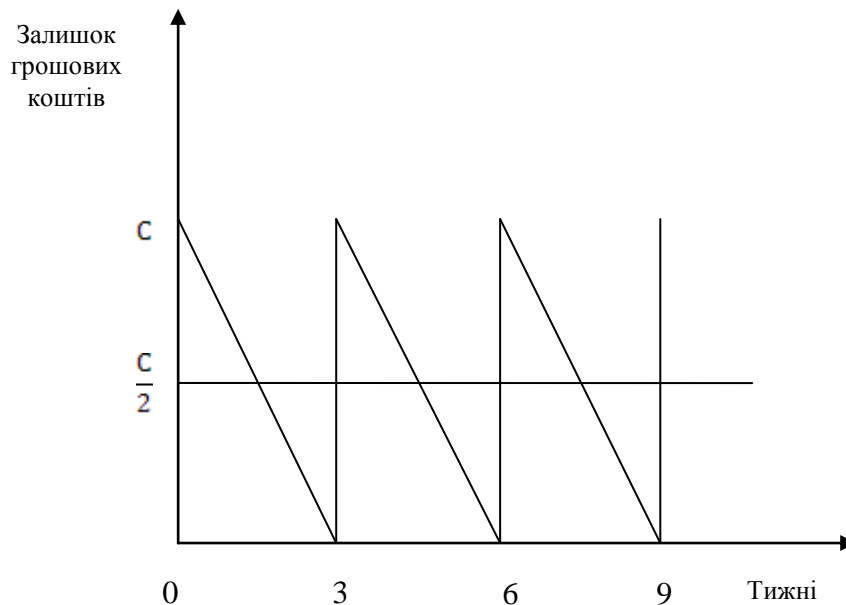

Рисунок 3.1 – Графік зміни залишку грошових коштів на поточному рахунку (модель Баумоля)

З наведеного графіка (рис. 3.1) видно, що якби поповнення залишків грошових активів шляхом продажу короткострокових фінансових вкладень здійснювалося у два рази частіше, то розмір максимального і середнього залишку грошових активів на підприємстві був би у два рази меншим. Але слід мати на увазі, що кожна така операція пов'язана з певними витратами. Для економії загальної суми витрат з обслуговування операцій поповнення грошових коштів можна збільшити їх період або зменшити частоту поповнення [79].

У цьому випадку збільшуються максимальний і середній розміри залишку грошових активів відповідно, які не приносять підприємству

доходів, їх зростання означає для підприємства втрати доходів від коштів, інвестованих у короткострокові фінансові вкладення (рис. 3.2).

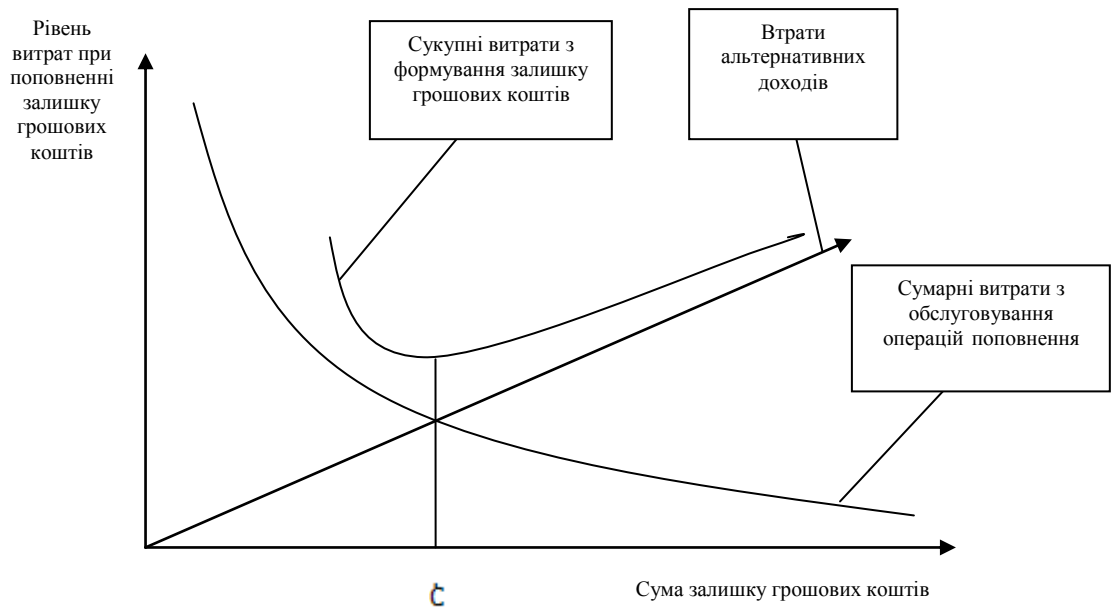

Рисунок 3.2 – Формування оптимального розміру залишку грошових коштів (модель Баумоля)

Використовуючи модель Баумоля визначаємо оптимальну величину залишків грошових коштів беручи до уваги мінімізацію витрат, пов'язаних з їхнім рухом. Ці витрати поділяються: на витрати від проведення операцій пов'язаних з конвертацією коштів (оформлення купівлі-продажу цінних паперів і комісійні виплати) та витрати від володіння готівкою, які дорівнюють нормі прибутку на відповідні короткострокові цінні папери, якими, як правило є відсоткова ставка за короткостроковими державними облігаціями або векселі.

Таким чином, величина загальних витрат дорівнюватиме:

Загальні витрати = витрати від проведення операцій з конвертації коштів + витрати від володіння готівкою.

$$\frac{C}{2} \cdot K + \frac{T}{C} \cdot F \quad (3.1)$$

де C – величина оптимальної суми грошових коштів на початок періоду;

K – величина відсоткової ставки за поточними фінансовими інвестиціями;

T – загальна сума надходжень грошових коштів за певний період;

F – витрати від проведення фінансових операцій [39].

Продиференціюємо функцію відносно величини C :

$$\frac{dy}{dC} = \frac{K}{2} + \frac{T \cdot F}{C^2} \quad (3.2)$$

звідки

$$C_{\text{opt}} = \sqrt{\frac{2 \cdot F \cdot T}{K}} \quad (3.3)$$

Рівняння 3.3 – це модель Баумоля для визначення оптимального розміру готівки.

Розрахуємо оптимальну величину розміру готівки виходячи з потреб ПАТ «Технологія».

Підприємство ПАТ «Технологія» впродовж 2008 року має 325 148 тис. грн. надходжень грошових коштів. Величина витрат на проведення операції з конвертації грошових коштів у поточні фінансові інвестиції дорівнює 2500 грн., а дохідність від них – 12 % річних. Враховуючи ці дані, маємо:

$$C_{\text{opt}} = \sqrt{\frac{2 \cdot 2500 \cdot 325148000}{0,12}} = 3680738,15$$

Отже, для ПАТ «Технологія» оптимальним є залишок 3 680 738,15 грн. на початок періоду.

Тепер використаємо для розрахунку оптимального розміру грошових коштів ПАТ «Технологія» модель запропоновану М.Міллером та Д.Орром, яка є більш практичною у використанні ніж модель Баумоля, оскільки передбачає стохастичний характер щоденних надходження та витрачання грошових коштів.

На відміну від моделі Баумоля, модель Міллера-Орра більш наближена до реальності і дає змогу відповісти на запитання як підприємству слід управляти своїми грошовими коштами, якщо неможливо передбачити щоденні надходження та видатки грошових коштів.

Рисунок 3.3 – Графік зміни залишку грошових коштів на поточному рахунку (модель Міллера – Орра)

Керівництво підприємства повинно стежити, щоб залишки грошових коштів не були, з одного боку, дуже значними, а з іншого, щоб їх величина не зменшувалася нижче якоїсь критичної межі. Якщо ж це відбувається, підприємству необхідно або купувати, або продавати поточні фінансові інвестиції. Тобто повинен існувати такий рівень залишків грошових коштів, який найбільше був би придатний для підприємства ПАТ «Технологія».

Основна формула розрахунку оптимальної величини грошових коштів за методом Міллера – Орра має такий вигляд:

$$Q_{\text{opt}} = \sqrt[3]{\frac{3 \cdot F \cdot V^2}{4 \cdot K}} \quad (3.4)$$

де Q_{opt} – оптимальна величина залишків грошових коштів;

F – витрати від проведення фінансових операцій;

K – величина щоденної ставки за поточними фінансовими інвестиціями;

V – величина максимального відхилення грошових коштів від середньої за звітний період.

За моделлю Міллера–Орра, після розрахунку оптимальної величини грошових коштів необхідно розрахувати верхню критичну межу та рівень стабільної величини залишків грошових коштів. Такі розрахунки роблять за формулами:

$$Q_{\text{max}} = Q_{\text{min}} + 3Q_{\text{opt}} \quad (3.5)$$

$$Q_{\text{stab}} = Q_{\text{min}} + Q_{\text{opt}} \quad (3.6)$$

де Q_{max} – максимальна межа залишків грошових коштів;

Q_{stab} – стабільна межа залишків грошових коштів;

Q_{min} – критична межа залишків грошових коштів.

Мінімальна межа залишків грошових коштів на ПАТ «Технологія» встановлена в розмірі 1 000 000 грн., а максимальне відхилення залишків грошових коштів у середньому за рік становило 1 557 160 грн. Визначимо спочатку величину щоденної ставки за поточними фінансовими інвестиціями. Вона дорівнюватиме:

$$12\% / 365 = 0,03\%, \text{ або } 0,0003$$

Таким чином:

$$Q_{\text{opt}} = \sqrt[3]{\frac{3 \cdot 2500 \cdot 1557160^2}{4 \cdot 0,0003}} = 2474659,77$$

Отже,

$$Q_{\text{max}} = 1000000 + 3 \cdot 2474659,77 = 8423979,31$$

$$Q_{\text{stab}} = 1000000 + 2474659,77 = 3474659,77$$

Аналізуючи отримані дані слід зазначити, що залишок грошових коштів повинен перебувати в межах від 1 000 000 грн. до 2 474 659,77 грн. У разі виходу за цей інтервал його необхідно поповнювати до межі в 3 474 659,77 грн.

Таким чином, для ПАТ «Технологія» оптимальним є залишок 3 680 738,15 грн. на початок період. Залишок грошових коштів повинен перебувати в межах від 1 000 000 грн. до 2 474 659,77 грн. У разі виходу за цей інтервал його необхідно поповнювати до межі 3 474 659,77 грн. Критичними межами коливання залишку грошових коштів на рахунку є: мінімальна межа залишків грошових коштів, яка становить 1 000 000 грн. і максимальна межа залишків грошових коштів, яка дорівнює 8 423 979,31 грн. При досягненні мінімальної межі підприємство повинно здійснити продаж своїх короткострокових фінансових інвестицій (цінних паперів), з метою відновлення свого грошового запасу. При досягненні ж максимальної межі, підприємство повинно здійснювати вкладення надлишкових грошових коштів, купуючи достатню кількість короткострокових цінних паперів, з метою повернути запас грошових коштів до деякого нормального рівня, точки повернення, яка становить 3 474 659,77 грн.

3.2 Оцінка ефективності грошових потоків суб'єкта господарювання на основі п'ятифакторної мультиплікативної моделі

В силу того, що чистий грошовий потік є одним з найважливіших показників ефективності діяльності підприємства, дослідження факторів, які впливають на його зміну, являється особливо актуальним. Для оцінки впливу факторів на результативний показник у практиці фінансового аналізу використовують методи детермінантного аналізу.

В детермінованому моделюванні факторних систем, найбільш часто використовуються наступні види кінцевих факторних систем:

а) адитивні моделі:

$$y = \sum_{i=1}^n x_i = x_1 + x_2 + \dots + x_n \quad (3.7)$$

б) мультиплікативні моделі:

$$y = \prod_{i=1}^n x_i = x_1 \cdot x_2 \cdot \dots \cdot x_n \quad (3.8)$$

в) кратні моделі:

$$y = \frac{x_1}{x_2} \quad (3.9)$$

В детермінованих факторних системах використовують наступні методи моделювання:

а) метод подовження факторної системи. При використанні даного методу у вихідній факторній системі $y = \frac{x_1}{x_2}$ показник x_1 представляється у

вигляді суми окремих додатних факторів $x_1 = x_{11} + x_{12} + x_{13} + \dots + x_{1n}$, відповідно, вихідна модель приймає вигляд:

$$y = \frac{x_1}{x_2} = \frac{x_{11} + x_{12} + x_{13} + \dots + x_{1n}}{x_2} \quad (3.10)$$

б) метод розширення факторної системи. В процесі застосування даного методу відбувається «розширення» вихідної факторної моделі $y = \frac{x_1}{x_2}$ шляхом множення її чисельника та знаменника на одне й те ж число. Таким чином, нова факторна система матиме вигляд:

$$y = \frac{x_1}{x_2} = \frac{x_1 \cdot a \cdot b \cdot c \cdot d \cdot e \cdot \dots}{x_2 \cdot a \cdot b \cdot c \cdot d \cdot e \cdot \dots} = \frac{x_1}{a} \cdot \frac{a}{b} \cdot \frac{b}{c} \cdot \frac{c}{d} \cdot \frac{d}{e} \cdot \frac{e}{x_2} \cdot \dots \quad (3.11)$$

в) метод скорочення факторної системи передбачає ділення чисельника та знаменника базової моделі $y = \frac{x_1}{x_2}$ на одне й те ж саме число.

Результативна модель має вигляд:

$$y = \frac{x_1}{a} / \frac{x_2}{a} = \frac{x_{11}}{x_{12}} \quad (3.12)$$

Для побудови моделі факторного аналізу ефективності грошового потоку підприємства необхідно використовувати показники матриці детального аналізу грошових потоків підприємства, розглянутій у розділі 2.3 даної роботи. В якості результативного показника моделі використовується коефіцієнт ефективності грошового потоку.

$$K_{\text{епп}} = \frac{\text{NCF}}{\text{COF}} \quad (3.13)$$

Модель факторного аналізу ефективності грошового потоку підприємства більш доцільно розробляти у мультиплікативному вигляді 3.8 з використанням прийому розширення факторної моделі 3.11.

Так як ефективність грошового потоку підприємства залежить від багатьох факторів, тому мультиплікативна модель оцінки даного показника повинна включати показники й враховувати стан дебіторської та кредиторської заборгованості, грошових засобів підприємства, розміру грошових надходжень та виплат.

Введемо в формулу 3.13 вплив залишку грошових засобів підприємства:

$$K_{\text{епп}} = \frac{\text{NCF}}{\text{ГК}} \cdot \frac{\text{ГК}}{\text{COF}} \quad (3.14)$$

В двофакторній моделі оцінки ефективності грошового потоку 3.14 перший множник представляє собою коефіцієнт чистого поповнення грошових засобів підприємства, тоді як другий множник – це показник достатності грошових засобів для здійснення грошових виплат.

Очевидно, що чим вищою є міра поповнення залишку грошових засобів за рахунок чистого грошового потоку та чим більший відтік грошових коштів може бути покритий за рахунок наявних на підприємстві залишків грошових коштів, тим вищою буде ефективність грошового потоку.

На достатність грошових засобів для покриття грошових виплат впливає ступінь поповнення залишку грошових коштів за рахунок поточних грошових надходжень і співвідношення поточних грошових надходжень та грошових виплат. Відповідно подальше розширення мультиплікативної моделі здійснимо шляхом врахування величини грошових надходжень:

$$K_{\text{eП}} = \frac{\text{NCF}}{\text{ГК}} \cdot \frac{\text{ГК}}{\text{СІФ}} \cdot \frac{\text{СІФ}}{\text{СОФ}} \quad (3.15)$$

В трифакторній мультиплікативній моделі першим фактором моделі залишається коефіцієнт чистого поповнення грошових засобів підприємства. Другим показником є коефіцієнт осідання позитивного грошового потоку, а третім – коефіцієнт ліквідності грошового потоку.

Кінцевий вигляд мультиплікативна модель матиме після врахування стану розрахункової політики підприємства, тобто після введення в неї суми дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства.

Розширення моделі за рахунок врахування впливу дебіторської заборгованості призводить до появи чотирифакторної моделі:

$$K_{\text{eП}} = \frac{\text{NCF}}{\text{ГК}} \cdot \frac{\text{ГК}}{\text{СІФ}} \cdot \frac{\text{СІФ}}{\text{ДЗ}} \cdot \frac{\text{ДЗ}}{\text{СОФ}} \quad (3.16)$$

Перший та другий фактори моделі 3.16 розглянуті вище. Третій та четвертий фактори представляють собою коефіцієнти інкасації дебіторської заборгованості та співвідношення дебіторської заборгованості і грошових виплат відповідно.

Останнім кроком розширення вихідної моделі 3.13 являється врахування впливу кредиторської заборгованості підприємства. В результаті отримуємо п'ятифакторну мультиплікативну модель:

$$K_{\text{eП}} = \frac{\text{NCF}}{\text{ГК}} \cdot \frac{\text{ГК}}{\text{СІФ}} \cdot \frac{\text{СІФ}}{\text{ДЗ}} \cdot \frac{\text{ДЗ}}{\text{КЗ}} \cdot \frac{\text{КЗ}}{\text{СОФ}} \quad (3.17)$$

Подальше розширення моделі неможливе, так як всі шість вихідних показника матриці комплексного аналізу грошових потоків підприємства використані.

В кінцевій п'ятифакторній моделі оцінки ефективності грошового потоку підприємства 3.17 показниками-факторами є: коефіцієнт чистого поповнення грошових засобів, коефіцієнт осідання позитивного грошового потоку, коефіцієнт інкасації дебіторської заборгованості, коефіцієнт ліквідності майбутнього грошового потоку, коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості грошовими виплатами.

Таким чином, ефективність грошового потоку підприємства при інших незмінних умовах тим вища, чим:

а) більше значення показника чистого поповнення грошових засобів, тобто чим більше чистого грошового потоку приходиться на 1 грн. залишку грошових коштів підприємства;

б) вище показник осідання позитивного грошового потоку, тобто більше грошових коштів із поточних грошових надходжень осідає в грошових активах;

в) більше коефіцієнт інкасації дебіторської заборгованості, тобто чим більше поточних грошових надходжень приходиться на 1 грн. дебіторської заборгованості підприємства;

г) вище ліквідність майбутнього грошового потоку, тобто вище спроможність підприємства покривати поточні зобов'язання за кредиторською заборгованістю за рахунок інкасації дебіторської заборгованості;

д) більше показник покриття кредиторської заборгованості поточними грошовими виплатами, тобто більше майбутніх зобов'язань з погашення кредиторської заборгованості можуть бути виконані за рахунок поточних грошових виплат.

За допомогою мультиплікативної моделі 3.17 можливо визначити рівень коефіцієнту ефективності грошового потоку підприємства і оцінити вплив на його значення п'яти перерахованих вище факторів.

Проведемо розрахунок мультиплікативної моделі для підприємства ПАТ «Технологія» за аналізований період.

Для мультиплікативної моделі 3.17 необхідно розрахувати п'ять коефіцієнтів, які наведені в таблиці 3.2.

У відповідності з розробленою мультиплікативною моделлю, результативний показник підприємства – коефіцієнт ефективності грошового потоку, розраховується перемноженням показників-факторів:

$$K_{\text{еп}} = \frac{\text{NCF}}{\text{ГК}} \cdot \frac{\text{ГК}}{\text{СІФ}} \cdot \frac{\text{СІФ}}{\text{ДЗ}} \cdot \frac{\text{ДЗ}}{\text{КЗ}} \cdot \frac{\text{КЗ}}{\text{СОФ}} \quad (3.17)$$

Таблиця 3.2 – Розрахунок вихідних факторів мультиплікативної моделі оцінки ефективності грошового потоку для підприємства ПАТ «Технологія» за період з 2004 по 2008 рр.

Коефіцієнт	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Коефіцієнт чистого поповнення грошових засобів	1,343	-1,950	-0,346	0,992	0,856
Коефіцієнт осідання позитивного грошового потоку	0,009	0,004	0,002	0,030	0,183
Коефіцієнт інкасації дебіторської заборгованості	9,763	12,695	7,325	5,125	7,506
Коефіцієнт ліквідності майбутнього грошового потоку	0,496	1,291	1,227	1,588	1,556
Коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості грошовими виплатами	0,209	0,060	0,111	0,127	0,102
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	0,0118	-0,0084	-0,0006	0,0309	0,1858

Значення результативного показника мультиплікативної моделі представлені в таблиці 3.2.

У 2004 році значення коефіцієнта ефективності грошового потоку складає 0,0118. Тобто 1 грн. грошових виплат генерує 0,01 грн. чистого грошового потоку. Значення результативного показника досить невелике, однак перевищує нульову позначку, що вже можна трактувати як позитивне явище.

В 2005 році значення результативного показника мультиплікативної моделі від'ємне, тобто в 2005 році 1 грн. грошових виплат призводить до

чистого грошового відтоку в 0,01 грн. Від'ємне значення показника в 2006 році свідчить про те, що 1 грн. грошових виплат генерує чисте вибуття 0,001 грн. Дана ситуація спричинена перш за все тим, що в 2005 та 2006 роках на досліджуваному підприємстві спостерігається від'ємний чистий грошовий потік у розмірі 1 765 тис. грн. та 159,2 тис. грн. відповідно.

У 2007 та 2008 роках значення коефіцієнта ефективності грошового потоку становить відповідно 0,0309 та 0,1858. Тобто 1 грн. грошових виплат в 2007 та 2008 роках генерує чистий грошовий потік у розмірі 0,03 грн. і 0,18 грн. відповідно.

Найбільший вплив на результативний показник має третій показник – коефіцієнт інкасації дебіторської заборгованості. В найменшій мірі на ефективність грошового потоку підприємства впливає у 2004-2007 роках другий фактор (коефіцієнт осідання позитивного грошового потоку), а в 2008 році п'ятий фактор (коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості грошовими виплатами).

Проте дана модель 3.17 не дозволяє оцінити зміну результативного показника під впливом зміни факторів, тобто дана модель має статичний характер. Значна варіація значень результативного показника пояснюється значним коливанням величин факторів.

Для усунення даного недоліку, статичності моделі, в практиці фінансового аналізу застосовується приведення моделі в динамічну форму.

Динамічна форма мультиплікативних моделей виду 3.8 формується шляхом введення до моделі елементу порівняння значень звітного періоду y_1 до базового y_0 . Дане порівняння виражається індексом 3.18, тобто індекс результативного показника дорівнює добутку індексів факторів, які впливають на нього:

$$I_y = \frac{y_1}{y_0} = \frac{x_1^1 \cdot x_2^1 \cdot \dots \cdot x_n^1}{x_1^0 \cdot x_2^0 \cdot \dots \cdot x_n^0} = I_{x_1} \cdot I_{x_2} \cdot \dots \cdot I_{x_n} \quad (3.18)$$

Відповідно, рівень результативного показника в звітному періоді представляє собою функцію його базового рівня та індексів зміни факторів:

$$y_1 = y_0 \cdot I_{x_1} \cdot I_{x_2} \cdot \dots \cdot I_{x_n} \quad (3.19)$$

Рівняння 3.18 і 3.19 представляють собою динамічну форму мультиплікативної моделі.

Таким чином, можемо обґрунтувати наступні переваги динамічної форми мультиплікативної моделі в порівнянні зі статичною:

а) можливо оцінити вплив деяких факторів, які не піддаються прямому обрахунку, при відомих оцінках впливу інших;

б) зміна величини результативного показника за рахунок якого-небудь фактора тотожного по відношенню та силі зміни величини даного фактору;

в) можливий розрахунок абсолютної зміни значення результативного показника за рахунок якого-небудь окремого фактору: $\Delta y_i = y^0 (I_{x_i} - 1)$.

Здійснимо трансформацію статичної п'ятифакторної мультиплікативної моделі оцінки ефективності грошового потоку підприємства 3.17 в динамічну форму:

$$K_{\text{єГП}}^1 = K_{\text{єГП}}^0 \cdot I_{\text{NCF/ГК}} \cdot I_{\text{ГК/СІФ}} \cdot I_{\text{СІФ/ДЗ}} \cdot I_{\text{ДЗ/КЗ}} \cdot I_{\text{КЗ/СОФ}} \quad (3.20)$$

або

$$I_{\text{єГП}} = I_{\text{NCF/ГК}} \cdot I_{\text{ГК/СІФ}} \cdot I_{\text{СІФ/ДЗ}} \cdot I_{\text{ДЗ/КЗ}} \cdot I_{\text{КЗ/СОФ}} \quad (3.21)$$

Дана модель дозволяє провести кількісну оцінку впливу на коефіцієнт ефективності грошового потоку підприємства показників поточної та майбутньої ліквідності грошових потоків, показників інкасації, осідання та поповнення грошових коштів.

Проте отримана динамічна форма мультиплікативної моделі має

обмежене застосування через можливу неспівставність вихідних даних.

Неспівставність у рядах динаміки може виникнути з різних причин. Ними можуть бути розбіжність величини даних у часі, неоднорідність складу досліджуваних сукупностей в часі, зміни в методиці первинного обліку та узагальнення вихідної інформації, відмінності використання у окремих періодах одиниць виміру, цін та інше. Для отримання коректних результатів аналізу рядів динаміки показників необхідна співставність за наступними показниками: території дослідження; кола досліджуваних об'єктів; часу реєстрації для інтервальних рядів; за цінами; методиці розрахунку; одиницям виміру.

При дослідженні індексів грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» виконуються усі умови для забезпечення співставності значень рядів динаміки, проте індекси різняться за величинами. Так індекс першого фактору – коефіцієнт чистого поповнення грошових засобів, від'ємний за період 2005-2006 рр. і додатний у 2004, 2007 та 2008 роках. При цьому теорія статистики не передбачає дослідження від'ємних індексів, тому дана динамічна форма мультиплікативної моделі має обмежене застосування.

Таблиця 3.3 – Розрахунок вихідних даних для індексної форми мультиплікативної моделі оцінки ефективності грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» за 2004-2008 рр.

№	Індекс фактору	Індекс фактору (темп росту)			
		2005	2006	2007	2008
1	Чистого поповнення грошових засобів	-1,4528	0,1776	4,8671	0,8629
2	Осідання позитивного грошового потоку	0,5003	0,4114	16,8818	6,0639
3	Інкасації дебіторської заборгованості	1,3003	0,5770	0,6996	1,4646
4	Ліквідності майбутнього грошового потоку	2,6018	0,9502	1,2946	0,9794
5	Покриття кредиторської заборгованості грошовими виплатами	0,2897	1,8382	1,1388	0,8019
6	Результативний показник коефіцієнта ефективності грошового потоку	-0,7122	0,0736	84,7541	6,0193

Проблема неспівставності виникає через те, що, по-перше, індекс першого фактору приймає від'ємне значення у 2005 році, а значення інших факторів, використовуваних у моделі – додатні, а по-друге, величини індексів

значно відрізняються один від одного – їх значення коливаються від 0,1776 до 16,8818.

Як показано на рисунку 3.3, відбувається зростання значень індексів коефіцієнта чистого поповнення грошових засобів у 2006 та 2007 роках, коефіцієнта осідання позитивного грошового потоку в 2007 році, коефіцієнта інкасації дебіторської заборгованості у 2005, 2007 та 2008 роках, коефіцієнта ліквідності майбутнього грошового потоку в 2005 і 2007 році та коефіцієнта покриття кредиторської заборгованості грошовими виплатами в 2006 році.

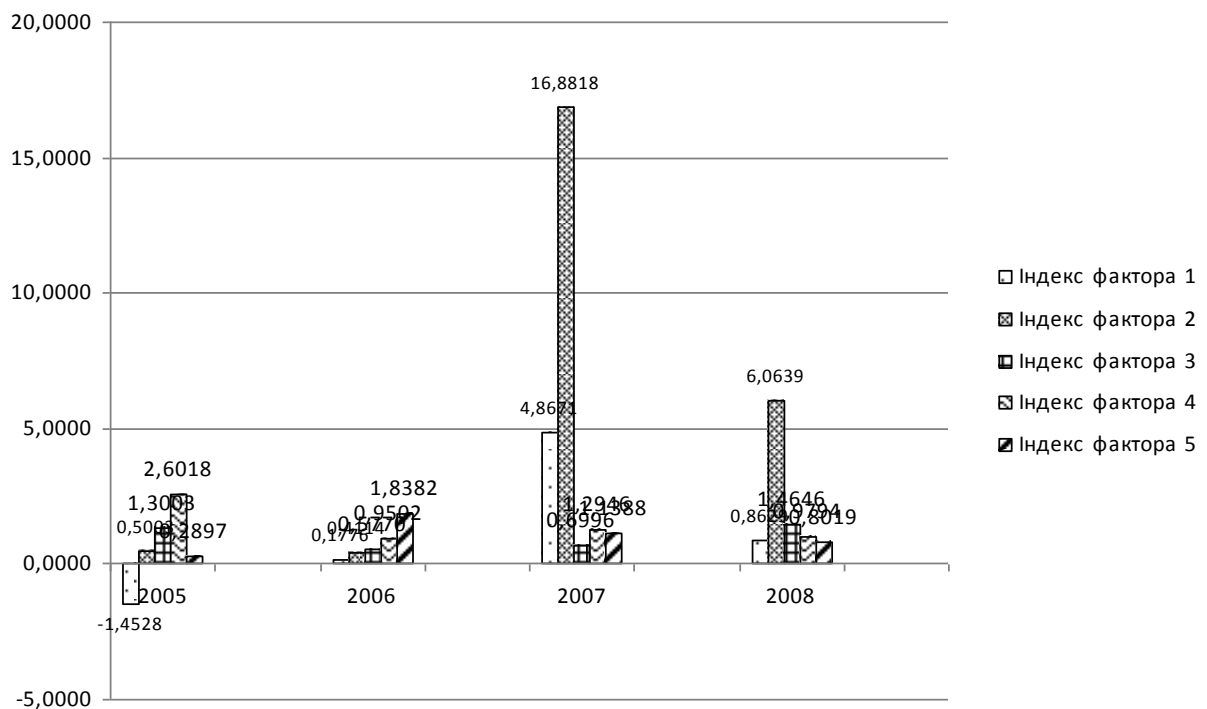

Рисунок 3.4 – Динаміка індексів факторів динамічної моделі оцінки ефективності грошових потоків підприємства ПАТ «Технологія» за період з 2004 по 2008 рр.

Утруднена економічна інтерпретація зміни індексу чистого поповнення грошових засобів. Його значення (-1,4528) свідчить про те, що по модулю він виріс у 2005 році в 1,45 рази.

Від'ємне значення індексу (-1,4528) характеризує факт отримання підприємством ПАТ «Технологія» в 2005 році чистого відтоку грошових коштів в порівнянні з чистим надходженням в 2004 році. Інше значення

індексу чистого поповнення грошових засобів (0,1776) характеризує скорочення значення коефіцієнта по модулю (в 5,6 разів або на 82,26 %), а знак «плюс» відображає появу в 2006 році чистого грошового відтоку, тобто значення коефіцієнту чистого поповнення грошових засобів залишається від'ємним.

Підставивши отримані індекси в динамічну модель 3.21, отримуємо наступні індекси результативного показника. Результати розрахунку індекса коефіцієнта ефективності грошового потоку підприємства ПАТ «Технологія» представлені в таблиці 3.3.

Значення індексу коефіцієнта ефективності грошового потоку в 2005 році в порівнянні з 2004 роком склало (-0,7122), тобто фактична ефективність скоротилась більш ніж у 1,4 рази, при чому відбулася зміна знаку коефіцієнта ефективності на від'ємний. В 2006 році в порівнянні з 2005 роком індекс ефективності грошового потоку склав 0,0736 (тобто фактична ефективність грошового потоку зросла в порівнянні з базовою в 13,58 разів при збереженні знаку показника). У 2007 році індекс зріс до 84,7541 в даному випадку фактична ефективність грошового потоку збільшується у 49,89 разів, і в 2008 році коефіцієнт дорівнював 6,0193.

Зниженню коефіцієнта ефективності грошового потоку в 2005 році по відношенню до 2004 року сприяло скорочення значення першого фактору – коефіцієнта чистого поповнення грошових засобів на 245,28 %, падіння показника покриття кредиторської заборгованості грошовими виплатами на 71,03 % та показника осідання позитивного грошового потоку на 49,97 %. Скорочення результативного показника було дещо сповільнено зростанням показника ліквідності майбутнього грошового потоку на 160,18 % та показника інкасації дебіторської заборгованості на 30,03 %.

В 2006 році в порівнянні з 2005 роком відбулося зростання індекса результативного показника (до 0,0736) через збільшення коефіцієнта чистого поповнення грошових засобів на 82,24 % і покриття кредиторської заборгованості грошовими виплатами на 83,82 %. Негативний вплив у

даному періоді мало зниження коефіцієнта осідання позитивного грошового потоку на 58,86 % та інкасації дебіторської заборгованості на 42,29 %.

Зростанню значення коефіцієнта ефективності грошового потоку в 2007 році (до 84,7541) посприяло збільшення в даному періоді показника осідання позитивного грошового потоку на 1 588,18 % та показника чистого поповнення грошових засобів на 386,71 %. Зменшився в даному році лише коефіцієнт інкасації дебіторської заборгованості, падіння відбулося на 30 %.

На формування значення індексу 6,0193 у 2008 році, вплинув приріст показників осідання позитивного грошового потоку й інкасації дебіторської заборгованості на 506,39 % і на 46,46 % відповідно. Негативний же вплив мало зниження показників покриття кредиторської заборгованості грошовими виплатами на 19,81 %, чистого поповнення грошових засобів на 13,7 %, а також ліквідності майбутнього грошового потоку на 2,1 %.

Як було зазначено, перевагою динамічної форми мультиплікативної моделі являється можливість оцінки впливу зміни кожного з факторів на динаміку результативного показника.

В таблиці 3.4 наведені результати оцінки впливу індексів факторних показників на показник ефективності грошового потоку.

Таблиця 3.4 – Факторний аналіз індексу коефіцієнта ефективності грошового потоку підприємства ПАТ «Технологія» в 2005-2008 рр.

Фактор	Алгоритм розрахунку	2005	2006	2007	2008
Індекс фактора 1	$I_{e\Gamma\Pi_1} = I_{e\Gamma\Pi^0} (I_{NCF/\Gamma K} - 1)$	1,747	-0,061	327,752	-0,825
Індекс фактора 2	$I_{e\Gamma\Pi_2} = I_{e\Gamma\Pi^0} (I_{\Gamma K/CI\Phi} - 1)$	0,356	-0,043	1346,045	30,481
Індекс фактора 3	$I_{e\Gamma\Pi_3} = I_{e\Gamma\Pi^0} (I_{CI\Phi/D3} - 1)$	-0,214	-0,031	-25,456	2,796
Індекс фактора 4	$I_{e\Gamma\Pi_4} = I_{e\Gamma\Pi^0} (I_{D3/K3} - 1)$	-1,141	-0,004	24,969	-0,124
Індекс фактора 5	$I_{e\Gamma\Pi_5} = I_{e\Gamma\Pi^0} (I_{K3/CO\Phi} - 1)$	0,506	0,062	11,766	-1,192

Розрахунок проводиться за формулою: $\Delta y_i = y^0 (I_{x_i} - 1)$, де Δy_i – зміна результативного показника за рахунок зміни і-го фактору; y^0 – базове значення результативного показника; I_{x_i} – індекс зміни і-го фактору.

В силу того, що знак результативного індексу в 2008 році не змінився, вплив факторів оцінюється наступним чином:

а) скорочення чистого поповнення грошових засобів на 13,7 % призвело до падіння ефективності грошового потоку на 0,825;

б) зростання коефіцієнта осідання позитивного грошового потоку на 506,39 % посприяло збільшенню результативного показника на 30,481;

в) збільшення коефіцієнта інкасації дебіторської заборгованості на 46,46 % вплинуло на зростання коефіцієнта ефективності на 2,796;

г) зниження ліквідності майбутнього грошового потоку спричинило падіння результату на 0,124;

д) вплив коефіцієнта покриття кредиторської заборгованості грошовими виплатами, який знизився на 19,81 %, призвів до зниження коефіцієнта ефективності грошового потоку на 1,192.

Таким чином, у результаті оцінки ефективності грошового потоку досліджуваного підприємства за допомогою мультиплікативної моделі виявлені основні фактори, які її визначають та зроблені відповідні висновки про вплив даних факторів на її величину.

Застосування в практичній діяльності запропонованої методики факторного аналізу дозволяє виявити причини та силу позитивного й негативного впливу основних факторів на коефіцієнт ефективності грошового потоку підприємства, діагностувати сильні та слабкі сторони підприємства у формуванні та використанні грошових засобів з метою забезпечення ефективності циркуляції грошових потоків.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі наведено теоретичне узагальнення і подано практичні рекомендації для розв'язання наукової проблеми щодо формування організаційно-економічного механізму управління грошовими потоками підприємств і підвищення ефективності його функціонування на торговельному підприємстві. Результати проведеного дослідження надають можливість зробити наступні висновки.

Грошові потоки підприємства – це сукупність розподілених у часі надходжень та виплат грошових коштів, що формуються в процесі господарської діяльності.

В роботі запропоновано класифікувати грошові потоки відповідно до масштабу обслуговування господарського процесу, відношення до підприємства, виду діяльності, напрямку руху, методу розрахунку обсягу, форми здійснення розрахунків, методу оцінювання в часі, рівня достатності та збалансованості, тривалості функціонування, ритмічності формування й стабільності часових інтервалів, передбачуваності та можливості регулювання, економічного змісту, пріоритетності й обов'язковості здійснення, що дозволить більш цілеспрямовано здійснювати облік, аналіз і планування грошових потоків різних видів на підприємствах.

Управління грошовими потоками – це складний неперервний процес, який охоплює цикли стратегічного та оперативно-тактичного управління і повинен реалізовуватись із врахуванням таких принципів: цільового спрямування, системності, альтернативності підходів, конструктивності, динамічності, інформаційної достовірності та адекватності чинникам зовнішнього середовища.

Аналіз грошових потоків повинен передбачати системне аналітичне дослідження, основними напрямками якого визнані: аналіз обсягу, аналіз динаміки грошових потоків, аналіз джерел формування грошових коштів,

аналіз напрямків використання грошових коштів, аналіз ритмічності та рівномірності, аналіз синхронності, аналіз збалансованості грошових потоків, аналіз ефективності управління грошовими потоками. Проведення кожного напрямку аналізу потребує використання спеціальної системи аналітичних показників ретроспективного, оперативного та перспективного аналізу, структурованої в підсистеми експрес - та поглибленого аналізу.

Система показників аналізу стану грошових потоків та ефективності управління ними повинна включати спеціальні аналітичні інструменти різного ступеню складності та агрегації, що дозволяють описувати загальний рівень платоспроможності підприємства, обсяги та динаміку грошових потоків, структуру джерел формування та напрямків використання грошових потоків, ступінь їх ритмічності, рівномірності, синхронності та збалансованості, рівень ефективності управління ними.

Система контролю грошових потоків представляє систему заходів з перевірки виконання та забезпечення реалізації управлінських рішень стосовно грошових потоків, спрямовану на підвищення ефективності управління ними.

Ефективне управління грошовими потоками на підприємстві передбачає реалізацію їх тотального інтегрованого планування, визначеного як трьохрівнева система (що включає стратегічне, тактичне та оперативне планування), яка спрямована на досягнення стану фінансової рівноваги та стійкого економічного зростання. Обґрунтовані методологічні засади побудови системи планування грошових потоків як невід'ємної функціональної підсистеми управління ними на торговельному підприємстві: її об'єкт, критерії планування кожного рівня, взаємозв'язок різнострокових планів, критерії та процедуру їх узгодження.

Відповідно до запропонованої методики аналізу грошових потоків, їх аналітичне дослідження рекомендується проводити за трьома основними напрямками: аналіз абсолютних величин грошових потоків, їх структури та динаміки; аналіз грошових потоків за відносними показниками; дослідження

потоків грошових коштів із використанням прийомів аналізу часових рядів.

Аналіз економічних і фінансових показників діяльності досліджуваного підприємства показав, що валовий дохід від реалізації за аналізований період зменшився, що може бути спричинене тим, що продукція не є товаром широкого і повсякденного вжитку. А оскільки по підприємству йдуть значні капітальні витрати на розвиток виробництва, то відбувається здорожчання кінцевої продукції, що теж не дуже стимулює споживчий попит на ринку. Тому чистий прибуток підприємства зростає, але невеликими темпами, бо рівень розвитку підприємств – споживачів продукції знаходиться ще не на належному рівні, а отже і платоспроможний попит є невисоким.

Провівши оцінку фінансового стану підприємства ПАТ «Технологія» можемо відмітити, що у 2007 та 2008 роках на підприємстві спостерігається абсолютна фінансова стійкість, що саме по собі вже свідчить про надійність даного суб'єкту господарювання, тобто підприємство не залежить від несприятливих коливань на ринку позикового капіталу. Коефіцієнт автономії за аналізований період зріс на 110,25 % – це свідчить про те, що 82 % від загальної суми коштів, котру має підприємство в своєму розпорядженні в 2008 році, становить його власний капітал. А виконання золотого правила економіки в 2007 році є свідченням раціональності процесу виробництва, що здійснює підприємство, тобто воно йде шляхом інтенсифікації виробничого процесу, коли кожна додаткова одиниця ресурсів приносить більше корисності. Значення коефіцієнта зносу в 2008 році, становить 41%, тобто основні засоби підприємства потребують модернізації у майбутньому. Збільшенням оборотних активів на підприємстві в 4 рази за аналізований період відбулося в наслідок реалізації більш застарілого обладнання. Таким чином підприємство може в 2008 році на 427 % покрити свої зобов'язання.

Коефіцієнтний аналіз управління грошовими потоками на підприємстві, засвідчив її незадовільний стан у 2004-2006 роках, що проявляється у відсутності управлінського обліку та планування грошових потоків на підприємстві, недостатньо ефективній організації аналізу,

обмеженому діапазоні методів контролю та регулювання грошових потоків.

Позитивно можемо трактувати динаміку зростання аналізованих показників грошових потоків у 2007-2008 роках. Грошові надходження повністю перекривають виплати підприємства, спостерігається скорочення майбутніх надходжень, тобто все менша частка оборотних активів утримується підприємством у формі заборгованості дебіторів, на підприємстві з кожним роком зростає чистий грошовий потік, який спроможний повністю перекрити дебіторську та кредиторську заборгованість. Хоча показники і мають позитивні значення, проте залишаються ще на не досить високому рівні. Тобто ефективність управління грошовими потоками на підприємстві ПАТ «Технологія» необхідно підвищувати. В зв'язку з цим, керівництву підприємства необхідно здійснювати пошук, дослідження та впровадження сучасних механізмів ефективного планування, моніторингу та контролінгу за ефективністю формування та управління грошовими потоками. Здійснити розробку методики оперативного управління високоліквідними оборотними коштами на підприємстві, а також здійснювати оперативне фінансове планування, яке на сьогоднішній день відсутнє на досліджуваному суб'єкті господарювання, тобто на підприємстві необхідно розробити та впровадити річний фінансовий план, баланс грошових надходжень, платіжний календар та консолідований бюджет.

Підвищення ефективності роботи суб'єктів господарювання безпосередньо пов'язано з управлінням оборотними коштами, що дозволяє оптимізувати необхідну їх величину. В результаті виконаного дослідження встановлено, що в економічній практиці досліджуваного підприємства не було досвіду управління грошовими коштами, що зумовлено як відсутністю відповідного методичного забезпечення, так і станом економіки країни в цілому.

Для обґрунтування управлінських рішень щодо оптимізації грошових потоків, як за обсягами, так і у просторі та часі, запропоновано моделі

мінімізації залишків грошових коштів на рахунках підприємств. Застосування методів Баумоля, Міллера та Орра дало можливість проаналізувати залишки грошових коштів досліджуваного підприємства, обґрунтувати оптимальні їх обсяги.

Таким чином здійснивши всі необхідні розрахунки, ми вирахували, що для ПАТ «Технологія» оптимальним є залишок грошових коштів в розмірі 3 680 738,15 грн. на початок період. Залишок грошових коштів повинен перебувати в межах від 1 000 000 грн. до 2 474 659,77 грн. У разі виходу за цей інтервал його необхідно поповнювати до межі 3 474 659,77 грн.

Здійснивши комплексний коефіцієнтний аналіз грошових потоків підприємств, який включає розрахунок фінансових показників, котрі характеризують формування та використання потоків грошових коштів підприємства, нами на базі матриці фінансових показників коефіцієнтного аналізу грошових потоків підприємства, була запропонована п'ятифакторна мультиплікативна модель оцінки ефективності грошових потоків у статичній і динамічній формах, що дозволяє виявити силу та напрямок впливу окремих чинників на показник ефективності грошових потоків.

У результаті проведеного факторного аналізу ефективності грошового потоку підприємства ПАТ «Технологія» зроблено висновок, що на показник ефективності потоку грошових коштів у 2008 році, найбільшою мірою впливає коефіцієнт інкасації дебіторської заборгованості, найменшою – коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості грошовими виплатами.

Таким чином, у результаті оцінки ефективності грошового потоку досліджуваного підприємства за допомогою мультиплікативної моделі виявлені основні фактори, які її визначають та зроблені відповідні висновки про вплив даних факторів на її величину.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева, Г. І. Економічний аналіз [Текст] : навч.-метод. посіб. / Г. І. Андреева. – Київ : Знання, 2008. – 263 с. – ISBN 978-966-4346-365-0.
2. Андрієць, В. С. Дослідження основних сутнісних характеристик "грошових потоків підприємства" [Текст] / В. С. Андрієць // Актуальні проблеми економіки. – 2008. - N 8. – С. 167-172
3. Андрієць, В. С. Структурно-логічна схема оптимізації грошових потоків торговельних підприємств [Текст] / В. С. Андрієць // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – N 7. – С. 3-6
4. Баланс [Електронний ресурс] : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 2 від 31 березня 1999 р. N 87. – Режим доступу : <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=92&ArtID=15&PHPSESSID=nqvietfe8nqhsk66amh8b481o6>
5. Баліцька, В. В. Загальні параметри грошових потоків підприємств України [Текст] : / В. В. Баліцька // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 7. – С. 121 – 127.
6. Білик, М. Д. Грошові потоки підприємств у мікро та макроекономічному аспекті [Текст] : / М. Д. Білик, С. І. Надточій // Фінанси України. – 2007. – № 6. – С. 133 – 148.
7. Білик, М. Д. Фінансовий аналіз [Текст] навч. посіб. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К. : КНЕУ, 2007. – 592 с. – ISBN 966-574-799-1.
8. Бланк, И. А. Основы финансового менеджмента [Текст] / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр : Эльга, 2000. – 512 с. – ISBN 5-89329-067-3.
9. Бланк, И. А. Управление прибылью [Текст] / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1998. – 544 с. – ISBN 5-89329-067-2.
10. Бланк, И. А. Финансовый менеджмент [Текст] : учебный курс / И. А. Бланк. – 2-е изд., перераб. и доп. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2004. – 656 с.

11. Бланк, И. А. Основы финансового менеджмента: В 2 т. Т. 1 [Текст] / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр : Эльга, 2001. – 592. – (Библиотека финансового менеджера). – ISBN 966-521-140-4.
12. Бланк, И. А. Основы финансового менеджмента: В 2 т. Т. 2 [Текст] / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр : Эльга, 2001. – 512. – (Библиотека финансового менеджера). – ISBN 966-521-145-5.
13. Бойчук, І. М. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / І. М. Бойчук, М. С. Хирів. – К. : Атіка, 2004. – 480 с. – ISBN 966-95-596-7-7.
14. Бутинець, Ф. Ф. Економічний аналіз [Текст] : навчальний посібник / Ф. Ф. Бутинець – Житомир : Рута, 2003. – 680 с.
15. Варавка, В. В. Аналіз ділової активності як інструмент управління грошовими потоками підприємства [Текст] / В. В. Варавка // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – N 2. – С. 184-192
16. Височан, О. Формування моделі активного контролю та її реалізація на ділянці обліку грошових коштів і їх еквівалентів [Текст] / О. Височан // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – N 2. – С. 50-57
17. Гриньова, В. М. Фінанси підприємств [Текст] : навч. посіб. / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – К. : Знання - Прес, 2006. – 423 с. – ISBN 966-311-040-6.
18. Грідчина, М. В. Управління фінансами акціонерних товариств [Текст] : навч. посіб. / М. В. Грідчина. – К. : А.С.К., 2005. – 384 с. – ISBN 966-539-472-X.
19. Дєєва, Н. М. Фінансовий аналіз [Текст] : навчальний посібник / Н. М. Дєєва, О. І. Дедіков ; Мін-во освіти і науки України, Дніпропетровська держ. фінансова академія. – К. : ЦУЛ, 2007. – 328 с. – ISBN 966-364-381-1.
20. Дохід [Електронний ресурс] : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 від 29 листопада 1999 року N 290. – Режим доступу : <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=92&ArtID=133>

21. Економіка підприємства [Текст] : підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – К. : КНЕУ, 2001. – 528 с. : іл. – ISBN 966-754-148-9.
22. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств [Текст] : навч. посіб. / [Чепурда Л. М., Беяєва С. С., Плахотнікова М. В. та ін.] ; під. заг. ред. Л. М. Чепури. – К. : ВД Професіонал, 2005. – 272 с.
23. Звіт про власний капітал [Електронний ресурс] : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 5 від 31 березня 1999 р. N 87. – Режим доступу : <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=92&ArtID=136>
24. Звіт про рух грошових коштів [Електронний ресурс] : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 4 від 31 березня 1999 р. N 87. – Режим доступу: <http://prou4ot.info/index.php?section=browse&CatID=92&ArtID=135>
25. Звіт про фінансові результати [Електронний ресурс] : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 від 31 березня 1999 р. N 87. – Режим доступу: <http://prou4ot.info/index.php?section=browse&CatID=92&ArtID=134>
26. Ібатуллін, Ш. І. Макроекономічний аналіз грошових потоків [Текст] : / Ш. І. Ібатуллін // Економіка АПК. – 2000. – № 3. – С. 51 – 58.
27. Івахненко, В. М. Курс економічного аналізу [Текст] : навч. – метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В. М. Івахненко, М. І. Горбаток. – К. : КНЕУ, 2006. – 302 с. – ISBN 966-7767-54-X.
28. Ігоніна, К. А. Теоретичні аспекти планування грошових потоків підприємств [Текст] : / К. А. Ігоніна // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 5. – С. 17 – 22.
29. Ізмайлова, К. В. Фінансовий аналіз [Текст] : навчальний посібник / К. В. Ізмайлова ; МАУП. – 2-ге вид., стереотип. – К. : МАУП, 2001. – 152 с. – ISBN 966-608-112-1.
30. Кислиця, О. Я. Економічний аналіз [Текст] : курс лекцій / О. Я. Кислиця, І. М. Мягких ; Європейський ун-т. – К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2003. – 171 с. – ISBN 966-301-000-2.

31. Кірейцев, Г. Г. Фінанси підприємств [Текст] : навч. посіб. / за ред. д.е.н., проф. Г. Г. Кірейцева. – Київ : ЦУЛ, 2002. – 268 с. – ISBN 966-7570-91-6.
32. Ковалёв, В. В. Финансовый анализ [Текст] : учебн. пособ. / В. В. Ковалёв. – Москва : Финансы и статистика, 1998. – 512 с. – ISBN 966-301-600-2.
33. Козлюк, А. М. Про розмежування понять "фінансовий" та "грошовий" потоки [Текст] / А. М. Козлюк // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – N 6. – С. 17-20
34. Коробов, М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств [Текст] : навч. посіб. / М. Я. Коробов. – К. : Знання, 2002. – 294 с. – ISBN 966-620-115-1.
35. Костирко, О. Г. Використання методу коефіцієнтів для оцінки фінансового стану підприємства [Текст] / О. Г. Костирко // Економіка АПК. – 2008. - N 7. – С. 54-56
36. Крамаренко, В. І. Управління ресурсами підприємства [Текст] : навчальний посібник / В. І. Крамаренко, Б. І. Холод. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 288 с.
37. Крамаренко, Г. О. Фінансовий аналіз і планування [Текст] : навч. посіб. / Г. О. Крамаренко. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с. – ISBN 966-8253-33-7.
38. Крамаренко, Г. О. Фінансовий менеджмент [Текст] : підручник. / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 520 с.
39. Лігоненко, Л. О. Управління грошовими коштами торговельного підприємства [Текст] : навч. посіб. / Л. О. Лігоненко, Г. В. Ковальчук. – К. : КДТЕУ, 1998. – 156 с. – ISBN 966-7376-01-X.
40. Мальцев, А. Имитационное моделирование денежных потоков [Текст] / А. Мальцев, П. Тимофеев, М. Заева // Рынок ценных бумаг. – 2006. - N 7. – С. 76-79
41. Маркіна, І. А. Менеджмент підприємства [Текст] / І. А. Маркіна. – К. : Вища школа, 2000. – 76 с.

42. Матюшенко І. Ю. Основи фінансового менеджменту [Текст] : навч. посіб. / І. Ю. Матюшенко. – Київ : ЦНЛ, 2003. – 220 с. – ISBN 966-8253-69-X.
43. Митякова, О. И. Оптимизация денежных потоков как инструмент кризисного управления предприятием [Текст] / О. И. Митякова // Финансы и кредит. – 2005. – N 30. – С. 45-50
44. Мних, Є. В. Економічний аналіз [Текст] : підручник / Є. В. Мних. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с. – ISBN 966-8253-36-1.
45. Мойсеєнко, І. П. Інвестування [Текст] : навчальний посібник / І. П. Мойсеєнко. – К. : Знання, 2006. – 490 с. – ISBN 966-346-097-0.
46. Надточій, С. І. Загальна оцінка грошових потоків підприємства як основа управління ними [Текст] / С. І. Надточій // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – N 5. – С. 41-49
47. Надточій, С. І. Коефіцієнтний аналіз грошових потоків підприємства в аспекті управління ними [Текст] / С. І. Надточій // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – N 7. – С. 8-12
48. Надточій, С. І. Практичні рекомендації щодо імплементації та контролінгу результатів прогнозування та бюджетування грошових потоків підприємства [Текст] / С. І. Надточій // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – N 12. – С. 90-94
49. Надточій, С. І. Теоретичні основи грошових потоків підприємства [Текст] / С. І. Надточій // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – N 12. – С. 83-88
50. Нікбахт, Е. Фінанси [Текст] : пер. з англ. / Е. Нікбахт, А. Гроппеллі . – К. : Основи, 1993. – 383 с. – ISBN 5-7707-3316-0.
51. Олійник, О. В. Економічний аналіз [Текст] : практикум / О. В. Олійник ; ред. Ф. Ф. Бутинець. – 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир : Рута, 2003. – 496 с. – (Навчальні посібники з бухгалтерського обліку). – ISBN 966-8059-18-2.

52. Партин, Г. О. Фінанси підприємств [Текст] : навчальний посібник / Г. О. Партин, А. Г. Загородній. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2006. – 379с. – ISBN 966-345-169-1.
53. Плотніков, О. В. Фінансовий менеджмент у транснаціональних корпораціях [Текст] : навчальний посібник / О. В. Плотніков. – К. : Кондор, 2008. – 45.00 с. – ISBN 966-7982-18-1.
54. Поддєрьогін, А. М. Ефективність управління грошовими потоками підприємства [Текст] : / А. М. Поддєрьогін, Я. І. Невмержицький // Фінанси України. – 2007. – № 11. – С. 119 – 128.
55. Подольська, В. О. Фінансовий аналіз [Текст] / В. О. Подольська, О. В. Яріш. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с. – ISBN 966-364-360-2.
56. Прушківський, В. Г. Теоретичні і прикладні аспекти управління грошовими потоками на підприємстві [Текст] / В. Г. Прушинський, Т. М. Тіховська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 3. – С. 36 – 40.
57. Романюк, Т. П. Проблеми оподаткування і детінізації грошових потоків, що надходять в Україну від закордонних трудових мігрантів [Текст] / Т. П. Романюк // Україна: аспекти праці. – 2005. – № 3. – С. 49 – 45.
58. Рум`янцев, А. П. Зовнішньоекономічна діяльність [Текст] : навчальний посібник / А. П. Рум`янцев, Н. С. Рум`янцева ; Мін-во освіти і науки України. – К. : ЦНЛ, 2004. - 384 с. – ISBN 966-8253-65-5.
59. Рупняк, М. Я. Фінанси акціонерних товариств [Текст] / М. Я. Рупняк // Фінанси України. – 2004. – № 5. – С. 105 – 111.
60. Савицька, Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст] : навч. посіб. / Г. В. Савицька. – К. : Знання, 2007. – 668 с. – ISBN 966-346-291-4.
61. Слав`юк, Р. А. Фінанси підприємств [Текст] : навчальний посібник / Р. А. Слав`юк. – 3-є вид., доп. і перероб. – К. : ЦУЛ, 2002. – 460. – ISBN 966-7938-51-4.

62. Старостепко, Г. Г. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посібник / Г. Г. Старостепко, Н. В. Мірко – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 224 с.
63. Суторміна, В. М. Фінанси зарубіжних корпорацій [Текст] : навч. посіб. / В. М. Суторміна, В. М. Федосов, Н. С. Рязанова ; за ред. В. М. Федосова – К. : Либідь, 1993. – 247 с.
64. Тарасенко, Н. В. Економічний аналіз [Текст] : навчальний посібник / Н. В. Тарасенко. – 4-е вид., стереотип. – Львів : Новий Світ-2000, 2008. – 344 с. – ISBN 966-7827-31-3.
65. Финансовое планирование и контроль [Текст] : пер. с англ. / под ред. М. А. Поукока, А. Х. Тейлора. – М. : ИНФРА-М, 1996. – 480 с.
66. Філімоненков, О. С. Фінанси підприємств [Текст] : навч. посіб. / О. С. Філімоненков. – К. : МАУП, 2004. – 328 с. : іл. – ISBN 966-608-465-1.
67. Фінанси підприємств [Текст] : навч. посіб. / за ред. д.е.н., проф. Г. Г. Кірейцева. – Київ : ЦУЛ, 2002. – 268 с. – ISBN 966-7570-91-6.
68. Фінанси підприємств [Текст] : підручник / [Поддерьогін А. М., Білик М. Д., Буряк Л. Д. та ін.] ; ред. проф. А. Д. Поддерьогін. – К. : КНЕУ, 2006. – 552 с. – ISBN 966-574-495-5.
69. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К. : КНЕУ, 2007. – 592 с. – ISBN 966-574-799-1.
70. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / С. Я. Салига, Н. В. Дачій, С. О. Корецька, Н. В. Несторенко, К. С. Салила. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 210 с. – ISBN 966-364-170-3.
71. Фінансовий аналіз [Текст] : навчальний посібник / О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька ; ; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. – К. : КНЕУ, 2005. – 592 с. – ISBN 966-574-799-1.
72. Фінансовий менеджмент [Текст] : навчальний посібник / за ред. проф. Г. Г. Кірейцева. – К. : ЦУЛ, 2002. – 496 с. – ISBN 966-683-024-8.

73. Фінансовий менеджмент [Текст] : навчальний посібник / Мін-во освіти і науки України ; ред. Г. Г. Кірейцев. – 3-є вид., перероб. і доп. – К. : ЦНЛ, 2004. – 531. – ISBN 966-8253-96-5.
74. Фінансовий менеджмент [Текст] : навчальний посібник / Н. В. Дацій [и др.] ; Мін-во освіти і науки України, Запорізька держ. інженерна академія. – К. : ЦНЛ, 2006. – 274 с. – ISBN 966-364-170-3.
75. Фінансовий менеджмент [Текст] : підручник / Мін-во освіти і науки України, КНЕУ ; ред. А. М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с. – ISBN 966-574-671-5.
76. Черемушкин, С. Оценка финансового состояния компании на основе денежных коэффициентов [Текст] / С. Черемушкин // Финансовый менеджмент. – 2007. – N 5. – С. 11-23
77. Чернелевський, Л. М. Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі [Текст] : підручник / Л. М. Чернелевський ; Мін-во освіти і науки України, Науково-метод. центр вищої освіти. – К. : Пектораль, 2003. – 312 с. – ISBN 966-96307-0-3.
78. Шелудько, В. М. Фінансовий менеджмент [Текст] : навч. посіб. / В. М. Шелудько. – К. : Знання, 2006. – 439 с. – ISBN 966-346-084-9.
79. Школьник, І. О. Фінансовий менеджмент [Текст] : навч. посіб. / І. О. Школьник, І. М. Боярко, Б. І. Сюркало. – Суми. : Університетська книга, 2009. – 301 с. – ISBN 978-966-680-439-9.
80. Шморгун, Наталія Петрівна. Фінансовий аналіз [Текст] : навчальний посібник / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – К. : ЦНЛ, 2006. – 528 с. – ISBN 966-364-333-1.
81. Яструбецька, Л. С. Грошові потоки в оцінці інвестиційного проекту підприємства [Текст] / Л. С. Яструбецька // Фінанси України. – 2005. – N 5. – С. 101-110

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс ПАТ «Технологія» на 31.12.2004

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
- залишкова вартість	010	23,2	15,1
- первісна вартість	011	51,4	53
- накопичена амортизація	012	28,2	37,9
Незавершене будівництво	020	1 124	88,7
Основні засоби:			
- залишкова вартість	030	12 020,9	34 195,1
- первісна вартість	031	15 403,4	40 787,8
- знос	032	3 382,5	6 592,7
Довгострокові біологічні активи:			
- справедлива (залишкова) вартість	035		
- первісна вартість	036		
- накопичена амортизація	037		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	0	0
- інші фінансові інвестиції	045	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	287,4	59,4
Відстрочені податкові активи	060	403,7	1 357,9
Інші необоротні активи	070	0	0
Усього за розділом I	080	13 859,2	35 716,2
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	4 004,5	7 322,2
Поточні біологічні активи	110	0	0
Незавершене виробництво	120	0	8,7
Готова продукція	130	1 531,9	1 174,4
Товари	140	2 794,6	4 512,2
Векселі одержані	150	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
- чиста реалізаційна вартість	160	14 023,3	12 521,8

Продовження додатку А

- первісна вартість	161	14 023,3	12 521,8
- резерв сумнівних боргів	162	0	0
Дебіторська заборгованість за рахунками:			
- за бюджетом	170	24,9	1 364,5
- за виданими авансами	180	3 386,2	29,5
- з нарахованих доходів	190	0	0
- із внутрішніх розрахунків	200	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	2 465,7	1 031,6
Поточні фінансові інвестиції	220	5,7	5,7
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
- в національній валюті	230	331,3	1 146
- в іноземній валюті	240	0,7	121,6
Інші оборотні активи	250	475,8	59,5
Усього за розділом II	260	29 044,6	29 297,7
III. Витрати майбутніх періодів	270	65,6	65,4
Баланс	280	42 969,4	65 079,3
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	14	300
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	3 726,1	3 726
Інший додатковий капітал	330	0	0
Резервний капітал	340	2,1	3,5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	13 436,4	21 168,6
Неоплачений капітал	360	0	0
Вилучений капітал	370	0	0
Усього за розділом I	380	17 178,6	25 198,1
II. Забезпечення наступних виплат та платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	0	0
Інші забезпечення	410	0	0
Сума страхових резервів	415		

Продовження додатку А

Сума часток перестраховиків у страхових резервах	416		
Цільове фінансування	420	-6,9	-0,1
Усього за розділом II	430	-6,9	-0,1
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	2 870,1	5 595,3
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	470	1 688,8	409,2
Усього за розділом III	480	4 558,9	6 004,5
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	6 769,1	2 300
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	0	0
Векселі видані	520	91,8	1 286
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	11 250,9	28 646
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
- з одержаних авансів	540	28,5	28,5
- з бюджетом	550	574,1	898,8
- з позабюджетних платежів	560	0	0
- зі страхування	570	144,6	181,4
- з оплати праці	580	229,7	365,8
- з учасниками	590	0	0
- із внутрішніх розрахунків	600	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	2 150,1	170,3
Усього за розділом IV	620	21 238,8	33 876,8
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	42 969,4	65 079,3

Додаток Б

Звіт про фінансові результати ПАТ «Технологія» за 2004 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	138 306	128 161
Податок на додану вартість	015	(20 422)	(16 156,8)
Акцизний збір	020	(0)	(0)
	025	(0)	(0)
Інші вирахування з доходу	030	(0)	(0)
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	117 884	112 004
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(94 262,2)	(91 575,8)
Валовий прибуток:			
- прибуток	050	23 622,3	20 428,4
- збиток	055	(0)	(0)
Інші операційні доходи	060	17 185,3	31 408,4
Адміністративні витрати	070	(2 430,3)	(1 978)
Витрати на збут	080	(6 309,2)	(5 777,6)
Інші операційні витрати	090	(18 736,1)	(7 017)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
- прибуток	100	13 332	37 064,2
- збиток	105	(0)	(0)
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	240,1	1 327
Інші доходи	130	185,8	1 943,4
Фінансові витрати	140	(1 599,2)	(1 142,8)
Втрати від участі в капіталі	150	(0)	(0)
Інші витрати	160	(572,6)	(29 363,2)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
- прибуток	170	11 586,1	9 828,6
- збиток	175	(0)	(0)

Продовження додатку Б

Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	2 896,5	2 948,6
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
- прибуток	190	8 689,6	6 880
- збиток	195	(0)	(0)
Надзвичайні:			
- доходи	200	0	0
- витрати	205	(0)	(0)
Податки з надзвичайного прибутку	210	0	0
Чистий:			
- прибуток	220	8 689,6	6 880
- збиток	225	(0)	(0)

Додаток В

Звіт про рух грошових коштів ПАТ «Технологія» за 2004 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період		За попередній період	
		Находження	Видаток	Находження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	11 586,1	0	9 828,6	0
Коригування на:					
- амортизацію необоротних активів	020	3 334,1	X	1 800,5	X
- збільшення (зменшення) забезпечень	030	5,5	0	0	2,2
- збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040	6 607,5	5 841,2	4,2	13
- збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050	146,7	0	123,6	0
Витрати на сплату відсотків	060	1 599,2	X	1 142,8	X
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070	17 437,9	0	12 884,5	0
Зменшення (збільшення):					
- оборотних активів	080	682,5	0	0	946,3
- витрат майбутніх періодів	090	0,2	0	0	49,6
Збільшення (зменшення):					
- поточних зобов'язань	100	17 107,1	0	0	847,5
- доходів майбутніх періодів	110	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	120	35 227,7	0	11 041,1	0
Сплачені:					
- відсотки	130	X	1 599,2	X	1 142,8
- податки на прибуток	140	X	2 960,6	X	2 948,6
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150	30 667,9	0	6 949,7	0
Рух коштів від надзвичайних подій	160	0	0	0	0

Продовження додатку В

Чистий рух коштів від операційної діяльності	170	30 667,9	0	6 949,7	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
- фінансових інвестицій	180	0	X	0	X
- необоротних активів	190	110,6	X	447,1	X
- майнових комплексів	200	0	0	0	0
Отримані:					
- відсотки	210	0	X	0	X
- дивіденди	220	0	X	0	X
Інші надходження	230	0	X	2 516,3	X
Придбання:					
- фінансових інвестицій	240	X	0	X	0
- необоротних активів	250	X	24 543,7	X	5 412,4
- майнових комплексів	260	X	0	X	0
Інші платежі	270	X	2 118,9	X	6 786,5
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280	0	26 552	0	9 235,5
Рух коштів від надзвичайних подій	290	0	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300	0	26 552	0	9 235,5
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310	287,3	X	0	X
Отримані позики	320	104 462	X	119 700	X
Інші надходження	330	0	X	0	X
Погашення позик	340	X	106 206	X	117 090
Сплачені дивіденди	350	X	957,4	X	150,4
Інші платежі	360	X	0	X	298,8
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370	0	2 414	2 160,8	0
Рух коштів від надзвичайних подій	380	0	0	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	0	2 414	2 160,8	0
Чистий рух коштів за звітний період	400	1 701,9	0	0	125
Залишок коштів на початок року	410	332	X	448,2	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420	5 841,2	6 607,5	13	4,2
Залишок коштів на кінець року	430	1 267,6	X	332	X

Додаток Г

Баланс ПАТ «Технологія» на 31.12.2005

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
- залишкова вартість	010	15,1	8
- первісна вартість	011	53	53,7
- накопичена амортизація	012	37,9	45,7
Незавершене будівництво	020	88,7	261,6
Основні засоби:			
- залишкова вартість	030	34 195,1	57 306,8
- первісна вартість	031	40 787,8	76 160,1
- знос	032	6 592,7	18 853,3
Довгострокові біологічні активи:			
- справедлива (залишкова) вартість	035		
- первісна вартість	036		
- накопичена амортизація	037		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	0	0
- інші фінансові інвестиції	045	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	59,4	0
Відстрочені податкові активи	060	1 357,9	1 854,7
Інші необоротні активи	070	0	0
Усього за розділом I	080	35 716,2	59 431,1
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	7 322,2	7 134,1
Поточні біологічні активи	110	0	0
Незавершене виробництво	120	8,7	2 443,5
Готова продукція	130	1 174,4	1 833,5
Товари	140	4 512,2	4 584,1
Векселі одержані	150	0	0

Продовження додатку Г

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
- чиста реалізаційна вартість	160	12 521,8	15 346,8
- первісна вартість	161	12 521,8	15 346,8
- резерв сумнівних боргів	162	0	0
Дебіторська заборгованість за рахунками:			
- за бюджетом	170	1 364,5	2,2
- за виданими авансами	180	29,5	895,9
- з нарахованих доходів	190	0	0
- із внутрішніх розрахунків	200	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	1 031,6	158,8
Поточні фінансові інвестиції	220	5,7	5,7
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
- в національній валюті	230	1 146	550,5
- в іноземній валюті	240	121,6	354,4
Інші оборотні активи	250	59,5	461,7
Усього за розділом II	260	29 297,7	33 771,2
III. Витрати майбутніх періодів	270	65,4	229,3
Баланс	280	65 079,3	93 431,6

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	300	600
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	3 726	19 850,4
Інший додатковий капітал	330	0	15 694,2
Резервний капітал	340	3,5	150
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	21 168,6	31 681,4
Неоплачений капітал	360	0	0
Вилучений капітал	370	0	0
Усього за розділом I	380	25 198,1	67 976
II. Забезпечення наступних виплат та платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	0	0

Продовження додатку Г

Інші забезпечення	410	0	0
Сума страхових резервів	415		
Сума часток перестраховиків у страхових резервах	416		
Цільове фінансування	420	-0,1	-0,1
Усього за розділом II	430	-0,1	-0,1
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	5 595,3	10 943,9
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	470	409,2	130,2
Усього за розділом III	480	6 004,5	11 074,1
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	2 300	1 318,8
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	0	0
Векселі видані	520	1 286	308,6
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	28 646	9 107,9
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
- з одержаних авансів	540	28,5	417,3
- з бюджетом	550	898,8	2 396,3
- з позабюджетних платежів	560	0	0
- зі страхування	570	181,4	246
- з оплати праці	580	365,8	537,3
- з учасниками	590	0	0
- із внутрішніх розрахунків	600	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	170,3	49,4
Усього за розділом IV	620	33 876,8	14 381,6
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	65 079,3	93 431,6

Додаток Д
Звіт про фінансові результати ПАТ «Технологія» за 2005 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	185 799,5	138 306,5
Податок на додану вартість	015	(26 001,4)	(20 422)
Акцизний збір	020	(0)	(0)
	025	(0)	(0)
Інші вирахування з доходу	030	(0)	(0)
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	159 798,1	117 884,5
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(122 333,9)	(94 262,2)
Валовий прибуток:			
- прибуток	050	37 464,2	23 622,3
- збиток	055	(0)	(0)
Інші операційні доходи	060	21 964,6	17 185,3
Адміністративні витрати	070	(3 587,4)	(2 430,3)
Витрати на збут	080	(9 254,1)	(6 309,2)
Інші операційні витрати	090	(19 820,4)	(18 736,1)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
- прибуток	100	26 766,9	13 332
- збиток	105	(0)	(0)
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	0	240,1
Інші доходи	130	496,8	185,8
Фінансові витрати	140	(1 915,5)	(1 599,2)
Втрати від участі в капіталі	150	(0)	(0)
Інші витрати	160	(2 657,3)	(572,6)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
- прибуток	170	22 690,9	11 586,1
- збиток	175	(0)	(0)

Продовження додатку Д

Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	5 672,7	2 896,5
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
- прибуток	190	17 018,2	8 689,6
- збиток	195	(0)	(0)
Надзвичайні:			
- доходи	200	0	0
- витрати	205	(0)	(59,7)
Податки з надзвичайного прибутку	210	0	0
Чистий:			
- прибуток	220	17 018,2	8 689,6
- збиток	225	(0)	(0)

Додаток Е

Звіт про рух грошових коштів ПАТ «Технологія» за 2005 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період		За попередній період	
		Находження	Видаток	Находження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	22 690,9	0	11 586,1	0
Коригування на:					
- амортизацію необоротних активів	020	9 698,9	X	3 334,1	X
- збільшення (зменшення) забезпечень	030	0	0	5,5	0
- збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040	3 838,3	5 240,6	6 607,5	5 841,2
- збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050	2 160,5	0	146,7	0
Витрати на сплату відсотків	060	1 915,5	X	1 599,2	X
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070	35 063,5	0	17 437,9	0
Зменшення (збільшення):					
- оборотних активів	080	0	4 836,2	682,5	0
- витрат майбутніх періодів	090	0	163,9	0,2	0
Збільшення (зменшення):					
- поточних зобов'язань	100	0	18 514	17 107,1	0
- доходів майбутніх періодів	110	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	120	11 549,4	0	35 227,7	0
Сплачені:					
- відсотки	130	X	1 915,5	X	1 599,2
- податки на прибуток	140	X	5 001	X	2 960,6
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150	4 632,9	0	30 667,9	0
Рух коштів від надзвичайних подій	160	0	0	0	0

Продовження додатку Е

Чистий рух коштів від операційної діяльності	170	4 632,9	0	30 667,9	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
- фінансових інвестицій	180	0	X	0	X
- необоротних активів	190	436,1	X	110,6	X
- майнових комплексів	200	0	0	0	0
Отримані:					
- відсотки	210	0	X	0	X
- дивіденди	220	0	X	0	X
Інші надходження	230	0	X	0	X
Придбання:					
- фінансових інвестицій	240	X	0	X	0
- необоротних активів	250	X	11 201,4	X	24 543,7
- майнових комплексів	260	X	0	X	0
Інші платежі	270	X	0	X	2 118,9
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280	0	10 765,3	0	26 552
Рух коштів від надзвичайних подій	290	0	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300	0	10 765,3	0	26 552
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310	0	X	287,3	X
Отримані позики	320	167 501	X	104 462	X
Інші надходження	330	0	X	0	X
Погашення позик	340	X	163 134	X	106 206
Сплачені дивіденди	350	X	0	X	957,4
Інші платежі	360	X	0	X	0
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370	4 367,4	0	0	2 414
Рух коштів від надзвичайних подій	380	0	0	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	4 367,4	0	0	2 414
Чистий рух коштів за звітний період	400	0	1 765	1 701,9	0
Залишок коштів на початок року	410	1 267,6	X	332	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420	5 240,6	3 838,3	5 841,2	6 607,5
Залишок коштів на кінець року	430	904,9	X	1 267,6	X

Додаток Ж

Баланс ПАТ «Технологія» на 31.12.2006

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
- залишкова вартість	010	8	163,6
- первісна вартість	011	53,7	278,4
- накопичена амортизація	012	45,7	114,8
Незавершене будівництво	020	261,6	556,2
Основні засоби:			
- залишкова вартість	030	57 306,8	76 067,3
- первісна вартість	031	76 160,1	106 615,3
- знос	032	18 853,3	30 548
Довгострокові біологічні активи:			
- справедлива (залишкова) вартість	035		
- первісна вартість	036		
- накопичена амортизація	037		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	0	0
- інші фінансові інвестиції	045	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	0	0
Відстрочені податкові активи	060	1 854,7	1 538,6
Інші необоротні активи	070	0	0
Усього за розділом I	080	59 431,1	78 325,7
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	7 134,1	11 225,9
Поточні біологічні активи	110	0	0
Незавершене виробництво	120	2 443,5	3 897,1
Готова продукція	130	1 833,5	3 652,8
Товари	140	4 584,1	3 635,5
Векселі одержані	150	0	600
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			

Продовження додатку Ж

- чиста реалізаційна вартість	160	15 346,8	32 674,4
- первісна вартість	161	15 346,8	32 674,4
- резерв сумнівних боргів	162	0	0
Дебіторська заборгованість за рахунками:			
- за бюджетом	170	2,2	38,7
- за виданими авансами	180	895,9	2 295,8
- з нарахованих доходів	190	0	0
- із внутрішніх розрахунків	200	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	158,8	90,7
Поточні фінансові інвестиції	220	5,7	5,7
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
- в національній валюті	230	550,5	458,8
- в іноземній валюті	240	354,4	0,8
Інші оборотні активи	250	461,7	2 763,8
Усього за розділом II	260	33 771,2	61 340
III. Витрати майбутніх періодів	270	229,3	233,2
Баланс	280	93 431,6	139 898,9

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	600	600
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	19 850,4	19 850,4
Інший додатковий капітал	330	15 694,2	15 694,2
Резервний капітал	340	150	150
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	31 681,4	55 206
Неоплачений капітал	360	0	0
Вилучений капітал	370	0	0
Усього за розділом I	380	67 976	91 500,6
II. Забезпечення наступних виплат та платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	0	0
Інші забезпечення	410	0	0

Продовження додатку Ж

Сума страхових резервів	415		
Сума часток перестраховиків у страхових резервах	416		
Цільове фінансування	420	-0,1	-0,1
Усього за розділом II	430	-0,1	-0,1
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	10 943,9	17 650,6
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	470	130,2	607,1
Усього за розділом III	480	11 074,1	18 257,7
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	1 318,8	0
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	0	0
Векселі видані	520	308,6	1 531,2
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	9 107,9	25 179,5
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
- з одержаних авансів	540	417,3	80,1
- з бюджетом	550	2 396,3	2 255,1
- з позабюджетних платежів	560	0	0
- зі страхування	570	246	369,1
- з оплати праці	580	537,3	725,7
- з учасниками	590	0	0
- із внутрішніх розрахунків	600	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	49,4	0
Усього за розділом IV	620	14 381,6	30 140,7
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	93 431,6	139 898,9

Додаток И

Звіт про фінансові результати ПАТ «Технологія» за 2006 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	220 808,1	185 799,5
Податок на додану вартість	015	(30 750,6)	(26 001,4)
Акцизний збір	020	(0)	(0)
	025	(0)	(0)
Інші вирахування з доходу	030	(0)	(0)
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	190 057,5	159 798,1
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(143 271,3)	(122 333,9)
Валовий прибуток:			
- прибуток	050	46 786,2	37 464,2
- збиток	055	(0)	(0)
Інші операційні доходи	060	16 812,8	21 964,6
Адміністративні витрати	070	(2 851,1)	(3 587,4)
Витрати на збут	080	(9 975,2)	(9 254,1)
Інші операційні витрати	090	(17 226,3)	(19 820,4)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
- прибуток	100	33 546,4	26 766,9
- збиток	105	(0)	(0)
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	0	0
Інші доходи	130	231,5	496,8
Фінансові витрати	140	(1 633,8)	(1 915,5)
Втрати від участі в капіталі	150	(0)	(0)
Інші витрати	160	(778)	(2 657,3)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
- прибуток	170	31 366,1	22 690,9
- збиток	175	(0)	(0)

Продовження додатку И

Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	7 841,5	5 672,7
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
- прибуток	190	23 524,6	17 018,2
- збиток	195	(0)	(0)
Надзвичайні:			
- доходи	200	0	0
- витрати	205	(0)	(0)
Податки з надзвичайного прибутку	210	0	0
Чистий:			
- прибуток	220	23 524,6	17 018,2
- збиток	225	(0)	(0)

Додаток К

Звіт про рух грошових коштів ПАТ «Технологія» за 2006 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	31 366,1	0	22 690,9	0
Коригування на:					
- амортизацію необоротних активів	020	12 030,4	X	9 698,9	X
- збільшення (зменшення) забезпечень	030	0	0	0	0
- збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040	4 486,2	4 200,1	3 838,3	5 240,6
- збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050	546,5	0	2 160,5	0
Витрати на сплату відсотків	060	1 633,8	X	1 915,5	X
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070	45 862,9	0	35 063,5	0
Зменшення (збільшення):					
- оборотних активів	080	0	28 014,1	0	4 836,2
- витрат майбутніх періодів	090	0	3,9	0	163,9
Збільшення (зменшення):					
- поточних зобов'язань	100	16 430	0	0	18 514
- доходів майбутніх періодів	110	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	120	34 274,9	0	11 549,4	0
Сплачені:					
- відсотки	130	X	1 633,8	X	1 915,5
- податки на прибуток	140	X	7 299,6	X	5 001
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150	25 341,5	0	4 632,9	0
Рух коштів від надзвичайних подій	160	0	0	0	0

Продовження додатку К

Чистий рух коштів від операційної діяльності	170	25 341,5	0	4 632,9	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
- фінансових інвестицій	180	0	X	0	X
- необоротних активів	190	213,5	X	436,1	X
- майнових комплексів	200	0	0	0	0
Отримані:					
- відсотки	210	1,1	X	0	X
- дивіденди	220	0	X	0	X
Інші надходження	230	0	X	0	X
Придбання:					
- фінансових інвестицій	240	X	0	X	0
- необоротних активів	250	X	31 154,8	X	11 201,4
- майнових комплексів	260	X	0	X	0
Інші платежі	270	X	0	X	0
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280	0	30 940,2	0	10 765,3
Рух коштів від надзвичайних подій	290	0	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300	0	30 940,2	0	10 765,3
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310	0	X	0	X
Отримані позики	320	190 350	X	167 501	X
Інші надходження	330	51,7	X	0	X
Погашення позик	340	X	184 963	X	163 134
Сплачені дивіденди	350	X	0	X	0
Інші платежі	360	X	0	X	0
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370	5 439,5	0	4 367,4	0
Рух коштів від надзвичайних подій	380	0	0	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	5 439,5	0	4 367,4	0
Чистий рух коштів за звітний період	400	0	159,2	0	1 765
Залишок коштів на початок року	410	904,9	X	1 267,6	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420	4 200,1	4 486,2	5 240,6	3 838,3
Залишок коштів на кінець року	430	459,6	X	904,9	X

Додаток Л

Баланс ПАТ «Технологія» на 31.12.2007

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
- залишкова вартість	010	163,6	136,5
- первісна вартість	011	278,4	259
- накопичена амортизація	012	114,8	122,5
Незавершене будівництво	020	556,2	4365,7
Основні засоби:			
- залишкова вартість	030	76067,3	76894,5
- первісна вартість	031	106615,3	121688,9
- знос	032	30548	44794,4
Довгострокові біологічні активи:			
- справедлива (залишкова) вартість	035	0	0
- первісна вартість	036	0	0
- накопичена амортизація	037	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	0	0
- інші фінансові інвестиції	045	0	5,7
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	0	0
Відстрочені податкові активи	060	1538,6	2480,5
Інші необоротні активи	070	0	0
Усього за розділом I	080	78325,7	83882,9
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	11225,9	17892
Поточні біологічні активи	110	0	0
Незавершене виробництво	120	3897,1	4734,5
Готова продукція	130	3652,8	2821,5
Товари	140	3635,5	269,5
Векселі одержані	150	600	0

Продовження додатку Л

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
- чиста реалізаційна вартість	160	32674,4	51596,7
- первісна вартість	161	32674,4	51596,7
- резерв сумнівних боргів	162	0	0
Дебіторська заборгованість за рахунками:			
- за бюджетом	170	38,7	104
- за виданими авансами	180	2295,8	2157,7
- з нарахованих доходів	190	0	0
- із внутрішніх розрахунків	200	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	90,7	205,6
Поточні фінансові інвестиції	220	5,7	0
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
- в національній валюті	230	458,8	6421
- в іноземній валюті	240	0,8	1940,5
Інші оборотні активи	250	2763,8	904,8
Усього за розділом II	260	61340	89047,8
III. Витрати майбутніх періодів	270	233,2	77
Баланс	280	139898,9	173007,7

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	600	9600
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	19850,4	19850,4
Інший додатковий капітал	330	15694,2	12923,5
Резервний капітал	340	150	2400
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	55206	83788,4
Неоплачений капітал	360	0	0
Вилучений капітал	370	0	0
Усього за розділом I	380	91500,6	128562,3
II. Забезпечення наступних виплат та платежів			

Продовження додатку Л

Забезпечення виплат персоналу	400	0	0
Інші забезпечення	410	0	0
Сума страхових резервів	415	0	0
Сума часток перестраховиків у страхових резервах	416	0	0
Цільове фінансування	420	-0,1	0
Усього за розділом II	430	-0,1	0
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	17650,6	6517
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	470	607,1	362
Усього за розділом III	480	18257,7	6879
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	0	0
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	0	2877,2
Векселі видані	520	1531,2	629,5
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	25179,5	25510,6
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
- з одержаних авансів	540	80,1	441,9
- з бюджетом	550	2255,1	6664,7
- з позабюджетних платежів	560	0	0
- зі страхування	570	369,1	448,3
- з оплати праці	580	725,7	973,7
- з учасниками	590	0	0
- із внутрішніх розрахунків	600	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	0	20,5
Усього за розділом IV	620	30140,7	37566,4
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	139898,9	173007,7

Додаток М

Звіт про фінансові результати ПАТ «Технологія» за 2007 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	300508,5	220808,1
Податок на додану вартість	015	(40641,6)	(30750,6)
Акцизний збір	020	(0)	(0)
	025	(0)	(0)
Інші вирахування з доходу	030	(0)	(0)
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	259866,9	190057,5
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(186474,5)	(143271,3)
Валовий прибуток:			
- прибуток	050	73392,4	46786,2
- збиток	055	(0)	(0)
Інші операційні доходи	060	12135,6	16812,8
Адміністративні витрати	070	(2940,6)	(2851,1)
Витрати на збут	080	(9815,7)	(9975,2)
Інші операційні витрати	090	(12751,5)	(17226,3)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
- прибуток	100	60020,2	33546,4
- збиток	105	(0)	(0)
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	0	0
Інші доходи	130	2910	231,5
Фінансові витрати	140	(1357,9)	(1633,8)
Втрати від участі в капіталі	150	(0)	(0)
Інші витрати	160	(2823,3)	(778)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
- прибуток	170	58749	31366,1
- збиток	175	(0)	(0)

Продовження додатку М

Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	(14687,3)	(7841,5)
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
- прибуток	190	44061,7	23524,6
- збиток	195	0	0
Надзвичайні:			
- доходи	200	0	0
- витрати	205	(0)	(0)
Податки з надзвичайного прибутку	210	(0)	(0)
Чистий:			
- прибуток	220	44061,7	23524,6
- збиток	225	(0)	(0)

Додаток Н

Звіт про рух грошових коштів ПАТ «Технологія» за 2007 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	58749	0	31366,1	0
Коригування на:					
- амортизацію необоротних активів	020	15908,2	X	12030,4	X
- збільшення (зменшення) забезпечень	030	0	0	0	0
- збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040	5585,6	5190,4	4486,2	4200,1
- збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050	0	86,7	546,5	0
Витрати на сплату відсотків	060	1357,9	X	1633,8	X
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070	76323,6	0	45862,9	0
Зменшення (збільшення):					
- оборотних активів	080	0	19811,6	0	28014,1
- витрат майбутніх періодів	090	156,2	0	0	3,9
Збільшення (зменшення):					
- поточних зобов'язань	100	4548,5	0	16430	0
- доходів майбутніх періодів	110	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	120	61216,7	0	34274,9	0
Сплачені:					
- відсотки	130	X	1357,9	X	1633,8
- податки на прибуток	140	X	11185,9	X	7299,6
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150	48672,9	0	25341,5	0
Рух коштів від надзвичайних подій	160	0	0	0	0

Додаток П

Чистий рух коштів від операційної діяльності	170	48672,9	0	25341,5	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
- фінансових інвестицій	180	0	X	0	X
- необоротних активів	190	2909,8	X	213,5	X
- майнових комплексів	200	0	0	0	0
Отримані:					
- відсотки	210	0	X	1,1	X
- дивіденди	220	0	X	0	X
Інші надходження	230	0	X	0	X
Придбання:					
- фінансових інвестицій	240	X	0	X	0
- необоротних активів	250	X	27841	X	31154,8
- майнових комплексів	260	X	0	X	0
Інші платежі	270	X	0	X	0
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280	0	24931,2	0	30940,2
Рух коштів від надзвичайних подій	290	0	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300	0	24931,2	0	30940,2
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310	0	X	0	X
Отримані позики	320	187864,5	X	190350,4	X
Інші надходження	330	0	X	51,7	X
Погашення позик	340	X	196309,1	X	184962,6
Сплачені дивіденди	350	X	7000	X	0
Інші платежі	360	X	0	X	0
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370	0	15444,6	5439,5	0
Рух коштів від надзвичайних подій	380	0	0	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	0	15444,6	5439,5	0
Чистий рух коштів за звітний період	400	8297,1	0	0	159,2
Залишок коштів на початок року	410	459,6	X	904,9	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420	5190,4	5585,6	4200,1	4486,2
Залишок коштів на кінець року	430	8361,5	X	459,6	X

Додаток Р

Баланс ПАТ «Технологія» на 31.12.2008

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
- залишкова вартість	010	136	14
- первісна вартість	011	259	264
- накопичена амортизація	012	123	250
Незавершене будівництво	020	4366	34535
Основні засоби:			
- залишкова вартість	030	76895	29570
- первісна вартість	031	121689	49743
- знос	032	44794	20173
Довгострокові біологічні активи:			
- справедлива (залишкова) вартість	035	0	0
- первісна вартість	036	0	0
- накопичена амортизація	037	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	0	0
- інші фінансові інвестиції	045	6	4
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	0	0
Відстрочені податкові активи	060	2481	0
Інші необоротні активи	070	0	0
Усього за розділом I	080	83884	64123
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100	17892	12610
Поточні біологічні активи	110	0	0
Незавершене виробництво	120	4735	1943
Готова продукція	130	2822	845
Товари	140	270	65
Векселі одержані	150	0	400

Продовження додатку Р

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
- чиста реалізаційна вартість	160	51597	32835
- первісна вартість	161	51597	32835
- резерв сумнівних боргів	162	0	0
Дебіторська заборгованість за рахунками:			
- за бюджетом	170	104	5823
- за виданими авансами	180	2158	4462
- з нарахованих доходів	190	0	0
- із внутрішніх розрахунків	200	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	206	198
Поточні фінансові інвестиції	220	0	0
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
- в національній валюті	230	6421	58943
- в іноземній валюті	240	1941	559
Інші оборотні активи	250	905	256
Усього за розділом II	260	89051	118936
III. Витрати майбутніх періодів	270	77	3
Баланс	280	173012	183062

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	9600	9600
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	19850	19850
Інший додатковий капітал	330	12924	12924
Резервний капітал	340	2400	2400
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	83788	105169
Неоплачений капітал	360	0	0
Вилучений капітал	370	0	0
Усього за розділом I	380	128562	149943
II. Забезпечення наступних виплат та платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	0	0

Продовження додатку Р

Інші забезпечення	410	0	0
Сума страхових резервів	415	0	0
Сума часток перестраховиків у страхових резервах	416	0	0
Цільове фінансування	420	0	0
Усього за розділом II	430	0	0
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	6517	4177
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	0	487
Інші довгострокові зобов'язання	470	362	599
Усього за розділом III	480	6879	5263
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	0	0
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	2878	0
Векселі видані	520	630	9
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	25511	27198
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
- з одержаних авансів	540	443	160
- з бюджетом	550	6665	84
- з позабюджетних платежів	560	0	0
- зі страхування	570	449	127
- з оплати праці	580	974	277
- з учасниками	590	0	0
- із внутрішніх розрахунків	600	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	21	1
Усього за розділом IV	620	37571	27856
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	173012	183062

Додаток С

Звіт про фінансові результати ПАТ «Технологія» за 2008 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	249860	300509
Податок на додану вартість	015	(28282)	(40642)
Акцизний збір	020	(0)	(0)
	025	(0)	(0)
Інші вирахування з доходу	030	(0)	(0)
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	221578	259867
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(163178)	(186475)
Валовий прибуток:			
- прибуток	050	58400	73392
- збиток	055	(0)	(0)
Інші операційні доходи	060	96414	12136
Адміністративні витрати	070	(4534)	(2941)
Витрати на збут	080	(7490)	(9816)
Інші операційні витрати	090	(101969)	(12751)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
- прибуток	100	40821	60020
- збиток	105	(0)	(0)
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	734	0
Інші доходи	130	64468	2910
Фінансові витрати	140	(1832)	(1358)
Втрати від участі в капіталі	150	(0)	(0)
Інші витрати	160	(64046)	(2823)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
- прибуток	170	40145	58749
- збиток	175	(0)	(0)

Продовження додатку С

Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	(13210)	(14687)
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
- прибуток	190	26935	44062
- збиток	195	0	0
Надзвичайні:			
- доходи	200	0	0
- витрати	205	(0)	(0)
Податки з надзвичайного прибутку	210	(0)	(0)
Чистий:			
- прибуток	220	26935	44062
- збиток	225	(0)	(0)

Додаток Т

Звіт про рух грошових коштів ПАТ «Технологія» за 2008 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	40145	0	58749	0
Коригування на:					
- амортизацію необоротних активів	020	13583	X	15908	X
- збільшення (зменшення) забезпечень	030	0	0	0	0
- збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040	0	188	5586	5190
- збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050	0	1156	0	87
Витрати на сплату відсотків	060	1832	X	1358	X
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070	54216	0	76324	0
Зменшення (збільшення):					
- оборотних активів	080	21252	0	0	19812
- витрат майбутніх періодів	090	74	0	156	0
Збільшення (зменшення):					
- поточних зобов'язань	100	0	6837	4549	0
- доходів майбутніх періодів	110	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	120	68705	0	61217	0
Сплачені:					
- відсотки	130	X	1832	X	1358
- податки на прибуток	140	X	17046	X	11186
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150	49827	0	48673	0
Рух коштів від надзвичайних подій	160	0	0	0	0

Продовження додатку Т

Чистий рух коштів від операційної діяльності	170	49827	0	48673	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
- фінансових інвестицій	180	0	X	0	X
- необоротних активів	190	64468	X	2910	X
- майнових комплексів	200	0	0	0	0
Отримані:					
- відсотки	210	734	X	0	X
- дивіденди	220	0	X	0	X
Інші надходження	230	0	X	0	X
Придбання:					
- фінансових інвестицій	240	X	0	X	0
- необоротних активів	250	X	53151	X	27841
- майнових комплексів	260	X	0	X	0
Інші платежі	270	X	0	X	0
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280	12051	0	0	24931
Рух коштів від надзвичайних подій	290	0	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300	12051	0	0	24931
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310	0	X	0	X
Отримані позики	320	183060	X	187865	X
Інші надходження	330	0	X	0	X
Погашення позик	340	X	188089	X	196309
Сплачені дивіденди	350	X	5900	X	7000
Інші платежі	360	X	0	X	0
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370	0	10929	0	15444
Рух коштів від надзвичайних подій	380	0	0	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	0	10929	0	15444
Чистий рух коштів за звітний період	400	50949	0	8298	0
Залишок коштів на початок року	410	8362	X	460	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420	188	0	5190	5586
Залишок коштів на кінець року	430	59499	X	8362	X